

**Sinteza obiecțiilor și propunerilor/recomandărilor la proiectul Hotărârii Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei
„Pentru modificarea Regulamentului cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționale,
aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.231/2011”**

Conținutul articolelor/punctelor din proiectul prezentat spre avizare și coordonare	Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Nr. obiecției/propunerii/recomandării	Conținutul obiecției/propunerii/recomandării	Argumentarea autorului proiectului
I. Obiecții și propuneri de ordin general				
II. Obiecții și propuneri la articolele/punctele din proiect				
La punctul 1 subpunctul 1) litera b)				
„...b) subpunctul 1:... litera d) va avea următorul cuprins: „d) <i>deținerile</i> băncilor în capitalul întreprinderilor;”...;”	Asociația Băncilor din Moldova	1	Codul civil la art.215, 233-234, 245, 247, 249, 254 și 257, inclusiv Legea nr.845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi (art.36 ³) operează cu sintagma - „participațiuni în capitalul social” și nu cu „dețineri”. Având în vedere faptul că Codul civil este legea specială care reglementează raporturi juridice precum cele de la lit.d) și în scopul respectării prevederilor art.3 alin.(4) lit. a) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, care stabilește că actul normativ trebuie să se integreze organic în cadrul normativ în vigoare, scop în care <i>proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune</i> , propunem următoarea redacție: „d) deținerea <i>participațiunilor</i> în capitalul social al întreprinderilor;”.	Nu se acceptă Redacția normei de la litera d) a fost corelată cu terminologia prevăzută la capitolul 3 „Dețineri calificate ale băncilor” (art.55-58) din Legea nr. 202/2017 privind activitatea băncilor și cu Regulamentul nr.113/2022 cu privire la deținerile calificate ale băncilor și se integrează organic în cadrul normativ în vigoare.
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 1) litera b)	Asociația Băncilor din Moldova	2	Propunem expunerea în următoarea redacție: „d) deținerile <i>calificate</i> ale băncilor în capitalul întreprinderilor;”.	Nu se acceptă Prevederile Regulamentului nr. 231/2011 se aplică tuturor activelor și

„...b) subpunctul 1:... litera d) va avea următorul cuprins: „d) <i>deținerile</i> băncilor în capitalul întreprinderilor;”...;”			Modificările se propun reieșind din faptul că, în conformitate cu definiția din Legea nr. 202/2017 privind activitatea băncilor, deținerile mai mici de 1% nu le considerăm necesare de inclus în prevederile regulamentului.	angajamentelor condiționale, indiferent de mărimea acestora, corespunzător calității și nivelului de risc aferent. Propunerea respectivă va conduce la denaturarea nivelului riscului de credit asumat de către bancă. Prin urmare, acest fapt nu va permite o gestionare eficientă a riscului dat. Mai mult ca atât, o astfel de modalitate de determinare a riscului de credit aferent deținerilor băncilor în capitalul întreprinderilor nu va reflecta situația de facto a riscului asumat de bancă și, respectiv, nu va fi în corespundere cu apetitul la riscul de credit al băncii determinat de strategiile acesteia și puterea capitalului băncii din perspectiva acoperii acestui risc.
„...b) subpunctul 1:... la litera i) textul „posesiune /<i>achiziționate</i>” se substituie cu textul „posesiune/<i>proprietate</i>”;...”.	Asociația Băncilor din Moldova	3	Propunerea de a substitui cuvântul „achiziționate” cu „proprietate” vine în contradicție cu cadrul legal în vigoare. Un activ poate ajunge în posesia sau patrimoniul băncii doar urmare a exercitării dreptului de gaj deținut asupra bunului respectiv. Astfel, art.754-757 ale Codului civil reglementează modul în care banca, în calitate sa de creditor gajist, poate obține posesia (și nu posesiunea) după cum operează Regulamentul nr.231/2011) bunului gajat, iar urmare a deținerii posesiei bunului, banca poate vinde bunul gajat în numele proprietarului și doar în cazul în care bunul nu s-a vândut - banca, în condițiile art.772 al Codului civil, poate achiziționa bunul gajat. Respectiv, substituirea cuvântului - „achiziționate” cu „proprietate” contravine art.772 al Codului civil, întrucât prevederile art.754-757 ale Codului civil operează cu cuvântul – „posesie” și nu „posesiune”, considerăm necesar de a ajusta formularea de la lit. i) a Regulamentului nr.231/2011 din „posesiune în „posesie”.	Se acceptă parțial Redacția pct.1 subpct.1) lit. i) a fost modificată având la bază art.83 lit. d) din Legea nr.202/2017: „i) active (bunuri) transmise în posesie/achiziționate în schimbul rambursării datoriei;”. Activele luate în posesie/achiziționate în schimbul rambursării creditelor reprezintă rezultatul creditării unei persoane (alocare de mijloace bănești) din resursele financiare. Respectiv, în cazul în care banca a preluat activul prin diferite modalități, acesta trebuie comercializat pentru a completa resursele financiare în vederea posibilității achitării obligațiunilor față de deponenți. Regulamentul nr.231/2011 are drept scop stabilirea reglementărilor aferente

			Totodată, este de notat că potrivit punctului 1 din Regulamentul nr. 231/2011, acesta se aplică de către bănci la clasificarea și calcularea mărimii reducerilor pentru pierderi <i>la active și la angajamentele condiționale ale băncii supuse riscului de credit</i>. Conform alin.(4) al art.772 al Codului civil, creditorul gajist care a achiziționat bunul gajat va îndrepta suma prețului de achiziție la stingerea obligației garantate, iar conform alin.(5) <i>achiziția de către creditorul gajist a bunului gajat transferă creditorului gajist toate drepturile debitorului gajist asupra bunului gajat, stinge orice alte gajuri și sechestre</i>. Respectiv, în cazul achiziționării bunului gajat de către bancă în contul stingerii obligației garantate, creditul garantat prin bunul gajat (pentru care banca calculase reduceri pentru pierderi) se stinge și <u>în schimb banca dobândește un activ pentru care nu mai este obligată să constituie provizioane pentru pierderi la active care ar fi supuse riscului de credit</u>. Propunem următoarea redacție: <i>„i) active (bunuri) transmise în posesie pentru exercitarea dreptului de gaj în scopul stingerii obligației garantate”.</i>	evaluării corecte și clasificării adecvate a activelor supuse riscului de credit. Activele în cauză, indiferent dacă sunt sau nu în proprietatea băncii, <i>de asemenea, sunt supuse riscului de credit ca și alte active</i>, întrucât pot deveni total sau parțial nerecuperabile. Respectiv, pentru acoperirea pierderilor aferente acestor active a fost stabilită cerința de clasificare și calculare a provizioanelor necesare. Totodată, prevederile menționate sunt în corespundere cu unul din principiile contabilității și anume - prioritatea conținutului asupra formei, care determină că esența predomină forma. Astfel, banca trebuie să abordeze nu numai aspectul juridic, dar și cel economic al activului.
La punctul 1 subpunctul 1) litera c) „c) subpunctul 2):... la litera a) cuvintele „cotelor de participare la capital” se substituie cu cuvintele „deținerilor băncilor în capitalul întreprinderilor”;...”.	Asociația Băncilor din Moldova	4	Întrucât textul propus spre modificare este similar celui de la punctul 1 subpunctul 1) litera b) din proiectul hotărârii, propunem următoarea redacție „<i>participațiunilor în capitalul social al întreprinderilor</i>”.	Nu se acceptă A se vedea comentariile de la pct.1 și 2 din prezenta sinteză.
		5	Suplimentar, cuvintele „cotelor de participare la capital” se propune de substituit cu cuvintele „deținerilor calificate ale băncilor în capitalul întreprinderilor”.	
La punctul 1 subpunctul 2) „2) La punctul 2 litera g) textul „la art.29 din Legea contabilității” se substituie cu textul „de Legea contabilității și raportării financiare nr.287/2017”;	B.C. „VICTORIABAN K” S.A.	6	Propunem la punctul 2 litera g) din Regulamentul nr.231/2011 să fie inclusă declarația de venituri, în vederea examinării/monitorizării entităților de tip: întreprinderile individuale (ÎI) sau gospodăriile țărănești (GT) neplătitori de TVA, alți antreprenori - deținătorii de patente. În cazul acestor entități, <i>Legea contabilității și raportării financiare nr.287/2017</i> nu prevede cerința întocmirii	Nu se acceptă Definiția respectivă este stabilită în sensul aplicării prevederilor Regulamentului nr.231/2011 și nu reprezintă o listă exhaustivă a seturilor de rapoarte în baza cărora poate fi determinată stabilitatea financiară a entității.

			situațiilor financiare, fiind înlocuite cu declarații de venituri. În aceste condiții prin aplicarea aceluiași principiu și aceleiași structuri a situațiilor financiare în cazul tuturor entităților, indiferent de mărimea cifrei de afaceri și specificul activității, presupunem ca aceștia vor trebui să suporte cerințe și costuri suplimentare pentru a putea accesa resurse de credit sau să apeleze la împrumuturi cu costuri mai înalte în cadrul organizațiilor de microfinanțare. În cazul acestor tipuri de entități examinarea se poate face în baza declarației de venituri, fișei tehnico-economice pe agricultură, acte confirmative emise de organele publice, declarații și informații ale debitorului etc.	Astfel, urmând semnificația definiției date, termenul „situația financiară” nu este definit doar în sensul formelor rapoartelor situațiilor financiare prevăzute în Legea nr.287/2017, dar <i>reprezintă</i> o totalizare sistematizată de indicatori pentru a determina nivelul de stabilitate financiară a debitorului. O astfel de definire a situației financiare este oportună pornind de la necesitatea determinării de către bancă a capacității debitorului de onorare a obligațiunilor aferente creditului la momentul evaluării și clasificării acestuia.
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 4) „4) La punctul 8 textul „asigurărilor enumerate în punctul 2, subpunctul 5) din Regulamentul cu privire la expunerile „mari”” se substituie cu textul „garanțiilor menționate la pct. 36 subpct. 3) și 6) din Regulamentul cu privire la expunerile mari, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr. 109/2019 (în continuare - Regulamentul nr.109/2019);”.	Asociația Bancilor din Moldova	7	Textul „garanțiilor menționate la pct. 36 subpct. 3) și 6) din Regulamentul cu privire la expunerile mari...” generează interpretări diverse. Nu este clar dacă la aplicarea diminuării valorii activului evaluat se ia în considerare doar tipul garanțiilor menționate în pct. 36 subpct. 3) și 6) din referință sau se aplică garanțiile doar în cazul respectării condițiilor specificate acestora în aceleași subpuncte. Spre exemplu, subpct. 3) „în cazul în care creanțele negarantate asupra entității care furnizează garanția ar beneficia de o pondere de risc de 0% în temeiul regulamentului menționat la subpunctul 1)” și pentru garanția menționată în subpct. 6) este indicat „cu excepția nerezidenților”.	Se acceptă Redacția ajustată: „4) La punctul 8 textul „asigurărilor enumerate în punctul 2 subpunctul 5) din Regulamentul cu privire la expunerile „mari”” se substituie cu textul „garanțiilor menționate la pct. 36 subpct. 3) și 6) din Regulamentul cu privire la expunerile mari, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.109/2019 (în continuare – Regulamentul nr.109/2019), dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de aceste subpuncte.”

La punctul 1 subpunctul 5) „5) La punctul 9 litera a) se completează cu textul „Pentru persoanele juridice situația financiară curentă se va evalua inclusiv în baza bilanțului, situației de profit și pierdere, situației modificărilor capitalului propriu și a situației fluxurilor de numerar, actualizate trimestrial;”;	OTP Bank S.A. B.C.	8	Propunem modificarea după cum urmează: „Pentru persoanele juridice situația financiară curentă se va evalua în baza situațiilor financiare obligatorii pentru raportare conform legislației în vigoare, actualizate trimestrial”, din următoarele considerente: Bilanțul, situația de profit și pierdere, situația modificărilor capitalului propriu și situația fluxurilor de numerar reprezintă un raport financiar în versiune completă. Însă Legea nr.287/2017 prevede și versiunea simplificată (doar bilanțul și situația de profit și pierdere), precum și versiunea prescurtată. Nu toate companiile sunt obligate să prezinte versiunea completă anual și mai rar – în varianta trimestrială.	Se acceptă parțial Potrivit Regulamentului nr.231/2011, activele și angajamentele condiționale urmează a fi clasificate lunar. În acest scop este necesară evaluarea acestora în vederea stabilirii nivelului de clasificare. La rândul său, evaluarea include și examinarea situațiilor financiare ale contrapărții. Pentru gestionarea și evaluarea riscului de credit al debitorilor/contrapărților băncii este neadecvat de a se axa numai pe evaluarea stabilității financiare a acestora în baza raportării financiare anuale. Deteriorarea situației debitorilor poate fi provocată de diferite circumstanțe care apar în perioada anului de gestiune și care necesita a fi evaluate la timpul oportun. Astfel, este necesar ca banca sa dispună periodic de informații actualizate ce caracterizează situațiile patrimoniale și financiare ale debitorilor/contrapărților. Este în interesul băncii de a obține și de a evalua anumite raportări periodice de la debitori/contraparte pentru a ține sub control riscul inherent și capacitatea capitalului de a acoperi riscurile aferente. Concomitent, e de relatat că, determinarea expresă a formelor de raportare nu este oportună și adecvată, întrucât Legea nr.287/2017 prevede expres formele de raportare a diferitelor tipuri de entități, inclusiv ținând cont de forma lor organizatorică și de calificarea acestora.
	BC „Moldindconbank” S.A. BC ENERGBANK SA.	9	În conformitate cu art.33 din Legea nr.287/2017 propunem următoarea redacție: „Pentru persoanele juridice situația financiară curentă se va evalua inclusiv în baza bilanțului, situației de profit și pierdere, situației modificărilor capitalului propriu și a situației fluxurilor de numerar, actualizate trimestrial, cu excepția situațiilor financiare anuale care se vor actualiza în termen de 150 de zile de la ultima zi a perioadei de gestiune;”.	
	B.C. „VICTORIABAN K” S.A. BC „Moldova Agroindbank” S.A. Asociația Băncilor din Moldova	10	În Legea nr.287/2017 este stabilit un termen de 150 zile de la finele perioadei de gestiune pentru prezentarea situației financiare anuale. În același timp, Regulamentul nr.231/2011 presupune obligațiunea prezentării situațiilor financiare trimestrial. Întocmirea situațiilor financiare anterior termenului stipulat în Legea nr.287/2017 presupune costuri suplimentare pentru debitori și termen redus pentru verificarea operațiunilor din anul precedent, prin argumentarea necesității acordării unui termen suficient (stipulat de Legea nr.287/2017) pentru a efectua clasificarea activelor în baza unor situații. În același timp, întocmirea și prezentarea situațiilor financiare depline către bancă presupune costuri suplimentare pentru clienți, în condițiile în care monitorizarea clienților se poate	

		asigura cu date succinte care denotă evoluția performanțelor și capacității de onorare a angajamentelor. Nu este prevăzută o abordare diferențiată pentru antreprenorii care nu depun situații financiare la Biroul Național de Statistică (ÎI, GT neplătitori de TVA, deținători de patente etc.) Legea nr.287/2017 stipulează expres conținutul situațiilor financiare pentru fiecare tip de entitate - nu e echitabil aplicarea evaluării în conformitatea unor forme dacă nu sunt prevăzute de legislație. Cu atât mai mult că companiile nu mai au obligația prezentării situațiilor financiare la BNS trimestrial și sunt întocmite doar pentru bancă. În situația externalizării serviciilor contabile generează costuri suplimentate și târăgănarea termenelor de prezentare. Propunem ca BNM: 1. să uniformizeze și să stabilească expres termenele și tipul (aici ne referim și la situațiile financiare preliminare) în care toate băncile trebuie să dețină situațiile financiare ale debitorilor persoane juridice, în special situațiile financiare anuale. Astfel, recomandăm indicarea expresă a termenelor/tipurilor de prezentare a situațiilor financiare, precum și entitățile de la care urmează a fi solicitate (entități de interes public și celelalte) după cum urmează: - situații trimestriale - în termen de 60 zile de la finele perioadei; - situații financiare anuale - în termen de 150 zile de la ultima zi a perioadei de gestiune; 2. să stabilească expres că doar anual se solicită de la debitori toate datele din situații financiare (bilanț, situația de profit și pierderi, situația modificărilor capitalului propriu, situația fluxurilor de numerar); 3. să stabilească o abordare diferențiată în cazul creditării antreprenorilor ÎI sau GT neplătitori de TVA care țin contabilitatea în partidă simplă și nu perfectează situații financiare, de asemenea, o abordare diferențiată în cazul creditării deținătorilor de patente.	Astfel, Legea nr.287/2017 (art.2, lit.e)) se aplică inclusiv persoanelor fizice care desfășoară activitate de întreprinzător. Totodată, Legea nr.845/1992 cu privire la antreprenariat și întreprinderi definește că întreprinderea individuală se prezintă în cadrul raporturilor de drept ca persoană fizică <i>întreprinzător individual</i>. Respectiv, Legea nr.1353/2000 privind gospodăriile țărănești (de fermier) definește că gospodăria țărănească este o <i>întreprindere individuală</i>. Din aceste considerente s-a optat pentru actualizarea informației ce ține de situația financiară, concomitent, specificând termenul de prezentare a informației anuale.
--	--	---	--

Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 5) litera a) „5) La punctul 9: a) litera a) se completează cu textul „Pentru contrapartea - persoană juridică situația financiară curentă se va evalua inclusiv în baza bilanțului, a situației de profit și pierdere, a situației modificărilor capitalului propriu și a situației fluxurilor de numerar, actualizate trimestrial. Banca va obține în termen de 30 de zile situațiile financiare trimestriale și în termen de 150 de zile cele anuale de la data de gestiune. Pentru persoanele juridice banca va solicita prezentarea informației cel puțin trimestrial, iar pentru persoanele fizice cel puțin anual;”;	Asociația Băncilor din Moldova	11	La punctul 9 lit. a) din Regulament – <i>„inclusiv în baza bilanțului, a situației de profit și pierdere, a situației modificărilor capitalului propriu și a situației fluxurilor de numerar, actualizate trimestrial.”</i> - dorim să menționăm că, în conformitate cu Legea contabilității financiare nr. 287/2017, persoanele fizice care desfășoară activitate de întreprinzător, entitățile micro și mici întocmesc situații financiare prescurtate sau simplificate unde nu sunt prevăzute situațiile de modificare a capitalului propriu și situația fluxurilor de numerar. Respectiv, va fi practic imposibil de obținut astfel de informație de la debitori. Respectiv, toți acești debitori vor fi clasificați în categoria substandard. De asemenea, propunem substituirea textului „30 zile” cu textul „60 zile”. Considerăm că termenul de 60 zile de la încheierea trimestrului ar fi rezonabil atât pentru debitorii băncii pentru pregătirea și prezentarea situațiilor financiare cât și pentru colectarea, procesarea și introducerea datelor în sistemele informaționale ale băncii, în același timp, lipsa situațiilor financiare actualizate pentru o cotă anumită dintre debitorii băncii într-un termen atât de restrâns (30 de zile) nu ar indica deteriorarea capacității de plată sau a performanței financiare a clientului. Iar clasificarea unor astfel de clienți (performanți în esența sa) în categoria „substandard” ar avea efecte inclusiv de restricționare a accesului acestora la resurse de finanțare/garantare promovate și asigurate de instituțiile statului. La fel, considerăm colectarea trimestrială a situațiilor financiare nejustificată și venim cu propunerea unei alternative de colectare <i>semestrială – până la sfârșitul lunii mai pentru rapoartele anuale și până la sfârșitul lunii septembrie pentru rapoartele semestriale.</i>	Se acceptă parțial Referitor la informația solicitată de la persoanele fizice care desfășoară activitate de întreprinzător, entităților micro și mici, în virtutea Legii nr. 287/2017, nu poate să li se impună prezentarea situațiilor de modificare a capitalului propriu și a fluxurilor de numerar. Astfel, pentru a aduce claritate, la pct. 9 lit. a) se propune următoarea redacție: „a) situația financiară curentă a contrapărții evaluată din punctul de vedere al capacității de onorare a angajamentelor. Situația financiară curentă a persoanelor juridice se va evalua cel puțin în baza bilanțului contabil, a situației de profit și pierdere, a situației modificărilor capitalului propriu și a situației fluxurilor de numerar, actualizate semestrial, cu excepția debitorilor, la care suma tuturor creditelor (suma specificată în contract): - depășește echivalentul sumei de 5 milioane de lei, pentru care obținerea, analiza și monitorizarea informației privind situația financiară va fi cu o periodicitate trimestrială, - nu depășește echivalentul sumei de 1 milion de lei, pentru care obținerea, analiza și monitorizarea informației privind situația financiară va fi cu o periodicitate anuală. Pentru persoanele juridice banca va obține situațiile financiare trimestriale/
---	--	------------------	---	--

				semestriale în termen de 60 de zile și cele anuale în termen de 120 de zile de la ultima zi a perioade de gestiune. Situația financiară curentă a persoanelor fizice care practică activitate de întreprinzător, a întreprinderilor individuale, a gospodăriilor țărănești, a persoanelor fizice care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției și a birourilor înființate de acestea, precum și a cabinetelor individuale ale medicilor de familie se va evalua cu periodicitatea prevăzută pentru persoanele juridice în baza situațiilor financiare prescurtate sau simplificate sau, după caz, în baza indicatorilor, stabiliți de către bancă, privind situația patrimonială și financiară a acestora, dar care vor include obligatoriu informații privind veniturile din vânzări, profitul net înregistrat, situația mișcărilor de numerar, creanțele, capitalul propriu și datoriile acestora. Pentru persoanele menționate în prezentul alineat banca va obține situațiile financiare semestriale în termen de 60 de zile și cele anuale în termen de 120 de zile de la ultima zi a perioadei de gestiune. Situația financiară curentă a persoanelor fizice care nu practică activitate de întreprinzător se va evalua cel puțin anual în baza indicatorilor stabiliți de bancă privind
--	--	--	--	---

				situația patrimonială și financiară a acestora care se va obține în termen de 120 de zile de la ultima zi a perioadei de gestiune;”. Se acceptă stabilirea termenului de „60 de zile” de la încheierea semestrului/ trimestrului pentru obținerea situațiilor financiare de către bancă de la debitori. Totodată, în condițiile relaxării cerințelor de monitorizare a situației financiare prin stabilirea periodicității semestriale pentru cea mai mare pondere a debitorilor, considerăm necesară stabilirea termenului de 90 de zile pentru obținerea situațiilor financiare anuale ale persoanelor juridice, pentru a nu crea premise privind asumarea riscurilor excesive de către bănci. Menționăm că periodicitatea propusă, diferențiată pentru categoriile de debitori menționate, pentru obținerea, analiza și monitorizarea informației privind situația financiară are drept scop aplicarea unei abordări prudentiale în procesul de evaluare a riscului de credit, întrucât permite depistarea semnelor de avertizare timpurie și reacția promptă a băncilor la deteriorarea capacității de plată sau a performanței financiare a clientului. În acest sens, referitor la argumentul băncilor, precum că Legea nr. 287/2017 prevede un termen de 150 de zile de la ultima zi a perioadei de gestiune pentru prezentarea situațiilor financiare anuale la Biroul Național de Statistică (în continuare – BNS), considerăm că nu este
--	--	--	--	---

				justificată corelarea termenului, deoarece scopurile prezentării acestora la BNS și bănci sunt diferite: la BNS prezintă situațiile financiare toate persoanele juridice pentru culegerea datelor în cadrul observărilor (cercetărilor) statistice și BNS nu se supune vreunui risc, spre deosebire de bănci, care se supun riscului de credit.
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 5) litera c) „5) La punctul 9: ...c) litera h) se completează cu textul „Pentru persoanele juridice banca va solicita prezentarea informației cel puțin trimestrial, iar pentru persoanele fizice cel puțin anual;”;	Asociația Băncilor din Moldova	12	La pct. 9 lit. h) din regulament: - după cuvintele „<i>cel puțin trimestrial, iar pentru persoanele fizice</i>” se propune completarea cu „<i>care desfășoară activitate de întreprinzător, (până la înregistrarea acestora în calitate de plătitori ai taxei pe valoare adăugată), persoanelor fizice care desfășoară activitate profesională și birourile înființate de acestea precum și cabinetele individuale ale medicilor de familie, persoanelor fizice</i>”; - aferent sintagmei „persoane fizice” - considerăm necesară detalierea suplimentară a acesteia, și anume dacă în „persoane fizice” se încadrează segmentul „retail” și care ar fi forma de confirmare a capacității de plată sau a situației financiare a acestui segment de clienți. La fel, considerăm că situațiile financiare aferente segmentului de micro-întreprinderi sunt mai puțin relevante și aplicabile și nu sunt obligatorii în formă desfășurată conform Legii 287/2017, precum și conform indicațiilor metodice aprobate de către Ministerul Finanțelor. Ca urmare, propunem excluderea obligativității prezentării trimestriale a situației financiare aferente acestui segment de clienți. Ca alternativă propunem să fie analizată necesitatea și impactul neprezentării situațiilor financiare cu frecvență trimestrială de către debitorii care înregistrează suma tuturor creditelor mai mică de 1 mil. MDL, acesta fiind un nou prag de semnificație (incl. în	Se acceptă parțial Ținând cont de frecvența propusă la pct. 9 lit. a) din regulament (pct. 11 din prezenta sinteză), pentru prezentarea situațiilor financiare de către debitori, se propune următoarea redacție a pct. 9 lit. h): „h) situația financiară și capacitatea de plată a persoanei care constituie o garanție personală (fidejusiune) sau a asigurătorului, cu excepția creditelor acordate persoanelor fizice în sumă (suma specificată în contract) cumulativă de până la 400 mii de lei și a creditelor acordate persoanelor juridice, persoanelor fizice care practică activitate de întreprinzător, întreprinderilor individuale, gospodăriilor țărănești, persoanelor fizice care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției și birourilor înființate de acestea, precum și cabinetelor individuale ale medicilor de familie în sumă (suma specificată în contract) cumulativă de până la 1 milion de lei.

			pct.33) care BNM l-ar utiliza pe parcursul acestui regulament, ar fi rezonabil că acesta să fie aplicat inclusiv și pentru segmentul de micro-întreprinderi.	În cazul debitorilor - persoane fizice, situația financiară a fidejutorilor se va evalua cel puțin anual, indiferent de tipul fidejutorului. În cazul debitorilor - persoane juridice și a debitorilor - persoane fizice care practică activitate de întreprinzător, al întreprinderilor individuale, al gospodăriilor țărănești, al persoanelor fizice care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției și al birourilor înființate de acestea, precum și al cabinetelor individuale ale medicilor de familie, situațiile financiare ale fidejutorilor se vor evalua cel puțin semestrial, cu excepția fidejutorilor - persoane fizice care nu practică activitate de întreprinzător, a căror situație financiară a cărora se va evalua cel puțin anual, indiferent de tipul debitorului;” Regulamentul nu operează cu termenul de „retail”, iar termenul de „persoană fizică” se referă la consumatori. Referitor la confirmarea capacității de plată sau a situației financiare a persoanelor fizice (consumatori), menționăm că regulamentul în cauză specifică noțiunea de situație financiară, care în cazul persoanelor fizice poate fi determinată în baza indicatorilor stabiliți de către bancă ce caracterizează situația patrimonială și financiară, inclusiv din perspectiva cerințelor Regulamentului nr. 101/2022 privind creditarea responsabilă a consumatorilor de către bănci.
--	--	--	--	---

				Cu privire la cerința de prezentare a informației aferente situației financiare de către segmentul de micro-întreprinderi, aceasta nu poate fi exclusă din perspectiva stabilirii pragului propus, deoarece banca nu va fi capabilă să gestioneze riscul de credit aferent segmentului respectiv și, prin urmare, pot fi create situații de asumare a unor riscuri excesive și necontrolabile de către bancă. Considerăm necesară menținerea cerinței de prezentare semestrială/trimestrială a situației financiare de către toți debitorii-persoane juridice, precum și de persoanele care practică activitate de întreprinzător (pct. 11 din prezenta sinteză), inclusiv din perspectiva pct. 33 din regulament, care presupune necesitatea monitorizării mai riguroase a situației financiare a debitorilor. Situația financiară a fidejutorului va fi luată în considerare la clasificarea activelor cel puțin în cazurile când situația financiară și fluxurile mijloacelor bănești viitoare estimate ale debitorului nu atestă capacitatea de executare a angajamentelor acestuia și executarea obligațiunilor curente și viitoare și/sau debitorul înregistrează plăți expirate.
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 8) „8) La punctul 13 litera e) textul „(cel puțin trimestrial)” se substituie cu textul „și a persoanei care constituie o	Asociația Bancilor din Moldova	13	Propunem excluderea sintagmei „și a persoanei care constituie o garanție personală (fidejusiune) pentru datoriile contrapărții, respectiv excluderea pct. 9 lit. h) din Regulament. Considerăm irelevantă informația privind situația financiară a fidejutorilor deoarece neprezentarea sau	Se acceptă parțial Pentru cazurile când creditul este asigurat doar cu fidejusiune nu poate fi exclusă sintagma, deoarece banca nu va fi capabilă să cunoască calitatea asigurării creditului. Respectiv, se va modifica

garanție personală (fidejusiune) pentru datoriile contrapărții potrivit pct. 9 lit. a) și h)”;”			calitatea acestora ar putea afecta clasificarea debitorului într-o categorie mai dură decât ar fi clasificat activul fără respectiva fidejusiune, ceea ce în esență ar crea un stimulent pentru ca băncilor să nu asigure activele cu acest instrument de garanție (în vederea evitării clasificării mai dure din cauza eventualei situații nefavorabile a Fidejursorului).	redacția normei de la lit. e) după cum urmează: „e) banca dispune de informații actualizate privind situația financiară a contrapărții și a persoanei care constituie o garanție personală (fidejusiune) pentru datoriile contrapărții,, cu excepția cazurilor când fidejusiunea constituie: - o garanție suplimentară care nu reprezintă tipul principal de garanție a creditului; - o garanție a creditelor acordate persoanelor fizice în sumă (suma specificată în contract) cumulativă de până la 400 mii de lei; - o garanție a creditelor acordate persoanelor juridice, persoanelor fizice care practică activitate de întreprinzător, întreprinderilor individuale, gospodăriilor țărănești, persoanelor fizice care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției și birourilor înființate de acestea, precum și cabinetelor individuale ale medicilor de familie în sumă (suma specificată în contract) cumulativă de până la 1 milion de lei;”
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 9) litera a) „9) Punctul 14: a) litera a) va avea următorul cuprins: „a) există probleme potențiale legate de situația financiară a contrapărții, iar în cazul creditului și de garantarea acestuia (valorile de piață aferente	Asociația Băncilor din Moldova	14	Referitor la norma de la litera a) – nu susținem abordarea propusă. În cazul în care „valoarea de gaj actualizată acoperă soldul creditului sau respectă gradul de acoperire cu gaj stabilit de Consiliul băncii în reglementările interne ale băncii, în conformitate cu apetitul la riscul de credit și profilul de risc al băncii”, considerăm că aceste credite pot rămâne în categoria „standard”, deoarece și creditele noi, eliberate, care vor avea aceiași parametri vor fi clasificate în categoria „standard”.	Comentariu Va fi menținută redacția actuală din regulament a prevederii de la pct. 14 lit. a) , deoarece o astfel de granulare a normelor respective poate conduce la limitarea supraveghetorului în procesul de verificare a clasificării activelor de către bancă.

garanțiilor au scăzut, cumulativ mai mult de un anumit procent stabilit de Consiliul băncii în reglementările interne ale băncii, dar valoarea de gaj actualizată acoperă soldul creditului sau respectă gradul de acoperire cu gaj stabilit de Consiliul băncii în reglementările interne ale băncii, în conformitate cu apetitul la risc de credit și profilul de risc al băncii);...”.				(„a) există probleme potențiale legate de situația financiară a contrapărții, iar în cazul creditului și de garantarea acestuia;”)
La punctul 1 subpunctul 8) litera b) (în proiectul actual subpunctul 9) litera b)) „8) Punctul 14: ... b) se completează cu litera e¹⁾ cu următorul cuprins: „e¹⁾ activul este utilizat în alte scopuri decât cele prevăzute în contract, în valoare ce nu depășește 5% din suma activului inițial (suma specificată în contract), cu excepția creditului de consum, creditului acordat pentru <i>necesități primordiale funcționarului băncii</i>, în limita valorii prevăzute la pct.33 din regulament;”;	BC „Moldova Agroindbank” S.A.	15	Propunem excluderea sintagmei „<i>acordat pentru necesități primordiale</i>” (inclusiv excluderea și din pct.15 lit.c¹⁾ și pct.33 din regulament). Propunerea este bazată pe faptul abrogării din 11.10.2021 a Regulamentului nr.33/09-01 cu privire la acordarea creditelor de către bănci funcționarilor săi.	Se acceptă parțial 1. La lit. e¹⁾ pct.14 și lit. c¹⁾ pct.15 din regulament se va specifica „...<i>cu excepția creditelor prevăzute la pct.33</i>”, iar la pct.33 textul „creditul acordat pentru <i>necesități primordiale funcționarului băncii</i>” se va înlocui cu textul „<i>creditul acordat salariatului băncii</i>”. În plus, pct. 33 din regulament s-a completat cu norma care prevede că, <i>în cazul în care suma tuturor creditelor acordate unui debitor depășește valorile creditelor indicate în prezentul punct, clasificarea acestora se efectuează în conformitate cu pct.14-17.</i> 2. Sensul termenului de credit de consum derivă din Legea 202/2013 privind contractele de credit pentru consumatori și din Regulamentul nr.101/2022 privind creditarea responsabilă a consumatorilor de către bănci. Mai mult ca atât, termenul „credit de consum” este unul uzual și este utilizat în cadrul normativ autohton, inclusiv în
		16	Proiectul prevede completarea punctului 14 cu lit.e¹⁾ și punctului 15 cu lit.c¹⁾ cu o normă care indirect specifică că monitorizarea contrar destinației nu este necesară pentru creditele de consum în limita prevăzută la punctul 33. Considerăm necesară detalierea dacă limita se aplică individual (la nivel de activ) sau colectiv (la nivel de debitor) - poate sau nu un debitor să beneficieze de mai multe credite de consum în valoarea cumulativă ce depășește 200 mii lei.	
	Asociația Băncilor din Moldova	17	Menționăm că, în textul de la lit. e¹⁾ autorul utilizează două noțiuni care nu sunt explicate în niciun act normativ al BNM, și anume: <i>creditul de consum</i> și <i>creditul acordat pentru necesități primordiale funcționarului băncii</i>. În jurisprudența sa Curtea Constituțională a statuat că: „Adoptarea de către legiuitor a unor legi accesibile, previzibile și clare se impune și prin articolul 23 alin. (2) din Constituție, care stabilește obligația statului de a asigura dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și	

			îndatoririle sale. În acest sens, norma constituțională stabilește că statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.” [...] „Curtea Europeană a menționat că nu poate fi considerată „lege” decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să-și corecteze conduita.” [...] „Curtea reține că previzibilitatea și claritatea constituie elemente sine qua non ale constituționalității unei norme, care în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise.” Respectiv, pentru asigurarea aspectelor puse în discuție prin hotărârea Curții Constituționale ce țin de accesibilitatea, previzibilitatea și claritatea unei norme legale, urmează a fi dată definiția noțiunilor utilizate în textul proiectului la lit. e¹), și anume: <i>creditul de consum și creditul acordat pentru necesități primordiale funcționarului băncii</i>.	Regulamentul nr.231/2011 supus modificărilor.
	OTP Bank S.A. B.C.	18	Propunem excluderea sintagmei de la pct.14 lit.e¹) și pct.15 lit.c¹) „în limita valorii prevăzute la pct.33 din regulament”, din următoarele considerente: 1. Băncile pot stabili <i>praguri/limite</i> mai mari decât cele din pct.33 din regulament, conform limitelor maxime <i>pentru credite neasigurate</i> acordate pentru persoanele fizice pentru nevoi personale, aprobate de bancă în conformitate cu cerințele BNM, iar constrângerile privind clasificarea creditelor de consum ce depășesc limitele respective sunt prevăzute în alte puncte ale regulamentului. 2. În scopul instituirii unui sistem de control asupra utilizării resurselor de către client pentru a identifica rata activului neutilizat conform destinației, BNM ar trebui să ofere o viziune clară privind modul acceptat de regulator în care este confirmată de către client <i>utilizarea creditului de consum și pentru necesități primordiale</i>, în contextul în care creditele din această categorie nu au un scop unic definit.	Comentariu Limitele respective nu au drept scop stabilirea unor interziceri în acest sens, dar reprezintă limite care reprezintă un indiciu în evaluarea nivelului riscului de credit al activelor respective și nu constrângeri. Totodată, e de menționat că prevederile respective urmează a fi aplicate pentru toate activele supuse riscului de credit, pe când prevederile pct. 33 din regulament se referă la anumite active, stabilind criteriile de clasificare în baza particularităților acestora.

	BC „Moldindconbank” S.A.	19	Propunem de completat punctul 14 din regulament cu litera e ²) cu următorul cuprins: „e ²) <i>garanția este insuficientă sau se înrăutățește;</i> ”. Acest criteriu corespunde clasificării în categoria „supravegheat”.	Nu se acceptă La punctul 14 din regulament sunt specificați factorii în cazul clasificării activelor în categoria „supravegheat”. În special, litera a) prevede posibilele probleme legate de garantarea activului, dar nu acel factor că garanția este deja supusă unui sechestru sau interdicției.
La punctul 1 subpunctul 9) litera b) (în proiectul actual subpunctul 10) litera b)) „9) Punctul 15: ...b) la litera b) textul „(dacă aceasta există) ” se exclude;...”	BC „Moldova Agroindbank” S.A.	20	În cazul excluderii sintagmei „dacă aceasta există” - apare incertitudinea dacă un activ/angajament condițional a fost emis fără gaj urmează a fi clasificat din start în categoria „substandard”. Considerăm necesară detalierea suplimentară a acestui aspect care să includă cel puțin limite prin prisma performanței financiare (indicatori financiari distincți) care ar permite debursarea creditelor neasigurate fără obligativitatea de a clasifica activul în categoria „substandard”.	Se acceptă parțial 1. Insuficiența garanției presupune că mijlocul legal prin care a fost asigurată/garantată executarea unei obligațiuni nu este suficient de cantitativ și calitativ. Respectiv, nu presupune inexistența acesteia. Iar, <i>evaluarea</i> activelor în vederea determinării nivelului riscului de credit urmează a fi efectuată lunar, deoarece Regulamentul nr.231/2011 prevede clasificarea acestora cel puțin lunar. <i>Noțiunile, termenele, tipurile de garanție</i> sunt prevăzute expres în legislația civilă și în actele normative de domeniu. Există mai multe situații care impun banca să facă o reevaluare conform regulilor interne, cu o anumită frecvență, în funcție de evoluțiile pieței. Spre exemplu, când banca determină că prețurile pe piața imobiliară scad semnificativ, trebuie să reevalueze gajurile pentru a cunoaște nivelul de acoperire a datoriei. 2. Redacția lit. b) pct.15 și lit. a) pct.14 a fost modificată:
	BCR Chișinău S.A.	21	Excluderea sintagmei „dacă aceasta există” va condiționa reclassificarea tuturor creditelor negarantate în categoria „substandard” (neperformant). Acest aspect a fost discutat permanent în cadrul controalelor BNM, iar precizarea care urmează să fie exclusă a fost practic clauza care a permis categoria existentă de clasificare. Solicităm introducerea unei precizări care ar permite neaplicarea normei de la litera b) pentru creditele negarantate, iar pentru creditele garantate insuficiența garanțiilor va fi evaluată față de gradul de acoperire cu garanții stabilit la momentul aprobării creditului.	
	B.C. „VICTORIABANK” S.A.	22	Verificarea detaliată a structurii și calității garanțiilor pentru fiecare garanție separat și per ansamblu per debitor poate fi efectuată doar la activele noi sau la prelungirea/renegocierea activelor, când se verifică/analizează minuțios și în complex evoluția debitorului și garanțiilor constituite (rapoartele de evaluare, inspecții periodice etc.). Există loc de interpretări în privința	

			acestui punct și nu avem o claritate privind noțiunile de „insuficientă” și „se înrăutățește” în acest context. Propunem următoarea redacție: „b) garanția este insuficientă sau se înrăutățește (valorile de piață aferente garanțiilor au scăzut cumulativ mai mult de 20% sau gradul de acoperire s-a redus cu 20% de la ultima evaluare a clientului). Mențiune: Acest factor de clasificare se va analiza doar la inițierea activelor noi și la prelungirea/renegocierea activelor.”.	„15. ...b) garanția este insuficientă sau se înrăutățește (valorile de piață aferente garanțiilor au scăzut cumulativ mai mult de un anumit procent stabilit de Consiliul băncii în reglementările interne ale băncii și valoarea de gaj actualizată nu acoperă soldul creditului sau nu respectă gradul de acoperire cu gaj stabilit de Consiliul băncii în reglementările interne ale băncii, în conformitate cu apetitul la riscul de credit și profilul de risc al băncii);”; „14. a) există probleme potențiale legate de situația financiară a contrapărții, iar în cazul creditului și de garantarea acestuia (valorile de piață aferente garanțiilor au scăzut cumulativ mai mult de un anumit procent stabilit de Consiliul băncii în reglementările interne ale băncii, dar valoarea de gaj actualizată acoperă soldul creditului sau respectă gradul de acoperire cu gaj stabilit de Consiliul băncii în reglementările interne ale băncii, în conformitate cu apetitul la riscul de credit și profilul de risc al băncii);”;
	„ProCreditBank” S.A.	23	„Garanția este insuficientă sau se înrăutățește” - propunem să descrieți mai detaliat acești factori prin prisma scrisorii BNM nr.09-03116/48/2564 din 21.08.2021. Dacă mențiunile cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționale din scrisoarea anterior menționată sunt actuale, considerăm necesară incorporarea acestora în regulamentul pentru a evita lacunele ulterioare în interpretarea și aplicarea acestuia.	
	BC ENERGBANK SA.	24	Solicităm menținerea redacției existente: „...b) garanția (<i>dacă aceasta există</i>) este insuficientă sau se înrăutățește;...”. Considerăm oportun de concretizat termenul „garanție”, dacă acesta include garanțiile <i>reale</i> asupra bunurilor imobile/mobile și garanțiile <i>personale</i> sau pe parcursul regulamentului să fie clar specificat despre care tip de garanție se menționează. 3. Este binevenit de a da unele criterii privind înrautățirea garanției (de ex. dacă se referă la micșorarea prețului de gaj care poate fi insuficient și nu acoperă soldul creditului).	
	OTP Bank S.A. B.C.	25	Propunem de a completa cu următorul text: „cu condiția că riscul debitorului depinde în mod semnificativ de randamentul garanției” sau „cu condiția că rambursarea sumelor datorate depinde în mod	Comentariu: 1. Propunerea vine în contradicție cu prevederile documentului Comitetului Basel din 27.09.2000 „Principii pentru dirijarea riscului de credit” (pct.28) care

			semnificativ de fluxurile bănești generate de garanție” din următoarele considerente: 1. garanțiile sunt sursă secundară de rambursare a creditului, iar o acoperire cu garanții insuficientă nu ar trebui să fie un criteriu de stabilire a performanței activului. Mai mult, la calculul activelor ponderate la risc, garanțiile eligibile sunt considerate diminuator de risc, respectiv, o acoperire insuficientă cu garanții generează o expunere ponderată la risc mai mare care se reflectă mai departe în nivelul indicatorilor de capital ai băncii; 2. nu este clar ce presupune insuficiența garanției; 3. suficiența acoperirii cu garanții ar putea fi stabilită în funcție de performanța financiară a debitorului, iar corelarea performanței financiare și a gradului de acoperire cu garanții să fie reglementată în cadrul politicilor de credit ale băncilor.	prevede că factorii care urmează a fi luați în considerare și documentele necesare pentru aprobarea creditelor includ garanția - informație care va servi ca bază pentru clasificarea creditului. 2. A se vedea comentariile de la pct. 20 - 24 din prezenta sinteză. 3. În conformitate cu prevederile de la punctele 241 și 243 din Regulamentul nr.322/2018, politica privind riscul de credit a băncii trebuie să prevadă proceduri de administrare efectivă a creditului, inclusiv analiza utilizării creditului conform destinației, analiza continuă a capacității debitorului de a achita plățile conform contractului, ținând cont de determinarea nivelului de îndatorare a debitorului, examinarea permanentă a documentației aferente creditului (contractul de credit, de garanții reale și personale și alte garanții etc.), precum și examinarea permanentă a documentelor ce atestă situația financiară a contrapărții. Astfel, banca trebuie să-și desfășoare activitatea de creditare în baza unor criterii prudente, iar la evaluarea riscului de credit față de contrapărți trebuie să țină cont de sursa de rambursare a creditului, de profilul de risc curent al contrapărții, de garanțiile prezentate și de capacitatea curentă și viitoare de rambursare a contrapărții bazată pe proiecțiile viitoarelor fluxuri de mijloace bănești, care în mod obligatoriu
--	--	--	--	---

				urmează a fi analizate critic sub aspectul probabilităților de realizare.
	BC „Moldindconbank” S.A.	26	Propunem de exclus textul „(dacă aceasta există)” și după cuvintele „se înrăutățește” de completat cu textul: „și recuperarea plăților se face cu întârziere de peste 60 de zile”. Considerăm că, numai inexistența garanției nu poate fi un criteriu de clasificare într-o categorie neperformantă.	Nu se acceptă În contextul comentariilor expuse la pct. 25 din prezenta sinteză, criteriul aferent plăților întârziate este un criteriu separat al certitudinii de rambursare a creditului. Respectiv, punctul 15 lit. e) din regulament conține prevederi privind recuperarea plăților cu întârziere.
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 10) litera b) „10) Punctul 15:...	Asociația Bancilor din Moldova	27	Propunem sa se aplice ghidul EBA de loan origination and monitoring si/sau criteriile de SICR/stage 3 din IFRS 9. Prin modificările propuse se mai creează un sistem paralel de monitoring care duce la costuri suplimentare pentru bănci. Suplimentar , considerăm că, categoria „siubstandard” poate fi atribuită numai în cazul înregistrării restanțelor mai mari de 30 de zile pe parcursul ultimilor 6-12 luni. În cazul în care restanțele nu au fost înregistrate, categoria maximă poate fi „supravegheat”.	Se acceptă parțial Se propune următoarea redacție: „b) garanția este insuficientă sau se înrăutățește (ca rezultat al actualizării valorii de gaj nu se respectă gradul de acoperire cu gaj stabilit de Consiliul băncii în reglementările interne ale băncii);”. În prezent, băncile au stabilite în actele normative interne reguli de evaluare și monitorizare periodică a stării și valorii gajului și, respectiv, dețin această informație. Modificările propuse au rol de precizare, pentru a exclude tratări diferite în echipele de supraveghere și bănci. Menționăm că la clasificarea activelor și angajamentelor sunt mai multe criterii indicate la pct. 13-17 din regulament care trebuie analizate cumulativ, nu doar numărul de zile de înregistrare a restanțelor.

La punctul 1 subpunctul 9) litera c) <i>(în proiectul actual subpunctul 9) litera a))</i> „9) Punctul 15: ...c) se completează cu litera b¹⁾) cu următorul cuprins: „b¹⁾) asupra garanției este aplicat sechestru sau interdicție;”...;”.	„ProCreditBank” S.A.	28	Solicităm o clarificare cu privire la frecvența verificărilor menționate, având în vedere că procesul de clasificare a activelor este un proces lunar.	Comentariu: În contextul comentariilor expuse la pct. 25 din prezenta sinteză, prevederile propuse în proiect includ factorii care urmează a fi utilizați în procesul de clasificare. Respectiv, pentru a avea o clasificare reală a activului, factorii care servesc drept suport pentru clasificare trebuie <i>să fie ajustați periodic</i>, conform reglementărilor interne ale băncii.
	BC „Moldindconbank” S.A.	29	Propunem de exclus norma de la litera b¹⁾). Criteriul dat este definit în punctul 14 litera a) din regulamentul: „a) există probleme potențiale legate de situația financiară a contrapărții, iar în cazul <i>activului/angajamentului condițional</i> și de garantarea acestuia;”. De asemenea, sechestru sau interdicția ar putea fi aplicate din cauze și sume ne semnificative ce nu ar influența calitatea garanției.	Nu se acceptă Excluderea factorului propus la lit.b¹⁾) pct.15 nu este oportună, deoarece în cazul în care garanția nu este liberă de sechestru/interdicție, aceasta nu va putea fi utilizată de către bancă în scopurile necesare, în cazul înrăutățirii calității creditului. Respectiv, riscul de credit crește prin faptul că pierderile pot fi mai mari decât de obicei.
	BC ENERGBANK SA.	30	1. Este de clarificat dacă prin „garanție” se subînțelege atât garanțiile reale, cât și cele personale. 2. De asemenea, propunem: - să fie stabilite tipurile de sechestr/interdicții sau sume care vor fi excluse din subpunctul dat, având în vedere sechestr/interdicțiile aplicate pentru amenzile contravenționale (încălări rutiere) și neachitarea serviciilor comunale; - stabilirea mecanismului de verificare a sechestr/interdicțiilor aplicate asupra bunurilor mobile. 3. Totodată, pct. 15 lit. b¹⁾) necesită a fi concretizat, având în vedere cazurile în care au fost aplicate sechestr pe	Se acceptă parțial Pornind de la esența factorului propus, acesta nu poate fi aplicat decât în cazul garanțiilor reale. Totodată, stabilirea unor aspecte mai concrete pot exclude de sub incidența prevederilor respective alte situații care în esență ar reprezenta aceleași sechestr/interdicții ale anumitor proprietăți. În virtutea faptului că sechestru/interdicția reprezintă o prevedere legală (măsură judecătorească) prin care se interzice săvârșirea anumitor

			conturile debitorilor, în special ale debitorilor persoane fizice. Propunem următoarea redacție: „b¹) asupra garanției reale este aplicat sechestrul sau interdicție. Prevederea <i>nu se aplică</i> în cazul în care <i>există garanții suficiente conform politicilor interne</i> ale băncii pentru care nu este aplicat sechestrul sau interdicție.”.	fapte sau acte, în cazul dat asupra garanției, considerăm inoportună și imposibilă enumerarea tuturor situațiilor în care garanția este supusă sechestrării sau interdicțiilor. Procesele de verificare sau determinare a existenței sechestrelor/interdicțiilor asupra gajurilor băncii se vor dezvolta în procedurile și politicile interne ale băncii. Cu atât mai mult, banca, fiind creditorul gajist, va fi informată în cadrul procesului judiciar și va fi posibilă verificarea periodică a anumitor registre de stat sau obligarea debitorului gajist să notifice banca referitor la cazurile date. Suplimentar, a se vedea comentariile de la pct. 20 - 24, 31 și 32 din prezenta sinteză.
	BCR Chișinău S.A.	31	Propunem completarea normei de la litera b¹) asupra garanției este aplicat sechestrul sau interdicție” cu cuvintele „altele decât cele aplicate în favoarea creditorului.”.	Se acceptă
	B.C. „VICTORIABANK” S.A.	32	Sechestrul poate fi stabilit de către instanța de judecată în calitate de măsură asiguratorie anterior examinării unui litigiu în fond. În același timp, la momentul instituirii sechestrului nu există o decizie definitivă și irevocabilă pe fondul cauzei, respectiv estimarea probabilității de emitere a unui titlu executoriu este incertă. Având în vedere că prin „garanție” se subînțelege atât bunurile imobile, cât și cele mobile, menționăm următoarele: <u>În ceea ce privește bunurile imobile:</u> Verificarea acestui factor de clasificare poate fi efectuată doar la activele noi sau la prelungirea/renegocierea activelor, deoarece datele pot fi verificate doar accesând	Comentariu: Banca trebuie să-și desfășoare activitatea de creditare în baza unor criterii prudente, iar la evaluarea riscului de credit față de contraparte trebuie să țină cont de sursa de rambursare a creditului, inclusiv garanțiile prezentate, care în mod obligatoriu urmează a fi analizate critic sub aspectul probabilităților de realizare. Prin urmare, resursele de acoperire a datoriilor, inclusiv garanțiile aferente creditului trebuie să fie monitorizate cu aceeași frecvență cu care este efectuată evaluarea creditului în vederea

			și analizând/concluzionând datele din baza de date cadastrală (extrase SCT). Lunar, la clasificarea activelor, aceste date nu pot fi accesate și verificate/concluzionate în mod oportun, plenar și corect. Mai mult ca atât, asemenea accesări (lunare, la fiecare număr cadastral de garanție separat) implică volume de lucru și de personal, precum și costuri nejustificate. <u>În ceea ce privește bunurile mobile:</u> Având în vedere că Registrul garanțiilor reale mobiliare este unica sursă oficială de informare privind drepturile de garanție înregistrate asupra bunurilor mobile, inclusiv în scopul determinării gradului de prioritate a gajului și că informația cu privire la sechestru și interdicție nu este în lista compartimentelor de înregistrare din Registrul numit, apreciem acest factor de clasificare imposibil de a fi verificat lunar în privința anumitor categorii de bunuri mobile (exceptând bunurile care fac obiectul altor registre publice). Propunem includerea mențiunii că acest factor de clasificare se va analiza doar la inițierea activelor noi și la prelungirea/renegocierea activelor.	determinării nivelului riscului de credit. Toate instrumentele de administrare a riscului de credit trebuie să fie dezvoltate în procedurile și politicile interne care să contribuie la evaluarea și gestionarea riscului. Concomitent, ținând cont că astfel de informație nu poate fi controlată direct de bancă, este oportun ca informarea băncii despre aplicarea sechestrului să fie pusă în responsabilitatea debitorului.
	OTP Bank S.A. B.C.	33	Propunem completarea cu: „(aplicabil doar în cazul în care debitorul gajist și debitorul sunt aceeași persoană sau entitate juridică)”, din următoarele considerente: în cazul în care debitorul gajist și debitorul sunt persoane diferite, sechestrul asupra garanției nu presupune direct și imediat potențiale dificultăți financiare ale debitorului, iar sechestrul aplicat asupra garanției nu afectează dreptul primordial al debitorului gajist de a-și recupera creanța din contul vânzării bunurilor gajate.	Nu se acceptă Pentru bancă garanția reprezintă sursa secundară de rambursare a datoriei aferente creditului, indiferent cine este proprietarul bunului gajat. Respectiv, aplicarea sechestrului sau interdicției asupra garanției poate duce la imposibilitatea recuperării de către bancă a mijloacelor necesare pentru acoperirea datoriei aferente creditului.

Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 10) litera c) <i>(în proiectul actual subpunctul 9) litera a))</i> „10) Punctul 15: c) se completează cu litera b¹ cu următorul cuprins: „b¹) asupra garanției este aplicat sechestrul sau interdicție, altele decât cele aplicate în favoarea băncii. Prevederea nu se aplică în cazul în care la un activ există garanții suficiente în afară de cele sechestrate sau cu interdicții;”.	Asociația Băncilor din Moldova	34	Se propune de exclus punctul dat și să se aplice ghidul EBA de loan origination and monitoring si/sau criteriile de SICR/stage 3 din IFRS 9, sau de inclus prevederea la punctul 14. „<i>Activ/angajament condițional supravegheat</i>” din considerentul că, contractul de gaj existent asigură dreptul băncii asupra garanției indiferent de sechestrul sau interdicțiile aplicate ulterior. De asemenea, sechestrul sau interdicția ar putea fi aplicate din cauze și sume ne semnificative ce nu ar influența calitatea garanției; Totodată, în conformitate cu pct. 4 din Regulamentul nr. 231/2011: „4. Banca clasifică activele și angajamentele condiționale cel puțin lunar la ultima dată a perioadei de gestionare, în corespundere cu prezentul Regulament și cu politica și procedurile proprii, elaborate de fiecare bancă în corespundere cu acesta.” În această ordine de idei, implementarea prevederilor noi de la pct.15 lit. b¹) va duce la monitorizarea lunară a tuturor obiectelor, a bunurilor imobile gajate în favoarea băncii și, ca rezultat, majorarea semnificativă a cheltuielilor Băncii pentru monitorizarea activului. De asemenea, exista riscul ca datele din baza cadastrală să fie incorecte și neactuale, ca urmare, aceasta va avea efecte adverse atât pentru bancă, cât și pentru debitor, generând un volum suplimentar de lucru. Aceste aspecte ar putea afecta eficiența operațională și ar impune resurse suplimentare, ceea ce ar putea fi problematic pentru bancă. Solicităm revizuirea punctului menționat sau stipularea unei prevederi conform căreia activul/angajamentul condițional va fi clasificat <i>ca substandard, ca rezultat al verificărilor periodice</i>, cel puțin <i>anuale</i>, ale datelor cadastrale asociate garanțiilor.	Se acceptă Norma de la pct. 15 lit. b¹) se va exclude și se va completa pct. 14 cu lit. a¹) în următoarea redacție: „b¹) asupra garanției este aplicat sechestrul sau interdicție, altele decât cele aplicate în favoarea băncii. Prevederea nu se aplică în cazul în care la un activ există garanții suficiente în afară de cele sechestrate sau cu interdicții. Verificarea existenței sechestrului/interdicțiilor asupra garanției se efectuează periodic, după cum urmează: pentru bunurile imobile - cel puțin anual, pentru celelalte tipuri de garanții - în conformitate cu politicile și procedurile interne ale băncii ;”. Punctul respectiv nu poate fi exclus, deoarece <i>evaluarea</i> activelor în vederea determinării nivelului riscului de credit <i>urmează a fi efectuată inclusiv din perspectiva evaluării asigurării acestora.</i> Propunerea vine în contradicție cu prevederile documentului Comitetului Basel din 27.09.2000 „Principii pentru dirijarea riscului de credit” (pct.28), care prevede că factorii care urmează a fi luați în considerare includ și garanția - informație care va servi ca bază pentru clasificarea creditului. Banca trebuie să-și desfășoare activitatea de creditare în baza unor criterii prudente, iar la evaluarea riscului de credit față de contraparte trebuie să țină cont de sursa de rambursare a creditului, inclusiv
---	--	------------------	--	--

				garanțiile prezentate, care în mod obligatoriu urmează a fi analizate critic sub aspectul probabilităților de realizare.
La punctul 1 subpunctul 9) litera d) <i>(în proiectul actual subpunctul 10) litera c)</i> „9) Punctul 15:... ...c) la litera c): textul „(cel puțin trimestrial)” se exclude; după textul „personală (fidejusiune)” se completează cu textul „pentru datoriile contrapărții”; se completează cu textul: „Pentru persoanele juridice banca va solicita prezentarea informației cel puțin trimestrial, iar pentru persoanele fizice cel puțin anual;”;	B.C. „VICTORIABANK” S.A.	35	Propunem uniformizarea regulilor și stabilirea expresă a termenelor și modului/tipului (aici ne referim și la situațiile financiare preliminare) în care toate băncile trebuie să dețină situațiile financiare ale debitorilor persoane juridice, în special situațiile financiare anuale, și anume - în termen de 150 zile de la ultima zi a perioadei de gestiune (p.33 din Legea nr.287/2017). De asemenea, propunem să fie stabilită prezentarea altor documente financiare (ex. declarații de venituri) în cazul clienților de tip GT sau ÎI, neplătitori de TVA sau deținători de patente etc. În continuare, propunem să nu fie incluse în lista de factori de clasificare în categoria „substandard” lipsa situațiilor financiare trimestriale ale fidejuserilor (care servesc în calitate de garanție suplimentară a onorării plăților de către debitor). Propunem excluderea factorului de clasificare a activelor persoanei fizice aferent prezentării informației privind situația financiară cel puțin anual, având în vedere volumul de lucru și costurile implicate, factorul poate fi luat în considerare, în cel mai rău caz, la o eventuală analiză individuală a contrapărții. Referitor la lipsa situațiilor financiare trimestriale ale fidejuserilor (ca factor de clasificare a creditului debitorului în C-Substandard), menționăm că fidejusiunile se constituie în calitate de garanție suplimentară a onorării plăților de către debitor. Astfel, situația financiară nefavorabilă a fidejuserului nu poate servi ca temei pentru declasificarea creditului, dacă	Se acceptă parțial 1. Ținând cont de noțiunea „situație financiară” definită în regulament, obținerea, analiza și monitorizarea informației privind situația financiară trimestrială a debitorilor este indispensabilă aplicării unei abordări prudențiale în procesul de lucru aferent creditelor acordate, întrucât facilitează depistarea semnelor de avertizare timpurie și întreprinderea măsurilor de remediere a acestora. Astfel, modificarea normelor a fost efectuată în măsura în care nu se vor crea premise privind asumarea riscurilor excesive de către bănci și nu se vor crea impedimente în procesul de supraveghere. Totodată, proiectul hotărârii conține completarea prevederii de la pct.34 din regulament cu următoarea normă „iar în cazul persoanelor fizice - de veniturile confirmate (noțiune prevăzută de Regulamentul privind creditarea responsabilă a consumatorilor de către bănci, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.101/2022).”.

			situația financiară a debitorului permite onorarea deplină a angajamentelor față de bancă.	Totodată, în contextul administrării creditului și evaluării riscului de credit al debitorului, banca trebuie să-și dezvolte politicile și procedurile interne și, pe lângă solicitarea informației de la debitori, trebuie să dispună și de instrumentele necesare pentru a verifica informația prezentată de aceștia. 2. A se vedea comentariile de la pct. 6 și 8 - 10 din prezenta sinteză. 3. În plus, a fost modificată redacția lit. e) pct.13 și lit. c) pct.15 din regulament.
BC „Moldova Agroindbank” S.A.	36	Asociația Băncilor din Moldova	Considerăm necesară: a) specificarea aspectelor ce țin de GT, ÎI - pentru care datele financiare trimestriale sunt mai puțin relevante; b) stabilirea unui prag la nivel de expunere - pentru expunerile nesemnificative (de ex: sub 500 mii MDL), atât evaluarea, cât și monitorizarea ar putea fi efectuată și în baza situațiilor financiare anuale; c) stabilirea unui set clar de indicatori și valori ai acestora care indică o înrăutățire - pentru a evita tratamente diferite de către bancă și echipele de supraveghere ale BNM, în special pe migrarea între categoriile „substandard”, „dubios”, „compromis” - prin prisma indicatorilor financiari raportați; e) stabilirea unei corelații între DSTI și categoria de risc pentru persoanele fizice.	
OTP Bank S.A. B.C.	37		Propunem după cuvântul „fizice” de completat cu următoarele: „ <i>banca va solicita prezentarea informației sau va obține independent informația</i> ”, din considerentul că pentru persoanele fizice banca poate obține informațiile prin interogarea la fisc.	
BC „Moldindconbank” S.A.	38		Propunem completarea cu textul: „ <i>Informația va fi solicitată trimestrial pentru persoanele juridice</i> ,” Sintagma „situație financiară”, conform definiției din regulament, nu este aplicabilă pentru persoanele fizice.	
BC ENERGBANK SA.	39		Având în vedere modificările propuse la pct.15 lit.c), propunem modificarea pct.13 lit.e), prin excluderea textului „(cel puțin trimestrial) și expunerea acestuia în următoarea redacție: „e) banca dispune de informații actualizate privind situația financiară a contrapărții și privind sursele de rambursare a datoriilor, precum și alte documente aferente activității contrapărții. <i>Pentru persoanele juridice banca va solicita prezentarea informației cel</i>	

			<i>puțin trimestrial, iar pentru persoanele fizice cel puțin anual”;</i>	
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 10) litera c) „10) Punctul 15:... c) la litera c): textul „(cel puțin trimestrial),” se substituie cu cuvântul „și”, iar după textul „personală (fidejusiune)” se completează cu textul „pentru datoriile contrapărții”;	Asociația Băncilor din Moldova	40	Referitor la completarea dată considerăm necesară: a) specificarea aspectelor ce țin de GȚ, ÎI – pentru care datele financiare trimestriale sunt mai puțin relevante; b) stabilirea unui prag la nivel de expunere - pentru expunerile ne semnificative (de ex: sub 1 mil. MDL), atât evaluarea, cât și monitorizarea ar putea fi efectuată și în baza situațiilor financiare anuale; c) stabilirea unui set clar de indicatori și valori ai acestora care indică o înrăutățire – pentru a evita tratamente diferite de către bancă și echipele de supraveghere ale BNM, în special pe migrarea între categoriile „substandard”, „dubios”, „compromis” – prin prisma indicatorilor financiari raportați; d) stabilirea unei corelații între DSTI și categoria de risc pentru persoanele fizice.	Se acceptă parțial a) s-a acceptat specificarea frecvenței prezentării situațiilor financiare - a se vedea pct. 11 din prezenta sinteză; b) referitor la stabilirea unui prag la nivel de expunere – a se vedea comentariul de la pct. 121 și 122 din prezenta sinteză; c) nu se acceptă, deoarece în regulament nu este posibilă specificarea și includerea tuturor situațiilor și indicatorilor financiari – aceștia urmează a fi reglementați în politicile și procedurile interne ale băncii; d) nu se acceptă. Regulamentul nr. 101/2022 reglementează nemijlocit nivelul standard, maxim al DSTI. Orice abatere de la acest nivel este temei pentru clasificarea activului și angajamentului condițional în categoria “substandard”.
La punctul 1 subpunctul 9) litera e) <i>(în proiectul actual subpunctul 10) litera d))</i> „9) Punctul 15:... e) litera c¹) se completează cu textul „, în valoare ce depășește 5% din <i>suma activului inițial (suma specificată în contract)</i>, cu excepția creditului de consum, creditului acordat pentru necesități primordiale funcționarului băncii, în limita valorii prevăzute la pct. 33 din regulament;”;	„ProCreditBank” S.A.	41	Considerăm necesar a fi modificat după cum urmează: „activul este utilizat în alte scopuri decât cele prevăzute în contract, în valoare ce depășește 5% din <i>expunerea totală a grupului de clienți din care face parte debitorul</i>, cu excepția creditului de consum, creditului acordat pentru necesități primordiale funcționarului băncii, în limita valorii prevăzute la pct. 33 din regulament”. O pondere de 5% ar putea avea un impact considerabil asupra expunerii totale a grupului de clienți din care face parte debitorul chiar dacă suma creditului nou debursat este una ne semnificativă în comparație cu expunerea totală a grupului de clienți din care face parte debitorul.	Nu se acceptă Creditul este utilizat într-un scop anumit în baza contractului încheiat la nivel individual. Respectiv, propunerea înaintată de bancă modifică esența aplicabilității regulamentului la nivel individual.

Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 10) litera d) „10) Punctul 15:... d) litera c¹) se completează cu textul „, , în valoare ce depășește 5% din suma activului inițial (suma specificată în contract), cu excepția creditelor prevăzute la pct. 33;”;	Asociația Băncilor din Moldova	42	1. În legătură cu completarea pct.15 lit.c¹) și pct.14 lit.e¹) din Regulament, propunem înlocuirea textului „<i>cu excepția creditelor prevăzute la pct. 33</i>” cu textul ”<i>cu excepția creditelor de consum, creditelor acordate salariaților băncii în valoare de până la 400 mii lei (suma contractuală) și a creditelor acordate persoanelor juridice, persoanelor fizice care practică activitate de întreprinzător, precum și persoanelor care practică activitate profesională de avocat sau notar în valoare de până la 1 milion lei (suma contractuală)</i>”. Pentru a exclude tratarea în sensul aplicabilității acestui punct pentru creditele mai mici de 1 milion de lei, dar care sunt asigurate cu gaj. Și astfel menționarea expresă a segmentului de clienți căruia nu este aplicabil acest punct; spre exemplu: „<i>Creditele de consum și creditele cu valoare sub 1 milion de lei acordate persoanelor juridice sau persoanelor fizice care practică activitatea de întreprinzător</i>”. 2. La fel considerăm necesară detalierea specificată în pct.33 și anume depășirea limitei stabilite la calcularea tuturor creditelor se efectuează la nivel de <i>sold sau suma</i> acordată, poate sau nu un debitor să beneficieze de mai multe credite în valoarea cumulativă ce depășește această limită. 3. De asemenea, considerăm necesară substituirea textului „<i>din suma activului inițial</i>” cu textul „<i>din expunerea totală a clientului</i>”. O pondere de 5% aplicată la nivel de produs ar putea avea un impact considerabil asupra expunerii totale a clientului, chiar dacă suma creditului nou debursat este una nesemnificativă în comparație cu expunerea totală a clientului. Din punct de vedere al riscului, considerăm că pragul de 5% la nivel de produs nu este un indicator relevant care ar putea declanșa deteriorarea clasificării debitorului.	Se acceptă parțial 1. Nu este clară propunerea de înlocuire a referinței în acest punct cu textul propus, text extras din același pct.33. Propunerea va conduce la îngreunarea textului și specificarea redundantă a unor prevederi. Se consideră acceptabilă propunerea de înlocuire a sumei de 350 mii de lei cu 400 mii de lei, modificare preconizată la pct. 33 din regulamentul. Păstrarea trimiterii la pct.33 elimină și tratarea în sensul aplicabilității acestui punct pentru creditele mai mici de 1 milion de lei, dar care sunt asigurate cu gaj, astfel încât în punctul menționat se specifică „...care nu este garantat cu gaj sau prin alte mijloace de garantare, a căror rambursare se bazează numai pe obligația debitorului și pe procedurile asigurătorii interne ale băncii...”. 2. Referitor la detalierea ce ține de sold sau suma acordată, pct. 33 din regulamentul se va suplimenta cu o normă în acest sens. . 3. Nu se acceptă propunerea de substituie a sintagmei „<i>din suma activului inițial</i>” cu textul „<i>din expunerea totală a clientului</i>”, deoarece ar permite excesiv crearea situațiilor când un credit ar putea fi folosit integral contrar destinației, dacă acesta ar deține o pondere mai mică de 5% în expunerea totală față de debitor, inclusiv ar fi dificil și interpretabil de calculat această pondere în timp, ținând cont de modificarea expunerii față de debitor.
--	--	------------------	---	--

La punctul 1 subpunctul 9) litera f) <i>(în proiectul actual subpunctul 10) litera e)</i> „9) Punctul 15:... f) se completează cu litera c²) cu următorul cuprins: „c²) graficul de rambursare a sumei de bază a activului nu corespunde specificului de activitate a debitorului sau scopului activului și nu există o justificare economică în acest sens;”;	OTP Bank S.A. B.C.	43	Solicităm oferirea, în cadrul regulamentului, a unor detalii/clarificări, din considerentul ca formularea actuală nu este clară, de exemplu situația când perioada de grație este mai lungă decât perioada de implementare a proiectului finanțat; când variațiile la tranșele lunare de rambursare a sumei de bază a activului nu corespund dinamicii vânzărilor/încasărilor lunare în perioadele respective etc.	Comentariu: Justificarea economică a necorespunderii graficului de rambursare cu activitatea debitorului/scopul creditului este elementul - cheie al acestei prevederi. Respectiv, banca, bazându-se pe raționamentele aferente procesului de creditare, va analiza/examina argumentele și va trage concluziile necesare. Oferirea anumitor detalieri în acest sens în regulament va conduce la îngustarea ariei de aplicare a prevederilor acestuia și la imposibilitatea individualizării situației fiecărui debitor.
	B.C. „VICTORIABANK” S.A.	44	Verificarea acestui factor de clasificare poate fi efectuată doar la activele noi sau la prelungirea/renegocierea activelor, deoarece datele pot fi verificate doar accesând și analizând /concluzionând datele despre toate activele și angajamentele clientului, contrapuse cu veniturile acestuia, precum și cu alți factori care impactează activitatea clientului și capacitatea de onorare a angajamentelor (mediul de afaceri, starea sectorului economic, poziția în cadrul sectorului etc.). Propunem a adăuga mențiunea că <i>acest factor de clasificare se va analiza doar la inițierea activelor noi și la prelungirea / renegocierea activelor.</i>	Comentariu: Administrarea creditului trebuie realizată pentru a determina nivelul riscului de credit, ceea ce presupune și determinarea sumei necesare a reducerilor pentru pierderi la active. Această prevedere va reprezenta unul dintre factorii ce urmează a fi luați în considerare la evaluarea activelor, proces care se efectuează, potrivit regulamentului, cu o periodicitate lunară. Respectiv, mențiunea propusă va crea dezavantaje la stabilirea nivelului adecvat al riscului de credit.

Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 10) litera e) „10) Punctul 15:... e) se completează cu litera c²) cu următorul cuprins: „c²) graficul de rambursare a sumei de bază a activului nu corespunde specificului de activitate a debitorului sau scopului activului și nu există o justificare <i>economică</i> în acest sens;”;	Asociația Bancilor din Moldova	45	Textul „și nu există o justificare economică în acest sens” este foarte vag și poate fi tratat diferit de bancă și BNM. Sunt necesare concretizări (de exemplu: să corespundă ciclicității vânzărilor, luând în considerare graficul consolidat de rambursare, pentru liniile revolving de specificat termenul minim de micșorare a limitei (jumătate sau 1/3 din termen)). Soluția poate fi aplicarea ghidului EBA de loan origination and monitoring si/sau criteriile de SICR/stage 3 din IFRS 9. Din considerentul că graficul de rambursare se stabilește nu numai conform specificului de activitate a debitorului sau scopului activului, dar și în funcție de volumul veniturilor din vânzări, marja de profit etc, propunem următoarea redacție alternativă a lit. c²): „c²) graficul de rambursare a sumei de bază a activului depășește lunar valoarea de 25% din total venituri anuale din vânzări, nu corespunde specificului de activitate a debitorului sau scopului activului și nu există o justificare economică în acest sens;”.	Se acceptă parțial Se va exclude cuvântul „economică”. Redacția ajustată: „c²) graficul de rambursare a sumei de bază a activului nu corespunde specificului de activitate a debitorului sau scopului activului și nu există o justificare în acest sens;”. Nu este posibil de prevăzut toate situațiile individuale pentru fiecare debitor, oferirea anumitor detalieri în acest sens în regulament va conduce la îngustarea ariei de aplicare a prevederilor acestuia. Corelarea propusă cu rata lunară de 25% din veniturile anuale din vânzări nu poate fi analizată independent de scopul și termenul creditului, specificul proiectului finanțat. Banca va analiza/examina argumentele și va face concluziile respective privind justificarea economică a corespunderii graficului de rambursare cu activitatea debitorului/scopul creditului, bazându-se pe raționamentele aferente procesului de creditare.
La punctul 1 subpunctul 9) litera g) (în proiectul actual subpunctul 10) litera f)) „9) Punctul 15:...	BCR Chișinău S.A.	46	Solicitam precizarea intervalului „de la 61 până la 90 de zile” privind termenul restanței. Nu considerăm două plăți restante de 31 zile pe parcursul a 12 luni ca o condiție suficientă pentru clasificarea creditului în categoria neperformantă.	Se acceptă parțial Propunerile băncilor nu sunt argumentate, mai mult ca atât, sunt dispersate și nu au la bază o regulă comună, care ar fi logic de aplicat.

g) se completează cu litera d¹ cu următorul cuprins: „d¹) contrapartea admite plăți <i>expirate până la 90 zile</i>, inclusiv la unul sau mai multe active, cel puțin de două ori pe parcursul a 12 luni;”.	BC „Moldindconbank” S.A.	47	Propunem următoarea redacție: „d¹) contrapartea admite plăți expirate până la 90 zile, inclusiv la unul sau mai multe active, cel puțin de două ori pe parcursul a 6 luni;”; Dacă contrapartea a admis restanțe până la 90 zile, iar ulterior le-a achitat și nu a mai admis asemenea restanțe pe parcursul a ultimelor 6 luni, considerăm că nu corespunde clasificării în categoria neperformantă.	Totodată, pornind de la faptul că Regulamentul 231/2011 califică drept plăți expirate plățile achitate cu întârziere începând cu a 31 zi și ținând cont de prevederile pct.14 lit.d), care determină că activul la care plățile se fac cu întârziere de la 31 zile până la 90 de zile se clasifică în categoria supravegheat, ar fi logic ca la admiterea repetată a recuperărilor plăților cu o astfel de periodicitate activul să fie clasificat mai dur. Ca urmare, se propune următoarea redacție: „15. ...d¹) contrapartea admite plăți expirate <i>de la 31 de zile până la 90 zile</i> cel puțin de două ori pe parcursul a ultimelor 12 luni <i>până la perioada de raportare</i>”.
	BC ENERGBANK SA.	48	Considerăm inoportună completarea propusă și propunem excluderea acesteia, deoarece, de exemplu, din cauza unor situații neprevăzute/exceptionale/stări de urgență/întârzieri de salarii, debitorul, pe parcursul ultimelor 12 luni, înregistrând până la 31 zile restanță, urmează a fi reclasificat de bancă în a 3-a categorie de risc pentru următoarele 12 luni.	
	OTP Bank S.A. B.C.	49	1. Propunem înlocuirea cu „contrapartea admite plăți <i>de la 31</i> până la 90 zile, inclusiv la unul sau mai multe active, cel puțin de două ori pe parcursul a 6 luni, <i>la sfârșitul perioadelor de raportare</i>” sau cu „contrapartea admite plăți <i>de la 61</i> până la 90 zile, inclusiv la unul sau mai multe active, cel puțin de două ori pe parcursul a 12 luni, <i>la sfârșitul perioadelor de raportare</i>” din următoarele considerente: - banca efectuează clasificarea și calculul provizioanelor prudentiale pentru ultima zi calendaristică a lunii, iar o reclasificare cauzată de înregistrarea restanțelor pe parcursul lunii ar determina creșterea semnificativă a expunerilor clasificate în categorii mai puțin favorabile, fără a însemna de fapt o scădere semnificativă a calității creditului. De exemplu: un credit este reclasificat în „substandard” la 31.03.2022 pentru că (i) la 30.04.2021 a înregistrat 31 zile, achitând integral restanța la 01.05.2021 și apoi (ii) la 03.06.2021, iar având o restanță de 31 zile	

			achitată integral la 03.08.2021, după care clientul nu a mai avut restanțe. - înregistrarea restanțelor de 31-90 zile este mai relevantă pentru perioada de 6 luni, respectiv pentru perioada de 12 luni sunt mai relevante restanțele de 61-90 zile. 2. În caz că nu se acceptă propunerile sus-menționate, se propune completarea după cuvântul „expirate” cu textul „(care nu au fost achitate mai mult de 30 zile)”, pentru a aduce claritate în interpretarea prevederilor; chiar dacă Regulamentul definește noțiunea de „activ expirat”, noțiunea „plați expirate” ar putea fi interpretată diferit, având în vedere că o plată ce nu a fost achitată măcar o zi deja poate fi considerată expirată.	
	B.C. „VICTORIABANK” S.A.	50	1. Propunem excluderea normei de la lit.d¹) pct.15 din proiectul hotărârii. În condițiile în care BNM va insista pe un asemenea punct, atunci considerăm rezonabilă aplicarea acestui factor de clasificare doar la persoane juridice, în baza numărului de zile de restanță înregistrate la final de lună (perioadă de gestiune), cu majorarea grilei de admitere a restanțelor până cel puțin de 3-4 ori pe parcursul ultimelor 12 luni. 2. La interpelarea băncii, BNM a răspuns că toate plățile efectuate cu o întârziere de până la 30 zile pot fi considerate plăți regulate (cel puțin lunar). Ulterior, băncile s-au expus că, consideră oportună revizuirea grilei de clasificare a creditelor de consum prevăzute la art.33 din Regulamentul nr.231/2011, în modul în care un credit să nu ajungă neperformant la înregistrarea restanțelor de 31 zile și mai mult, pragul menționat fiind considerat prea dur și nejustificat. 3. În cazul unor categorii de clienți cu activitatea sezonieră (ex. agricultori), întârzierea plăților poate fi determinată de durata mai lungă a înstrăinării unor stocuri, care nu denotă incapacitatea de plată sau reducerea capacității de plată a clientului.	Se acceptă parțial A se vedea comentariile de la pct. 46 – 49 din prezenta sinteză. Ce ține de pct.33 din regulamentul, prevederile acestuia sunt utilizate ca particularități la anumite tipuri de credite și anume pentru creditele negarantate până la o anumită valoare. Respectiv, și cerințele de reclasificare sunt cu un nivel mai dure. Duritatea acestora este legată de faptul că eliberarea acestor tipuri de credite se bazează doar pe capacitatea de plată a debitorilor, iar în cazul în care debitorul este în incapacitate de plată, banca nu are alte surse secundare de rambursare a creditului. Iar pct.39 din regulamentul determină prevederile ce se aplică în cazul clienților cu activitate sezonieră sau alte activități care se caracterizează prin ciclul îndelungat de obținere a profiturilor.

			Plățile pe credite sunt condiționate de relații contractuale și plățile clienților. Criteriul dat nu face altceva decât să înrăutățească categoriile de risc în situația șocurilor economice. Cu atât mai mult că avem și criteriul la lit. e) pct.15 care spune ca declasificarea în categoria „substandard” are loc de la 91 zile restanță. În cazul în care BNM va insista pe un asemenea punct, considerăm oportun de a lua în calcul admiterea restanțelor de cel puțin 3-4 ori. Nu este necesara precizarea „la unul și mai multe active”. Propunem de a aplica factorul de clasificare doar la activele persoanelor juridice și a nu aplica la persoanele fizice (având în vedere volumul de lucru implicat). Propunem aplicarea numărului de zile de restanță înregistrat la final de perioadă (lună) de gestiune (având în vedere cerința reglementată de clasificare cel puțin lunară la ultima data a perioadei gestionare).	Propunerea unei astfel de prevederi are drept scop determinarea reală a riscului de credit aferent activului din perspectiva numărului de plăți expirate admise într-un interval de timp, indiferent de forma juridică a debitorului. Prin urmare, prevederea respectivă nu poate fi aplicată doar pentru datoriile persoanelor juridice față de bancă. Totodată, această prevedere, după esență, este diferită de cea specificată la lit. e) pct. 15 și, conform regulilor presupuse în ambele puncte, nu poate fi admisă o substituție reciprocă. La fel, nu poate fi luată în calcul admiterea restanțelor de 3 - 4 ori pe parcursul unei anumite perioade, astfel încât situația respectivă ne demonstrează deja existența problemelor ce țin de fluxul mijloacelor bănești ale debitorului.
	BC „Moldova Agroindbank” S.A.	51	În legătură cu completarea pct.15 din regulament cu lit.d ¹), propunem excluderea normei de la litera e).	Comentariu: Sunt prevederi diferite în esență și se aplică în situații care nu au legătură una cu alta. Respectiv, nu poate fi exclusă prevederea de la lit. d) pct.14 și lit. e) pct.15, deoarece este un factor ce diferă de cel de la prevederea în cauză (lit.d¹ pct.15), care se referă la numărul de plăți expirate admise într-un interval de timp.
	BC „Moldova Agroindbank” S.A. Asociația Băncilor din Moldova	52	În legătură cu completarea cu lit.d ¹), care prevede clasificarea activului ca „substandard” în cazul plăților expirate până la 90 zile, propunem excluderea din pct.14 a lit.d).	
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 10) litera f) „10) Punctul 15): ...f) se completează cu litera d ¹) cu următorul cuprins:	Asociația Băncilor din Moldova	53	Se solicită excluderea punctului 15 lit.d¹) „contrapartea admite plăți expirate de la 31 de zile până la 90 de zile cel puțin de două ori pe parcursul ultimelor 12 luni până la perioada de raportare;” deoarece aceasta va avea un efect negativ asupra clienților băncilor și accesul acestor la finanțare.	Se acceptă parțial Redacția va fi următoarea: „d¹) contrapartea admite plăți expirate de la 31 de zile până la 90 de zile cel puțin de două ori pe parcursul ultimelor 6 luni până la data clasificării ;”;

„d¹) contrapartea admite plăți expirate de la 31 de zile până la 90 de zile cel puțin de două ori pe parcursul ultimelor 12 luni până la perioada de raportare;;”.		Această prevedere determină o majorare a rezervelor bancare. În plus, banca poate avea în portofoliu credite ipotecare acordate lucrătorilor migranți, care uneori întâmpină dificultăți temporare în efectuarea plăților. Clasificarea acestor credite ca substandard nu pare corectă, având în vedere că aceste credite sunt garantate cu gaj suficient și că debitorii au venituri permanente stabile. În plus, clasificarea activului / angajamentului condițional ca substandard îl plasează automat în categoria creditelor neperformante, ceea ce va conduce la creșterea ponderii de credite neperformante în portofoliul băncii. De asemenea, considerăm că este necesar de modificat acest punct, prin stabilirea întinderii în timp a restanței (perioadei de timp cât debitorul s-a aflat în restanță pe parcursul ultimelor 12 luni). Altfel reiese, că debitorul, care a intrat și a ieșit de 2 ori în restanță va fi clasificat mai dur, decât cel care o data a intrat în restanță și se menține cu această restanță toată perioada. În cazul în care nu se acceptă excluderea acestui punct în calitatea de propunere alternativă solicităm respectuos substituirea cu următorul text: <i>„ d¹) contrapartea, la data raportării, admite plăți expirate de la 31 de zile până la 90 de zile cel puțin de două ori pe parcursul ultimelor 6 luni până la perioada de raportare ;”.</i> Astfel, dacă contrapartea a admis restanțe până la 90 zile, iar ulterior le-a achitat și nu a mai admis asemenea restanțe pe parcursul a ultimelor 6 luni, considerăm că nu corespunde clasificării în categoria neperformantă. Această ajustare ar reflecta mai bine situațiile în care contrapărțile întâmpină dificultăți temporare în efectuarea plăților și ar reduce impactul asupra clasificării activelor și rezervelor bancare. În caz contrar, ar fi posibilă clasificarea clientului ce nu înregistrează plăți expirate în categoria ”Substandard” pentru o perioadă de până la 12 luni fără posibilitate de reclasificare în categorii mai	În cazul când un debitor a admis o restanță de 32 de zile, a rambursat datoria și următoarea lună înregistrează iar restanță, banca poate efectua o prelungire prin modificarea termenului intermediar până la 30 de zile, până să devină plată expirată. Respectiv, în acest caz creditul din categoria „standard” va fi clasificat doar în categoria „supravegheat”.
--	--	---	---

			favorabile, o perioadă de monitorizare mult mai îndelungată comparativ cu alte criterii de clasificare.	
La punctul 1 subpunctul 10) litera a) (în proiectul actual subpunctul 11) litera a)) „10) Punctul 16: a) se completează cu litera b¹⁾ cu următorul cuprins: „b¹⁾ contrapartea admite plăți expirate de la 91 zile până la 180 zile, inclusiv la unul sau mai multe active, cel puțin de două ori pe parcursul a 12 luni;...”;	OTP Bank S.A. B.C.	54	Propunem completarea cu - „la sfârșitul perioadelor de raportare” - din considerentul că banca efectuează clasificarea și calculul provizioanelor prudențiale pentru ultima zi calendaristică a lunii, iar o reclasificare cauzată de înregistrarea restanțelor pe parcursul lunii ar determina creșterea semnificativă a expunerilor clasificate în categorii mai puțin favorabile fără a însemna de fapt o scădere semnificativă a calității creditului. De exemplu: un credit este reclasificat în dubios la 31.03.2022 pentru că (i) la 30.04.2021 a înregistrat 91 zile, achitând integral restanța la 01.05.2021 și apoi (ii) la 02.08.2021, iar având o restanță de 91 zile achitată integral la 03.08.2021, după care clientul nu a mai avut restanțe.	Se acceptă
	BC „Moldindconbank” S.A.	55	Propunem următoarea redacție la litera b¹⁾: „b¹⁾ contrapartea admite plăți expirate de la 91 zile până la 180 zile, inclusiv la unul sau mai multe active, cel puțin de două ori pe parcursul a 6 luni;”. Dacă contrapartea a admis restanțe de la 91 zile până la 180 zile, iar ulterior le-a achitat și nu a mai admis asemenea restanțe pe parcursul a ultimelor 6 luni, considerăm că nu corespunde clasificării în categoria activului dubios.	Comentariu: Propunerea nu poate fi luată în considerare, deoarece în perioada propusă de 6 luni la un activ nu pot fi admise cel puțin două plăți expirate de la 91 zile până la 180 zile (180 de zile deja sunt 6 luni).
	B.C. „VICTORIABAN K” S.A.	56	Plățile pe credite sunt condiționate de relații contractuale și plățile clienților. Criteriul dat nu face altceva decât să înrăutățească categoriile de risc în situația șocurilor economice. Cu atât mai mult că avem și criteriul la lit.c) care spune ca declasificarea în categoria „dubios” are loc de la 181 zile restanță. Propunem excluderea normei de la lit.b¹⁾ din proiectul hotărârii.	Comentariu: Prevederile regulamentului, inclusiv modificările operate, stabilesc anumite reguli prudențiale pentru a determina nivelul reducerilor pentru pierderi, ținând cont de specificul produselor acordate. Propunerea de a lua în calcul admiterea restanțelor de cel puțin 3-4 ori nu se încadrează în termenul de 12 luni. Totodată, aspectul de aplicare a acestui

			În condițiile în care BNM va insista pe un asemenea punct, considerăm oportună a lua în calcul admiterea restanțelor de cel puțin 3-4 ori. Nu este necesară precizarea „la unul și mai multe active”. Propunem a aplica factorul de clasificare doar la activele persoanelor juridice și a nu aplica la persoanele fizice (având în vedere volumul de lucru implicat). Propunem a aplica numărul de zile de restanță înregistrat la finele perioadei (lună) de gestiune (având în vedere cerința reglementată de clasificare cel puțin lunară la ultima dată a perioadei gestionare).	factor doar la persoanele juridice nu este argumentat în contextul riscurilor de nerambursare. Argumentul care se bazează doar pe volumul de lucru nu reprezintă unul forte în raport cu mărimea riscului de credit în care poate fi implicată banca. Referitor la aplicarea numărului de zile restante înregistrat la finele perioadei (lună) de gestiune, a se vedea pct.53 din prezenta sinteză.
	BC „Moldova Agroindbank” S.A.	57	În legătură cu completarea cu norma de la lit.b¹) la pct.16 din regulament, propunem excluderea normei de la lit.c) pct.16.	Comentariu: Prevederea de la lit.c) pct.16 nu poate fi exclusă, deoarece este un factor ce <i>diferă după esență</i> de cel de la lit.b¹) și implică situații diferite.
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 11) litera a) „11) Punctul 16: a) se completează cu litera b¹) cu următorul cuprins: „b¹) contrapartea admite plăți expirate de la 91 de zile până la 180 de zile cel puțin de două ori pe parcursul ultimelor 12 luni până la perioada de raportare;”.	Asociația Bancilor din Moldova	58	Propunem revizuirea normei ajustate de la litera b¹) pct. 16 în baza comentariilor la modificarea pct. 15 lit. d¹) din regulament în ce privește întinderea în timp.	Se acceptă parțial Prevederea va fi expusă în următoarea redacție: „b¹) contrapartea admite plăți expirate de la 91 de zile cel puțin de două ori pe parcursul ultimelor 9 luni până la data clasificării ;”. Banca din start trebuie sa seteze un grafic de rambursare care să coincidă cu modelul de afacere al debitorului, inclusiv să țină cont de caracterul sezonier. În plus a se vedea comentariul de la pct.53 din prezenta sinteză.
La punctul 1 subpunctul 11) (în proiectul actual subpunctul 12)) „11) Punctul 21 va avea următorul cuprins: „21. În cazul în care contrapartea băncii dispune de mai multe	OTP Bank S.A. B.C.	59	1. Propunem reformularea primului alineat: „În cazul în care contrapartea băncii dispune de mai multe active/angajamente condiționale acordate de aceeași bancă, toate datoriile contrapărții urmează a fi clasificate în cea mai dură categorie de active/angajamente condiționale, în care a fost clasificată cel puțin una din	Nu se acceptă 1. Propunerea băncii este mai restrictivă și nu este argumentată. Primele categorii de clasificare sunt considerate ca performante și nivelul riscului de credit între acestea nu este atât de evident,

active/angajamente condiționale acordate de aceeași bancă și oricare dintre acestea sunt clasificate ca neperformante, toate datoriile contrapărții urmează a fi clasificate în cea mai dură categorie de active/angajamente condiționale neperformante, în care a fost clasificată cel puțin una din datoriile contrapărții. În cazul debitorilor ce fac parte dintr-un grup de clienți aflați în legătură (conform noțiunii „grup de clienți aflați în legătură” definite în Regulamentul nr.109/2019) cu contrapartea, activele/angajamentele condiționale acordate debitorilor se clasifică în cea mai dură categorie în care sunt clasificate datoriile contrapărții, dacă se întrunesc cumulativ următoarele criterii: a) banca are expuneri neperformante față de contraparte care sunt clasificate într-o categorie mai dură față de expunerile altor debitori din grupul de clienți aflați în legătură; b) debitorul are relații de afaceri interdependente cu contrapartea, ce nu pot fi substituite într-un termen scurt (mai mult de 50 la sută din totalul veniturilor/încasărilor sau creanțelor pentru ultimul an de activitate sunt de la/față de contraparte).”;			datoriile contrapărții.”, din considerentul că astfel se exclude posibilitatea ca un debitor să aibă active/angajamente clasificate în diferite categorii de risc. În caz contrar, punctul respectiv poate fi interpretat ca permițând băncii să clasifice activele/angajamentele aceluiasi debitor în diferite categorii performante. 2. De asemenea, propunem completarea cu litera c): „c) <i>contrapartea clasificată ca neperformantă deține o pondere mai mare de 50% din totalul volumului vânzărilor consolidate pe grup.</i>”, din considerentul că astfel vor fi identificate corect situațiile în care există o interdependență cu contrapartea.	comparativ cu nivelul riscului aferent categoriilor neperformante. Mai mult ca atât, factorii de clasificare în categoria „supravegheat” reprezintă factori potențiali, dar nu reali precum la categoriile neperformante. 2. Propunerea lărgște aria de aplicare.
Asociația Băncilor din Moldova	60		La pct.21 lit. a) - considerăm că această prevedere va avea un efect negativ asupra creșterii nivelului creditelor neperformante, întrucât unele prevederi ale punctelor 15-17, precum insuficiența garanției, neprezentarea de către un debitor din grup a situației financiare actualizate și utilizarea parțială a activului contrar scopurilor prevăzute în contract, nu presupun transferul riscurilor asociate debitorului către grupul de clienți aflați în legătură. În opinia noastră, această prevedere de la pct. 21 trebuie de exclus.	Nu se acceptă Argumentul invocat nu reprezintă unul forte vis-a-vis de mărimea riscurilor de credit în care poate fi implicată banca în raport cu doi sau mai mulți debitori care se află în relație de strânsă legătură pe baza dependenței economice și oricare dintre ei întâmpină probleme de genul situației financiare nefavorabile, insuficienței gajului, neonorare a obligațiilor contractuale etc. Mai mult ca atât, punctul respectiv vine să uniformizeze prevederile cu cele ale altor reglementări în privința tratamentului expunerilor băncilor la riscul de credit.
B.C. „VICTORIABANK” S.A. BC ENERGBANK SA. BC „Moldindconbank” S.A.	61		În contextul propus nu există o claritate cum se clasifică debitorii ce fac parte dintr-un grup. E necesar să înțelegem că BNM a setat conștient pragul de 50%, care diferă de cel de 25% din <i>Regulamentul nr.109/2019 cu privire la expuneri mari</i>. Se propune a aplica factorul de clasificare doar la activele persoanelor juridice și a nu aplica la persoanele fizice (având în vedere volumul de lucru implicat).	Se acceptă parțial 1. Redacția pct. 21 lit. b) a fost modificată: „21. ...b) debitorul se află în relație de strânsă legătură pe baza dependenței economice stabilită în conformitate cu prevederile Secțiunii 3 Capitolului 1

			Calitatea fluxurilor mijloacelor bănești la persoanele fizice nu depinde de calitatea activelor persoanelor juridice din grupul de clienți aflați în legătură. La persoane juridice verificarea acestui factor de clasificare poate fi efectuată doar la activele noi sau în cazul prelungirii/renegocierii activelor, deoarece datele pot fi verificate doar accesând și analizând /concluzionând datele despre toate activele și angajamentele clientului și tuturor clienților din grup, contrapuse cu veniturile/încasările acestora, precum și cu alți factori care impactează activitatea clienților (mediul de afaceri, starea sectorului economic, poziția în cadrul sectorului etc.) Redacția propusă: „21. În cazul debitorilor ce fac parte dintr-un grup de clienți aflați în legătură (conform noțiunii „grup de clienți aflați în legătură” definite în Regulamentul nr.109/2019), <i>activele/angajamentele condiționale</i> acordate debitorilor se clasifică în cea mai dură categorie în care sunt clasificate datoriile <i>debitorilor din grup</i>, dacă se întrunesc cumulativ următoarele criterii: a) <i>cel puțin unul din debitorii aferenți grupului de clienți aflați în legătură deține cel puțin un activ/angajament neperformant;</i> b) <i>debitorul are relații de afaceri interdependente cu contrapartea din grup ce deține cel puțin un activ/angajament neperformant, iar aceste relații nu pot fi substituie într-un termen scurt (mai mult de 50 la sută din totalul veniturilor/încasărilor sau creanțelor pentru ultimul an de activitate sunt de la/față de contraparte).</i>”.	din Anexa nr.2 din Regulamentul 109/2019.”. 2. Ce ține de aplicarea acestui factor doar la persoanele juridice, acesta nu este argumentat în contextul riscurilor de nerambursare. Argumentul care se bazează doar pe volumul de lucru nu reprezintă unul forte în raport cu mărimea riscurilor de credit în care poate fi implicată banca. Totodată, referitor la faptul că verificarea acestui factor de clasificare poate fi efectuată doar la activele noi sau în cazul prelungirii/renegocierii activelor nu este în concordanță cu procesul de administrare a riscului de credit și nivelului de acoperire a riscului de fonduri proprii. Respectiv, banca este obligată să evalueze calitatea activelor din perspectiva factorilor respectivi frecvent, după cum este prevăzut în regulament. E de menționat ca relațiile de afaceri pot fi inițiate și cu persoane fizice care practică activitate de întreprinzător.
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 12) „12) Punctul 21 va avea următorul cuprins: „21. ...	Asociația Băncilor din Moldova	62	La pct.21 lit. b) - propunem completarea cu textul <i>”(debitorii care urmează a fi clasificați mai dur/contaminați, sunt dependenți de contrapartea neperformantă)”</i>. Pentru a exclude situațiile de tratare ambiguă a acestui punct și, ca urmare, contaminarea în sens invers a	Se acceptă Redacția ajustată: „b) debitorul se află în relație de strânsă legătură pe baza dependenței economice stabilită în conformitate cu prevederile Secțiunii 3 Capitolului 1 din anexa nr. 2

b) debitorul se află în relație de strânsă legătură pe baza dependenței economice stabilită în conformitate cu prevederile Secțiunii 3 Capitolului 1 din Anexa nr.2 din Regulamentul 109/2019.”;			persoanei dependente se propune includerea unei detalieri aferente faptului că contaminarea are loc în sensul clasificării în categorii mai dure doar a clienților din grup care sunt în relație de dependență economică față de contrapartea clasificată ca neperformant, nu și invers, pentru a evita clasificare în categorii de neperformantă a unor debitori semnificativi și performanți ca urmare a clasificării unor furnizori sau clienți (numeroși) ai acestuia.	la Regulamentul 109/2019 (debitorii care urmează a fi clasificați mai dur sunt dependenți economic de contrapartea neperformantă)”.
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 13) „13) Punctul 21¹ va avea următorul cuprins: „21¹. În cazul în care contrapartea pe lângă clasificarea efectuată de bancă conform pct.13-17 este evaluată de către o societate de evaluare externă a creditului (în continuare ECAI), (conform nivelului de calitate a creditului prevăzut în anexa nr. 4 la Regulamentul nr. 111/2018), clasificarea activelor/angajamentelor condiționale se efectuează în corespundere cu nivelul de calitate atribuit de către ECAI și se include în una din următoarele categorii: 1) Standard – corespunde cu nivelul 1 sau 2 de calitate a creditului; 2) Supravegheat – corespunde cu nivelul 3 de calitate a creditului; 3) Substandard – corespunde cu nivelul 4 de calitate a creditului; 4) Dubios (îndoielnic) – corespunde cu nivelul 5 de calitate a creditului;	Asociația Băncilor din Moldova	63	Cu referire la redacția propusă la punctul 21¹ menționăm că clasificarea contrapărților de ECAI este plafonată de ratingul Moldovei (eg B3 pe Moodys). În acest caz ne aflăm într-o situație paradoxală, când companiile cu rating extern (care oricum sunt foarte puține, dar care sunt „campioni” în economie), urmând prevederea punctului 21¹ în redacția propusă, vor avea acces limitat la finanțare de la băncile din Republica Moldova. Din acest motiv propunem reconsiderarea conceptuală integrală a punctului 21¹ din Regulament.	Se acceptă Pct.21¹ din regulament se abrogă. Acest fapt impune necesitatea modificării pct. 22 din regulament (pct.14 din proiectul hotărârii) pentru a exclude referința la pct.21¹ . Punctul 22 va fi expus în următoarea redacție: „22. În cazul în care satisfacerea creanțelor băncii aferente anumitor active/angajamente condiționale evaluate conform pct.13-17 poate fi influențată și de circumstanțele, și de condițiile existente într-o țară străină ca urmare a evaluării activelor/angajamentelor condiționale respective, acestea se vor include în una din următoarele categorii (conform nivelului de calitate a creditului prevăzut în anexa nr. 4 la Regulamentul nr. 111/2018): 1) Standard – corespunde cu nivelul 1 sau 2 de calitate a creditului; 2) Supravegheat – corespunde cu nivelul 3 de calitate a creditului; 3) Substandard – corespunde cu nivelul 4 de calitate a creditului;

5) Compromis (pierderi) – corespunde cu nivelul 6 de calitate a creditului.”;”.				4) Dubios (îndoielnic) – corespunde cu nivelul 5 de calitate a creditului; 5) Compromis (pierderi) – corespunde cu nivelul 6 de calitate a creditului.”
La punctul 1 subpunctul 13) <i>(în proiectul actual subpunctul 14))</i> „13) Punctul 22 va avea următorul cuprins: „22. În cazul în care satisfacerea creanțelor băncii aferente anumitor active/angajamente condiționale evaluate conform pct.13-17 poate fi influențată și de circumstanțele și condițiile existente într-o țară străină, la evaluarea activelor/angajamentelor condiționale respective, acestea se vor include în una din categoriile conform pct.21 ¹ , în cazul țărilor care au disponibilă o evaluare de credit pentru administrația centrală, realizată de o ECAI (conform nivelului de calitate a creditului prevăzut în anexa nr.4 din Regulamentul nr.111/2018).”;”.	OTP Bank S.A. B.C.	64	Propunem completarea punctului cu prevederi care ar clarifica în ce categorii trebuie să se încadreze evaluările, din considerentul că doar simpla existență a unei evaluări ECAI nu este suficientă.	Comentariu: În proiect sunt prevederi care acoperă solicitarea de clarificare. Astfel, conform modificărilor pct.21¹ din regulament, se specifică expres repartizarea în categorii în funcție de existența unei evaluări ECAI.
La punctul 1 subpunctul 16) <i>(în proiectul actual subpunctul 18))</i> „16) Capitolul V se abrogă;”.	OTP Bank S.A. B.C.	65	Propunem de menționat despre modificarea numărului punctelor rezultate că urmare a abrogării capitolului V.	Comentariu: Conform art.62 alin.(3) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative „în cazul în care se abrogă integral textul unei părți, cărți, unui titlu, capitol , unei secțiuni, subsecțiuni, unui paragraf, punct, articol, alineat, subpunct, unei litere sau al diviziunii acesteia, numărul sau litera cu care este însemnat elementul respectiv nu se atribuie altor elemente structurale din șirul dat”.

La punctul 1 subpunctul 17) <i>(în proiectul actual subpunctul 19) litera a))</i> „17) Punctul 30, în primul alineat, după cuvintele „plățile sînt achitate” se completează cu textul „ , iar linia de credit nu înregistrează sold”;	B.C. „VICTORIABANK” S.A.	66	Considerăm cerința prea restrictivă în condițiile în care clientul operează permanent cu linia de credit, prin cerința dată se solicită scoaterea din activitate a unor resurse financiare pentru o achitare, cu toate că ulterior creditul va fi prelungit și eliberat repetat debitorului. Un clean up ar putea dezechilibra clientul, valoarea liniei de credit, de regulă, reprezintă venituri pentru o perioadă. Ar fi relevant pe perioada liniei de credit să fie făcute rambursări cel puțin egale cu valoarea creditului. Propunem următoarea redacție: „30. Activul/angajamentul condițional (cu excepția activului/angajamentului condițional aferent cardurilor de credit și activului/angajamentului condițional care reprezintă rezerve pentru decontări cu sistemele internaționale de plăți, liniilor de credit <i>revolving</i> cu condiția că la data prelungirii toate plățile sunt achitate, iar linia de credit <i>revolving</i> a înregistrat pe parcursul ultimelor 12 luni rambursări cel puțin egale cu valoarea liniei de credit) care a fost prelungit sau renegociat se clasifică: ...	Se acceptă
	BC „Moldindconbank” S.A.	67	Propunem păstrarea redacției curente a normei din primul alineat al pct.30. Liniile/cardurile de credit sunt de regulă facilități permanente, de obicei revolving (reînnoibile). Prelungirea acestora se face pentru a asigura o comoditate clientului (este mai degrabă un aspect tehnic), dar nu din cauza situației financiare instabile.	
	BCR Chișinău S.A.	68	Propunem păstrarea redacției existente a pct.30, deoarece includerea acestei prevederi va condiționa clasificarea liniilor de credit revolving prelungite cu sold ca „activ prelungit”, ceea ce va duce, respectiv, la clasificarea acestora într-o categorie mai dură, chiar dacă situația financiară a debitorului confirmă o capacitate înaltă de deservire de datorii.	

			Adițional menționăm ca finanțarea capitalului circulant sub forma de facilități revolving reprezintă o practică bancară obișnuită în mai multe țări, iar analiza bonității debitorilor este efectuată în cadrul reviziilor anuale. Includerea acestei prevederi va stimula băncile spre deschiderea liniilor de credit paralele care, de fapt, reprezintă o refinanțare ascunsă a facilităților existente.	
	OTP Bank S.A. B.C.	69	Propunem excluderea acestei prevederi, din considerentul ca nu este conform celor mai bune practici în materie de finanțare a capitalului circulant prin intermediul liniilor de credit de tip bullet (cu rambursarea integrală la scadență), aceste bune practici presupunând ca liniile de credit pot fi revizuite și prelungite în cazul în care debitorul demonstrează capacitate de plată și o performanță financiară solidă (analiza financiară a băncii urmează să fie făcută până la scadența liniei de credit). Mai mult, o altă particularitate clasică a liniilor de credit de tip bullet este necesitatea de rulaj creditor pe perioada de viață a expunerii, în conformitate cu caracterul „revolving” al acestora, or condiția de a înregistra sold zero în momentul prelungerii exclude caracterul „revolving” al acestor tipuri de produse și le transformă în produse de credite pentru finanțarea capitalului circulant cu grafic de achitare.	
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 19) litera a)) „19) La punctul 30: a) primul alineat, după cuvintele „liniilor de credit” se completează cu cuvântul „revolving” și după cuvintele „plățile sînt achitate” se completează cu textul „, iar linia de credit revolving a înregistrat pe parcursul ultimelor 12 luni rambursări cel puțin egale cu valoarea liniei de credit”;	Asociația Băncilor din Moldova	70	Se propune excluderea intervențiilor la pct. 30 din regulament din considerentul că sunt foarte multe cazuri când rambursarea plăților pentru liniile revolving este planificată din anul doi și nu din primele 12 luni. Liniile de credit la 12 luni este supusă revizuirii cu dimensionarea necesarului de finanțare, precum și a capacității de plată a clientului. Prin reanaliza periodică a liniilor de credit se constată utilizarea corectă pentru mijloacele circulante. Propunem sa se aplice ghidul EBA de loan origination and monitoring si/sau criteriile de SICR/stage 3 din IFRS 9.	Se acceptă parțial Se propune următoarea redacție: „30. Activul/angajamentul condițional (cu excepția activului/angajamentului condițional aferent cardurilor de credit și activului/angajamentului condițional care reprezintă rezerve pentru decontări cu sistemele internaționale de plăți, liniilor de credit, inclusiv revolving, cu condiția că la data prelungerii toate plățile sunt achitate și situația financiară atestă capacitatea de executare a

b) subpunctul 1) se completează cu textul „ , pe parcursul următoarelor 12 luni sau până la scadența activului, în cazul în care maturitatea reziduală este mai mică de 12 luni”;		Linia de credit revolving este linie cu drept de tragere și reconstituire a valorii acesteia, ceea ce oferă flexibilitate clientului să își gestioneze fluxurile financiare în funcție de nevoile personale, astfel, clientul are obligația să restituie valoarea creditului în rate egale conform graficului stabilit în contractul de credit, fără a avea obligația pe parcursul ultimelor 12 luni rambursării cel puțin egale cu valoarea liniei de credit la data prelungirii. În partea ce ține de subpct.1) al pct.30 din Regulament în redacția propusă se prevede că această reclasificare e permanentă până la scadența finală - deci, creditul rămâne neperformant și clientul nu poate accesa alte credite la noi (chiar dacă are capacitate de deservire și îndeplinește toate criteriile de eligibilitate - mai puțin clasificarea creditului); Astfel, chiar dacă în anul următor clientul are o situație bună, creditul rămâne oricum neperformant. Cu toate acestea clientul poate fi refinanțat de altă bancă și este performant la cealaltă bancă. La fel, nu este clar textul „situație economică instabilă”? Pentru a pune în practică modificările propuse, băncile trebuie să dezvolte algoritm de healing (diferit de IFRS 9) și care nu poate fi implementat în prima lună de la intrarea în vigoare. La fel, este neclar ce se întâmplă cu creditele deja restructurate. Astfel, propunem următorul conținut al punctului 30: „30. Activul/angajamentul condițional (cu excepția activului/angajamentului condițional aferent cardurilor de credit și activului/angajamentului condițional care reprezintă rezerve pentru decontări cu sistemele internaționale de plăți, liniilor de credit revolving cu condiția că la data prelungirii toate plățile sunt achitate) care a fost prelungit sau renegociat se clasifică: 1. În cazul prelungirii – nu mai sus de categoria “supravegheat” pentru activele care la data prelungirii	angajamentelor de către debitor) care a fost prelungit sau renegociat se clasifică:... 1) ... În cazul în care activul a fost prelungit de 2 ori și mai mult din cauza situației financiare instabile, acesta se reclasifică nu mai sus de categoria “substandard” pe parcursul următoarelor 12 luni sau până la scadența activului, în cazul în care maturitatea reziduală este mai mică de 12 luni. Ulterior prelungirii, dacă dobânda activului/angajamentului condițional vor fi achitate regulat (cel puțin lunar), iar suma de bază va fi achitată cel puțin trimestrial în rate aproximativ egale, în decursul a 12 luni consecutive și situația financiară atestă capacitatea de executare a angajamentelor de către debitor, acestea pot fi clasificate mai favorabil, în funcție de circumstanțe, dar nu mai sus de categoria “supravegheat”. În caz contrar, se face o clasificare mai dură”. Intervențiile vizate au apărut ca răspuns la multiple interpretări extensive abuzive a pct. 30 elucidate în cadrul controalelor on-site. Faptul invocat de ABM precum că „sunt foarte multe cazuri când rambursarea plăților pentru liniile revolving este planificată din anul doi și nu din primele 12 luni” nu contravine cerinței propuse spre includere și anume „linia de credit
--	--	---	---

		sunt clasificate în categoria “standard” sau “supravegheat” și nu mai sus de categoria activului la data prelungirii pentru activele care la aceeași dată sunt clasificate în categoria “substandard” sau “dubios (îndoielnic)”, dacă plățile la data prelungirii au fost achitate băncii. În așa fel acesta se clasifică pentru o perioadă de 6 luni după prelungire, dacă dobânda și/sau suma de bază a activului/angajamentului condițional vor fi achitate regulat (cel puțin lunar) sau dacă aceste rambursări depășesc 5% din soldul activului/ angajamentului prelungit. Ulterior respectării acestor condiții și situația financiară a debitorului atestă o înaltă capacitate de executare a angajamentelor, activul/angajamentul care la data prelungirii au fost clasificate în categoria “supravegheat”, ar putea fi clasificate mai favorabil, iar pentru cele clasificate în categoria “substandard” sau “dubios (îndoielnic)”, ar putea fi clasificat mai favorabil în funcție de circumstanțe, dar nu mai sus de categoria “supravegheat”. În caz contrar, se face o clasificare mai dură. În cazul în care activul/angajamentul a fost prelungit de 2 ori și mai mult din cauza situației economice instabile, acesta se reclassifică în “substandard” pe parcursul următoarelor 6 luni sau până la scadența activului/angajamentului, în cazul în care maturitatea reziduală este mai mică de 6 luni. 2. În cazul renegocierii – nu mai sus de categoria “substandard” pentru activele/angajamentele care la data renegocierii sunt clasificate în categoria “standard” sau “supravegheat” și nu mai sus de categoria activului/angajamentului la data renegocierii care la aceeași dată sunt clasificate în categoria “substandard” sau “dubios (îndoielnic)”, dacă dobânda calculată la data	<i>revolving a înregistrat pe parcursul ultimelor 12 luni rambursări cel puțin egale cu valoarea liniei de credit”.</i> Nu va fi condiționată rambursarea integrală a liniilor de credit revolving înainte de prelungirea acestora, așa numit „clean up” și se va accepta redacția compromisă, care nu condiționează debitorul să extragă din activitate resursele financiare pentru achitarea la scadență a sumei integrale a creditului, dar presupune ca debitorul să înregistreze treptat, pe parcursul ultimelor 12 luni, rambursări în sumă cumulativă cel puțin egală cu valoarea liniei de credit. În partea ce ține de subpct.1) al pct.30 în redacția propusă nu se prevede că această reclasificare e permanentă până la scadența finală, din contra, BNM vine cu un termen exact de 12 luni, astfel oferind băncilor mai multă claritate, ceea ce a lipsit în redacția precedentă a normei și genera interpretări extensive.
--	--	--	---

			renegocierii a fost achitată băncii sau urmează a fi achitată în primele 3 luni după data renegocierii. În așa fel, acesta se clasifică pentru o perioadă de 6 luni după renegociere, dacă dobânda și/sau suma de bază a activului/angajamentului condițional vor fi achitate regulat (cel puțin lunar) sau aceste rambursări depășesc 5% din soldul activului/angajamentului renegociat. Ulterior respectării acestor condiții, activele/angajamentele care la data renegocierii au fost clasificate în categoria “substandard” sau “dubios (îndoielnic)”, ar putea fi clasificat mai favorabil, în funcție de circumstanțe, dar nu mai sus de categoria “supravegheat”. În caz contrar, se face o clasificare mai dură.”.	
La punctul 1 subpunctul 18) <i>(în proiectul actual subpunctul 20) litera a) și subpunctul 21))</i> „18) La punctele 33 și 33 ¹ cifra „100” se substituie cu cifra „200”;	OTP Bank S.A. B.C.	71	Propunem excluderea limitei de 100/200 MDL în contextul implementării regulii de DTI (gradul de îndatorare), corelat cu Regulamentul privind creditarea prudentă a persoanelor fizice pentru bănci.	Nu se acceptă Regulamentul nr.101/2022 privind creditarea responsabilă a consumatorilor de către bănci stabilește cerințele de creditare responsabilă în baza cărora se evaluează bonitatea consumatorilor în cazul creditelor destinate consumatorilor. Astfel, banca, înainte de acordarea creditului unui consumator, trebuie să evalueze bonitatea acestuia. Respectiv, Regulamentul nr.231/2011 (inclusiv pct.33) <i>nu reglementează limitele</i> de acordare a creditelor de consum, ci <i>clasificarea</i> acestora în funcție de volumul lor.
	BC „Moldova Agroindbank” S.A. Asociația Băncilor din Moldova	72	Propunem substituirea cifrei 100 cu 350 sau 500. Considerăm că limita de 200 mii lei pentru creditele de consum este prea mică în contextul economic actual în care băncile oferă credite în sume mai mari în acest scop. Propunem majorarea acesteia prin atribuirea unei valori medii aplicate de sectorul bancar.	Se acceptă Pornind de la faptul că salariul mediu s-a majorat și luând în considerare practica existentă la bănci, se acceptă majorarea până la 350 mii lei. Propunerea este susținută și de afirmația că salariul mediu

	BC „Moldindconbank” S.A.	73	Propunem la punctele 33 și 33 ¹ cifrele „100” de substituit cu cifrele „400”. Luând în considerare rata anuală a inflației, creșterea veniturilor populației, dar și practica altor țări vecine (cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real a economiei a crescut din data aprobării regulamentului de la 1100 lei la 3500 lei anul curent, iar salariul mediu pe economie a crescut de la 4500 lei până la 9900).	este în creștere continuă, iar prevederile regulamentelor nu pot fi stabilite în vederea aplicabilității acestora pe o perioadă scurtă de timp.
	BC „Moldindconbank” S.A.	74	Sintagma „în valoare de până la 500 mii” de substituit cu „în valoare de până la 1 milion”. Argumentăm prin dezvoltarea pieței financiar-bancare și creșterea cererii pentru produsele de creditare. Suplimentar, băncile trebuie să evalueze riscul de credit din perspectiva solvabilității clientului și a capacității acestuia de a genera fluxuri de numerar, dar nu din considerentul existenței unei garanții.	Se acceptă
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 20) litera a) „20) Punctul 33: a) în primul alineat: cuvintele „pentru necesități primordiale funcționarului Băncii” se substituie cu cuvintele „salariatului băncii”; textul „de până la 100 mii lei” se substituie cu textul „(suma specificată în contract) de până la 350 mii lei”; textul „500 mii lei” se substituie cu textul „1 milion lei;”;	Asociația Băncilor din Moldova	75	La punctul 19 din proiect, care modifică punctul 33 litera a) din regulament se propun următoarele modificări: textul „de până la 100 mii lei” se substituie cu textul „(suma specificată în contract) de până la 400 mii lei”; textul „500 mii lei” se substituie cu textul „3 milioane lei”; Aceste ajustări se propun reieșind din rata anuală a inflației, creșterea veniturilor populației, dar și practica altor țări vecine (cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real al economiei a crescut din data aprobării Regulamentului dat de la 1 100 lei la 5 000 lei anul curent, iar salariul mediu pe economie a crescut de la 4500 lei până la 13700).	Se accept parțial Propunerea „(suma specificată în contract) de până la 400 mii lei” se acceptă, iar ce ține de 3 milioane lei nu se acceptă , astfel încât pare a fi exagerată și poate conduce la asumarea excesivă a riscului de credit de către bănci. Totodată, reiterăm că, creditele negarantate prin gaj sau alte mijloace de garantare ce depășesc valorile menționate trebuie clasificate cel puțin în categoria de clasificare „supravegheat” din momentul acordării (scrisoarea BNM adresată băncilor, nr. 09-03116/48/2564 din 21.08.2021).
Suplimentar la redacția proiectului după transparența decizională - punctul 1 subpunctul 20) litera b) „20) Punctul 33:	Asociația Băncilor din Moldova	76	Referitor la completarea pct. 33 din regulament – considerăm că este necesar de specificat că „...suma tuturor creditelor acordate...” se referă la soldul creditelor, dar nu la suma inițială. Altfel, vor fi situații, când creditul cu soldul mai mare (de exemplu 340 mii lei)	Se acceptă parțial După sintagma „suma tuturor creditelor” se va include textul „(suma specificată în contract)”.

b) se completează cu textul „În cazul în care suma tuturor creditelor acordate unui debitor depășește valorile creditelor indicate în prezentul punct, clasificarea acestora se efectuează în conformitate cu pct. 14 - 17.”.			va fi clasificat mai lejer decât 2 credite cu soldul total mai mic, dar cu suma inițială a contractelor mai mare (de exemplu credit cu suma inițială de 160 mii lei (soldul de 10 mii lei) și al doilea credit nou cu suma inițială de 200 mii lei (soldul tot 200 mii lei)). Și adăugător – clasificarea după zile de restanță conform punctelor 14-17 este mai lejeră (30, 90, 18, 360 zile) decât cea prevăzută pentru credite fără gaj în punctul 33 (1, 30, 60, 90 zile). Respectiv, astfel de credite vor fi clasificate mai lejer începând cu categoria supravegheat.	În punctul respectiv nu se poate face referință la soldul creditelor, deoarece la acordarea creditului, adică, din start urmează a fi calificat creditul conform căror prevederi va fi clasificat. Mai mult ca atât, termenul „soldul creditului” nu reprezintă o sumă constantă și tinde de regulă spre micșorare și, în contextul prevederilor pct.33, poate crea confuzii în privința aplicării acestuia. Totodată, BNM nu consideră clasificarea creditelor conform punctelor 14-17 din Regulament mai lejeră, având în vedere că pe lângă plafonarea zilelor restante, acestea conțin prevederi ce țin de respectarea condițiilor contractuale, evoluția situației financiare și alte prevederi care permit identificarea din timp a evoluțiilor negative în activitatea debitorului.
La punctul 1 subpunctul 18) (în proiectul actual subpunctul 21))	BC „Moldova Agroindbank” S.A. Asociația Băncilor din Moldova	77	La punctul 33 ¹ propunem, după textul „ <i>cu excepția celor de consum</i> ” completarea cu textul „ <i>neasigurate</i> ”.	Nu se acceptă Deoarece se exceptează toate creditele de consum nu numai cele neasigurate. În plus, propunerea nu este argumentată.
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 21) „21) La punctul 33 ¹ în prima propoziție textul „de până la 100 mii lei” se substituie cu textul „(suma specificată în contract) de până la 350 mii lei”;	Asociația Băncilor din Moldova	78	La pct. 33 ¹ propunem excluderea textului „ <i>în valoare de până la 100 mii lei, cu excepția celor de consum</i> ”. Considerăm oportun excluderea limitei valorice în lei și a creditelor de consum, deoarece textul prezentului punct se referă expres la creditele/datoriile care sunt total sau parțial asigurate cu garanții financiare acordate în cadrul proiectelor specializate de către organizațiile financiare internaționale și/sau de persoanele juridice al căror obiect de activitate îl constituie garantarea creditelor și al căror patrimoniu este constituit majoritar din participații ale băncilor licențiate sau ale statului, ceea ce ar determina clasificarea creditelor de peste 400 mii lei conform	Se acceptă Redacția ajustată: 21) La punctul 33 ¹ în prima propoziție textul „de până la 100 mii lei, cu excepția celor de consum” se substituie cu textul „(suma specificată în contract) de până la 400 mii de lei în cazul persoanelor fizice care nu practică activitate de întreprinzător și de până la 1 milion de lei în cazul persoanelor juridice, persoanelor fizice care desfășoară activitate de întreprinzător, întreprinderilor

			punctelor 14-17 din Regulament care sunt mai puțin "dure" și ar crea o discontinuitate în principiile generale aplicate clasificării activelor date. Alternativ, la pct.33¹ din Regulament - după textul „<i>cu excepția celor de consum</i>” propunem completarea cu textul „<i>neasigurate</i>”, iar textul „<i>în valoare de până la 100 mii de lei</i>” să fie substituit cu textul ” <i>în valoare de până la 400 mii de lei</i>”.	individuale, gospodăriilor țărănești, persoanelor fizice care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției și birourilor înființate de acestea, precum și cabinetelor individuale ale medicilor de familie, cu excepția creditelor prevăzute la punctul 33”;
La punctul 1 subpunctul 19) (<i>în proiectul actual subpunctul 22</i>)) „19) La punctul 34 propoziția a doua se completează cu textul „ , iar în cazul persoanelor fizice - de venitul debitorului cu caracter oficial (<i>pentru care există dovezi documentare</i>)”;”.	OTP Bank S.A. B.C.	79	Solicităm o descriere clară privind sintagma „<i>dovezi documentare</i>” - care sunt acestea și cum este validat caracterul oficial al acestora. De exemplu, nu este clar cum vor trebui tratate veniturile deținătorilor de patente, de terenuri agricole etc.	Se acceptă parțial 1. În cadrul procesului de administrare a riscului de credit, banca are dreptul să ceară prezentarea diferitelor documente/informații necesare pentru evaluarea solvabilității și credibilității debitorului și să întreprindă, în limite legale, măsuri în scopul verificării informațiilor prezentate, precum și să efectueze controlul asupra utilizării conform destinației a creditului acordat. Excluderea acestor prevederi nu poate fi susținută, astfel încât acestea au drept scop minimizarea riscului de credit. 2. Concomitent, se acceptă propunerea de a clarifica anumite aspecte în contextul verificării veniturilor persoanelor fizice. Redacția propoziției a doua de la pct. 34 a fost modificată: „... , iar în cazul persoanelor fizice – de veniturile <i>confirmate (noțiune prevăzută de Regulamentul privind creditarea responsabilă a consumatorilor de către bănci, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.101/2022)</i>.”.
	Asociația Băncilor din Moldova	80	Verificarea venitului potențialului client al băncii la solicitarea creditului are loc nu prin prezentarea de către potențialul client a actelor oficiale, dar prin accesarea de către bancă a bazelor de date ce conțin informații despre veniturile acestuia. Respectiv, textul din paranteze - (pentru care există dovezi documentare) - va impune băncilor să solicite potențialului client prezentarea pe suport de hârtie a informației referitoare la venitul său oficial, ceea ce este inoportun.	
	B.C. „VICTORIABANK” S.A.	81	Propunem excluderea normei. Punctul 33, care stabilește particularități de clasificare a creditelor de consum, conține rigori mai dure de clasificare decât cele prevăzute la celelalte credite. Verificări de venituri la creditele de consum (foarte multe și cu sume mici) implică volume enorme de lucru și de personal, precum și costuri nejustificate. În aceeași ordine de idei, nu considerăm argumentată și oportună aplicarea la toate creditele acordate persoanelor fizice a cerinței de verificare a veniturilor.	
	BC „Moldindconbank” S.A.	82	Propunem excluderea normei. Calitatea portofoliului de credite pe sistemul bancar autohton, acordate persoanelor fizice, este practic de 2 ori mai bună (rata CDE) decât cea acordată agenților	

			economici. Măsurile suplimentare de monitorizare doar vor îngreuna procesele deja existente.	
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 22) „22) La punctul 34 propoziția a doua se completează cu textul „ , iar în cazul persoanelor fizice - de veniturile confirmate (noțiune prevăzută de Regulamentul privind creditarea responsabilă a consumatorilor de către bănci, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.101/2022)”;	Asociația Băncilor din Moldova	83	La modificarea pct. 34 din regulament – considerăm că nu este necesar de reclasificat creditul în categoria mai dură în cazul în care creditul pe parcursul ultimelor 12 luni nu a înregistrat întârzieri mai mari de 30 de zile. Este problematic de a confirma anual veniturile persoanelor, care lucrează peste hotare, din domeniul IT (în sistemul informațional al SFS se regăsește numai suma minimă – restul prin încasări în conturi bancare), arenda, alte venituri decât salariul din baza de date a Serviciului Fiscal de Stat. Toate aceste venituri necesită implicarea personalului (practic imposibil de automatizat) din cauza multiplelor nuanțe la analiza sau inexistența informației în baze de date oficiale.	Se acceptă parțial Se reiterează necesitatea evaluării periodice a veniturilor persoanelor fizice și se propune următoarea redacție: „22) La punctul 34 propoziția a doua se completează cu textul „ , iar în cazul persoanelor fizice care nu practică activitate de întreprinzător și care pe parcursul ultimelor 6 luni au înregistrat expirate - de veniturile confirmate (noțiune prevăzută de Regulamentul privind creditarea responsabilă a consumatorilor de către bănci, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.101/2022)”.
La punctul 1 subpunctul 20) (în proiectul actual subpunctul 23) litera b)) „20) Punctul 35¹ la litera b), după cuvintele „în proprietatea debitorului” se completează cu textul „sau a asociatului care exercită controlul asupra acestuia, sau a beneficiarului efectiv al debitorului, în cazul în care debitorul este o persoană juridică”;	BC „Moldova Agroindbank” S.A. B.C. „VICTORIABANK” S.A.	84 85	Punctul 35¹ litera b), după cuvintele „în proprietatea debitorului” propunem de completat cu textul „sau a <i>administratorului</i>, a asociatului care exercită controlul asupra acestuia, sau a beneficiarului efectiv al debitorului, în cazul în care debitorul este o persoană juridică, <i>ori în proprietatea altei persoane juridice din componența grupului</i>”. Pentru claritate ar fi necesar de menționat cum vor fi clasificați debitorii care au capital negativ. Clasificarea în funcție de deținătorul dreptului de proprietate a garanției materiale exclude aprecierea în calitate de asigurare a plății creditului care este depusă de altă entitate (inclusiv afiliată) sau persoane fizice care pot fi rude sau afini ai asociatului/beneficiarului debitorului. Propunem următoarea redacție:	Nu se acceptă Prevederea se limitează la proprietățile asociatului sau ale beneficiarului efectiv al debitorului pe motiv că aceste persoane dispun de capacitatea de a participa la luarea deciziilor privind politicile financiare și de gestionare a activității debitorului. Nu se acceptă Nivelul pozitiv al capitalului denotă solvabilitatea persoanei și, respectiv, poate contribui în mod esențial la obținerea de finanțare, necesară desfășurării activității în condiții optime, precum și realizării de noi investiții. La entitățile cu un capital negativ crește riscul de credit, ceea ce poate conduce la

			„35¹. Creditele acordate și angajamentele condiționale de acordare pe viitor a mijloacelor bănești unui debitor (cu excepția băncilor), ale cărui datorii depășesc de 30 ori capitalul propriu sau are capital negativ și nu există alte probleme potențiale sau reale legate de situația financiară a acestuia sau de garantarea creditului, se clasifică nu mai sus de categoria “substandard”. Prevederile respective nu se aplică următoarelor situații: a) pentru creditele și angajamentele condiționale a căror valoare cumulativă este mai mică sau egală cu 1000000 lei; b) pentru creditele și/sau angajamentele condiționale asigurate în proporție de cel puțin 50 la sută din valoarea expunerii față de debitor, cu garanții reale aflate în proprietatea debitorului <i>sau a asociatului care exercită controlul asupra acestuia, sau a beneficiarului efectiv al debitorului, în cazul în care debitorul este o persoană juridică, sau a altor persoane fizice și juridice</i> (gajul bunurilor imobile, mijloacelor fixe și circulante, cu excepția creanțelor sau a altor drepturi patrimoniale). Pentru situațiile descrise la litera a) și b) unde nu se aplică categoria de risc „substandard”, activele nu se vor clasifica mai sus de categoria “supravegheat.”.	insolvabilitatea persoanei. Aceste entități au mari dificultăți în a obține finanțare și pot crea probleme și furnizorilor, și partenerilor de afaceri, cărora ar putea ajunge să nu le mai efectueze plățile. Cu atât mai mult, orice întreprindere cu capital negativ deja are probleme reale legate de situația financiară. Respectiv, propunerea dată nu se încadrează în scopul acestui punct. Cât privește extinderea neaplicabilității acestor prevederi, a se vedea comentariul de la pct. 84 din prezenta sinteză.
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 23) litera a) „23) La punctul 35¹: a) litera a), după cuvintele „a căror valoare” se completează cu textul „(suma specificată în contract)”;”.	Asociația Băncilor din Moldova	86	La pct. 22 proiectul hotărârii de modificare a pct. 35¹ lit. a) propunem substituirea cuvintelor „a căror valoare cumulativă” cu cuvintele „a cărui sold cumulativ”. Propunem, de asemenea, să se aplice ghidul EBA de loan origination and monitoring și/sau criteriile de SICR/stage 3 din IFRS 9.	Nu se acceptă Propunerea de a substitui cuvintelor „a căror valoare cumulativă” cu cuvintele „a cărui sold cumulativ” nu poate fi acceptată astfel încât sintagmele respective după sens sunt similare.

La punctul 1 subpunctul 21) (în proiectul actual subpunctul 24)) „21) La punctul 37 cuvintele „cotelor de participare la capital” se substituie cu cuvintele „deținerilor băncilor în capitalul întreprinderilor”, iar cuvintele „ai agentului economic în care banca deține cote de participare la capital” se substituie cu cuvintele „al întreprinderii în care banca are dețineri”;	Asociația Băncilor din Moldova	87	Invocăm argumentele aduse pentru modificările de la punctul 1 subpunctul 1) litera b) din proiectul hotărârii.	Comentariu A se vedea comentariul de la pct.1 din prezenta sinteză.
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 24) „24) La punctul 37 cuvintele „cotelor de participare la capital” se substituie cu cuvintele „deținerilor băncilor în capitalul întreprinderilor”, iar cuvintele „ai agentului economic în care banca deține cote de participare la capital” se substituie cu cuvintele „al întreprinderii în care banca are dețineri”;	Asociația Băncilor din Moldova	88	În prima propoziție cuvintele „cotelor de participare la capital” propunem de substituit cu cuvintele „deținerilor calificate ale băncilor în capitalul întreprinderilor”, iar cuvintele „ai agentului economic în care banca deține cote de participare la capital” de substituit cu cuvintele „al întreprinderii în care banca are dețineri calificate”, ținând cont de aceleași argumente prezentate la propunerile de modificare la pct. 1.	Nu se acceptă A se vedea comentariul de la pct.2 din prezenta sinteză.
La punctul 1 subpunctul 22) litera b) (în proiectul actual subpunctul 25) litera d)) „22) Punctul 39: ... b) se completează cu subpunctul 5) cu următorul cuprins: „5) Angajamentele condiționale noi de acordare a creditelor se clasifică conform prevederilor Capitolului III, cu excepția prevederilor aferente gajului/garanției prevăzute la pct.13-17, dacă acordarea sumei integrale sau	Ministerul Justiției	89	Ținem să menționăm că cuvântul „calendaristice” se va evita la determinarea curgerii și calculării termenilor. Or, aceasta este regula generală de curgere a termenului. În caz contrar, se poate interpreta per a contrario că, în celelalte cazuri în care nu s-a specificat că, zilele sunt calendaristice, de fapt se au în vedere zile lucrătoare.	Se acceptă
„5) Angajamentele condiționale noi de acordare a creditelor se clasifică conform prevederilor Capitolului III, cu excepția prevederilor aferente gajului/garanției prevăzute la pct.13-17, dacă acordarea sumei integrale sau	OTP Bank S.A. B.C.	90	Se propune completarea cu textul: „și acordarea este condiționată de îndeplinirea altor condiții de către debitor”, pentru a surprinde toate situațiile în care clasificarea este într-adevăr necesară.	Nu se acceptă Propunerea este una generală și creează condiții de eschivare a băncilor de la aplicarea prevederilor respective ale regulamentului, ceea ce poate conduce la

fiecărei tranșe a creditului aferent angajamentului condițional este determinată de constituirea gajului/garanției suficiente pentru acoperirea creditului care va fi eliberat și dacă este oferit de către bancă un termen, ce nu depășește 30 zile <i>calendaristice</i> de la data apariției angajamentului condițional, pentru înregistrarea gajului/garanției.”;				subestimarea riscului de credit asumat de către acestea.
	B.C. „VICTORIABANK” S.A.	91	Un angajament condițional poate fi determinat de un termen mai mic/mai mare de 30 zile calendaristice pentru constituirea garanțiilor. Termenele de programare la serviciile ASP și înregistrarea ulterioară a garanțiilor în cadrul regimului normal de activitate poate depăși termenul de 30 zile, totodată, în cadrul contractului de credit poate fi stabilit un termen de constituire a garanțiilor ulterior acordării creditului băncii. Propunem următoarea redacție : „5) Angajamentele condiționale noi de acordare a creditelor se clasifică conform prevederilor capitolului III, cu excepția prevederilor aferente gajului/garanției prevăzute la pct.13-17, dacă acordarea sumei integrale sau fiecărei tranșe a creditului aferent angajamentului condițional este determinată de constituirea gajului/garanției suficiente pentru acoperirea creditului care va fi eliberat și dacă este depășit termenul oferit de către bancă.”.	Se acceptă parțial A fost modificat principiul de calcul. Termenul de 30 zile pentru înregistrarea gajului se va stabili nu de la data apariției angajamentului condițional, dar de la data debursării sumei aferente creditului sau a tranșei acestuia. Această clarificare va da posibilitate băncii de a perfecționa reglementările și politicile sale interne și, respectiv, de a stabili în contract condițiile menționate supra fără a-si ridica nivelul riscului.
	„ProCreditBank” S.A.	92	Propunem următoarea redacție : „5) Angajamentele condiționale noi de acordare a creditelor se clasifică conform prevederilor Capitolului III, cu excepția prevederilor aferente gajului/garanției prevăzute la pct.13-17, dacă acordarea sumei integrale sau fiecărei tranșe a creditului aferent angajamentului	Se acceptă parțial Se va stabili un termen ce nu depășește 60 de zile , indiferent de tipul gajului. Se conștientizează că pentru unele tipuri de gaj procesul de gajare poate dura mai mult, dar există necesitatea formării

Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 25) litera d) „25) Punctul 39: ... d) se completează cu subpunctul 5) cu următorul cuprins: „5) Angajamentele condiționale noi de acordare a creditelor se clasifică conform prevederilor Capitolului III, cu excepția prevederilor aferente gajului/garanției prevăzute la pct.13-17, dacă acordarea sumei integrale sau a fiecărei tranșe a creditului aferent angajamentului condițional este determinată de constituirea gajului/garanției suficiente pentru acoperirea creditului care va fi eliberat și dacă este oferit de către bancă un termen, ce nu depășește <i>30 de zile</i> de la data debursării sumei inițiale a creditului sau a tranșei acestuia, pentru înregistrarea gajului/garanției.”;	Asociația Băncilor din Moldova	condițional este determinată de constituirea gajului/garanției suficiente pentru acoperirea creditului care va fi eliberat și dacă este oferit de către bancă un termen, ce nu depășește <i>90 zile calendaristice pentru echipamente și mijloace de transport și 180 zile calendaristice pentru bunurile imobile în proces de construcție, din data debursării produsului de creditare</i>, pentru înregistrarea gajului/garanției". Argumentele întru susținerea modificărilor fiind următoarele: 1) 90 zile - pentru echipamente și mijloace de transport, întrucât procesul de gajare a acestora este influențat de factori externi cum ar fi: durata dintre plata avansului și perioada de producere, procesul de transportare și vămuire, procedura de înregistrare; 2) 180 zile - pentru bunurile imobile, întrucât perioada de investiții (lucrări de construcție) durează mai mult de 30 zile, luând în calcul și perioada necesară pentru înregistrarea actelor de proprietate și de ipotecă; 3) în cazul produselor debursate în sume integrale sau în tranșe, intervalele între data semnării contractului și debursării propriu-zise poate dura mai mult de 30 zile, respectiv, va exista o perioadă destul de lungă între momentul apariției angajamentului condițional și debursarea ultimei tranșe din credit. Exemplul anterior menționat este relevant, în special, în cazul creditelor investiționale pentru care debursarea în tranșe este benefică pentru ambele părți. Pentru bancă, aceasta asigură o finanțare treptată a proiectului investițional și monitorizarea îndeaproape a implementării acestuia, iar pentru client, aceasta oferă posibilitatea achitării doar pentru partea utilizată a creditului și acordarea gajului treptat odată cu creșterea expunerii de credit.	provizioanelor suficiente, având în vedere că aceste credite sunt purtători de un risc mai sporit de creditare. Pentru a evita asumarea riscurilor excesive de către bănci, pentru situațiile particulare când în calitate de garanții servesc doar bunurile ce urmează a fi procurate/constituite din contul creditului acordat și în cazul în care termenul de constituire a garanțiilor stabilit de către bancă va depăși 60 de zile, creditul trebuie clasificat mai dur până la constituirea gajului. Argumentele invocate de ABM presupun din start un risc sporit că anumiți factori ar putea duce la lipsa gajului (procesul de construcție ar putea fi stopat și bunul imobil construit din contul creditului nu va fi finalizat și, respectiv, gajat, echipamentele și mijloacele de transport ar putea să nu fie produse sau ar întâmpina probleme de transportare și, respectiv, nu vor fi aduse în țară). În acest sens, băncile ar trebui să prevadă anumite măsuri de diminuare a riscului rezidual, precum constituirea altor garanții și prin clasificarea corespunzătoare a activelor și angajamentelor condiționale.
---	--	--	---

La punctul 1 subpunctul 23) (în proiectul actual subpunctul 26)) „23) La punctele 40 și 40¹, textul „posesiune/achiziționate” se substituie cu textul „posesiune/proprietate,”;”.	Asociația Băncilor din Moldova	93	Invocăm argumentele aduse pentru modificările de la punctul 1 subpunctul 1) litera b) din proiectul hotărârii.	Se acceptă parțial A se vedea comentariul de la pct.2 din prezenta sinteză.
La punctul 1 subpunctul 27) (în proiectul actual subpunctul 30)) „27) Punctul 45 va avea următorul cuprins: „45. Banca nu acordă mijloace bănești, inclusiv mijloace bănești suplimentare, în scopul achitării de către contraparte a datoriilor (suma de bază a activului și/sau angajamentului condițional, dobânzile, penalitățile și/sau alte plăți aferente acestuia) sale față de bancă sau a datoriilor persoanelor afiliate sau aflate în legătură cu contra partea, cu excepția: 1) cazurilor de răscumpărare a datoriei debitorului de la altă bancă; 2) cazurilor de consolidare a datoriilor debitorului - persoanei fizice, inclusiv de la alte bănci cu posibilitatea majorării limitei de creditare, respectând, cumulativ, următoarele condiții: a) pe durata vieții creditelor se admite doar o singură consolidare; b) scadența datoriei consolidate nu va depăși cea mai mare scadență a datoriilor consolidate; c) cea mai mare datorie pe care o înregistrează debitorul - persoana fizică la data consolidării nu depășește 50% din valoarea datoriei consolidate;	BC „Moldindconbank” S.A.	94	Propunem următoarea redacție: „45. Banca nu acordă mijloace bănești, inclusiv mijloace bănești suplimentare, în scopul achitării de către contraparte a datoriilor (suma de bază a activului și/sau angajamentului condițional, dobânzile, penalitățile și/sau alte plăți aferente acestuia) sale față de bancă sau a datoriilor persoanelor afiliate sau aflate în legătură cu contrapartea, cu excepția: 1) cazurilor de răscumpărare a datoriei <i>contrapărții sau a clienților ce fac parte dintr-un grup de clienți aflați în legătură (conform noțiunii „grup de clienți aflați în legătură” definite în Regulamentul nr.109/2019)</i> de la altă bancă; 2) cazurilor de consolidare a datoriilor debitorului - persoanei fizice și/sau a persoanelor fizice afiliate soț/soție, rude de gradul I și II, inclusiv de la alte bănci cu posibilitatea majorării limitei de creditare, respectând, cumulativ, următoarele condiții: a) <i>debitorul - persoana fizică nu a avut întârzieri la plățile aferente datoriilor înregistrate mai mult de 60 de zile pe parcursul ultimelor 6 luni până la data consolidării, iar la consolidare nu sunt înregistrate plăți restante;</i> b) <i>limita datoriei consolidate va fi stabilită în conformitate cu capacitatea de rambursare curentă și viitoare a datoriei de către debitor, pornind de la politicile și procedurile băncii de administrare a riscurilor de credit.”.</i> 1. Limitarea numărului de consolidări nu este argumentată, iar prin aceasta debitorii băncii sunt impuși în asemenea cazuri să se adreseze la alte instituții	Comentariu Propunerile băncii sunt axate pe extinderea ariei de aplicare a prevederilor date, nefiind aduse argumentele de susținere și plusul de valoare al acestora. Prevederile punctului respectiv determină reguli de aplicare la nivel individual, adică per debitor, dar nu la nivel de grup de persoane. Concomitent, punctul 2 care oferă băncii posibilitatea majorării limitei de creditare, exclude unele condiții, în acest fel, minimizând aspectele necesare a fi luate în considerare de către bancă în vederea neasumării unor riscuri excesive în procesul de consolidare a datoriilor debitorilor. Mai mult ca atât, banca propune majorarea termenului ce ține de întârzierea plăților aferente datoriilor înregistrate pe parcursul ultimelor 6 luni până la data consolidării, astfel încât să fie acceptate spre consolidare plățile expirate ale debitorului. Totodată, e de menționat că propunerea băncii de reformulare în redacția următoare: „scadența datoriei consolidate în cazul majorării limitei de creditare va putea depăși cea mai mare scadență a datoriilor consolidate cu condiția achitării tuturor datoriilor

d) debitorul - persoana fizică nu a reținut plățile aferente datoriilor înregistrate mai mult de 30 de zile pe parcursul ultimilor 6 luni până la data consolidării; e) limita datoriei consolidate va fi stabilită în conformitate cu capacitatea de rambursare curentă și viitoare a datoriei de către debitor, pornind de la politicile și procedurile băncii de administrare a riscurilor de credit.”.			financiare pentru acordarea unui nou credit și răscumpărarea datoriei lor. 2. Limitarea scadenței la scadența maximă a datoriilor deja existente și a sumei maxime a limitei de creditare la 100% din datoria existentă nu este argumentată în cazul când limita datoriei consolidate este stabilită în conformitate cu capacitatea de rambursare curentă și viitoare a datoriei de către debitor. 3. În cazul neacceptării propunerilor privind excluderea limitei de scadență, recomandăm formularea: „scadența datoriei consolidate în cazul majorării limitei de creditare va putea depăși cea mai mare scadență a datoriilor consolidate cu condiția achitării tuturor datoriilor existente la momentul consolidării în termenul maxim al scadenței de până la consolidare”.	<i>existente la momentul consolidării în termenul maxim al scadenței de până la consolidare” denaturează termenul de consolidare a datoriilor.</i> În plus, redacția subpct.2) pct. 45 subpct.2) a fost modificată: „45. ...2) cazurilor de consolidare a datoriilor debitorului <i>băncii</i> - persoanei fizice, cu posibilitatea majorării limitei de creditare, respectând, cumulativ, următoarele condiții:..”).
	„ProCreditBank” S.A.	95	Referitor la prevederea de la litera b) considerăm inoportună limitarea scadenței maxime a refinanțării. Practica altor bănci în determinarea scadenței creditului nu este întotdeauna una obiectivă și corectă sau circumstanțele în care au fost luate deciziile anterioare se pot modifica. Respectiv, nu ar fi binevenit ca decizia băncii ce răscumpără creditele să fie influențată de practicile altor bănci și de circumstanțele anterioare.	Comentariu: Fiecare banca are politicile sale de acordare și administrare a creditelor, ținând cont de complexitatea produselor. Astfel, în cadrul acordării creditelor, băncile evaluează bonitatea debitorului și riscurile inerente rambursării, inclusiv capacitatea de rambursare a creditului de către debitor. Ca urmare, norma respectivă prevede o scadență maximă a datoriei consolidate, însă banca este în drept să stabilească o scadență mai mică conform politicilor și procedurilor sale interne și capacitățile de rambursare a debitorului.
	B.C. „VICTORIABANK” S.A.	96	Se propune a adăuga mențiunea că acest punct se referă doar la etapa de analiză inițială și aprobare a răscumpărării/consolidării.	Comentariu: Din textul normei de la pct. 45 din regulamentul <i>rezultă</i> că aceasta se aplică la etapa de analiză și aprobare a datoriei de răscumpărare/consolidare.

	BC „Moldova Agroindbank” S.A.	97	Propunem expunerea în altă redacție: „45. Banca nu acordă mijloace bănești, inclusiv mijloace bănești suplimentare, în scopul achitării de către contraparte a datoriilor (suma de bază a activului și/sau angajamentului condițional, dobânzile, penalitățile și/sau alte plăți aferente acestuia) sale față de bancă sau a datoriilor persoanelor afiliate sau aflate în legătură cu contraparta, cu excepția: 1) cazurilor de răscumpărare a datoriei debitorului de la altă bancă; 2) cazurilor de consolidare a datoriilor debitorului - persoanei fizice, inclusiv de la alte bănci cu posibilitatea majorării limitei de creditare, <i>sau a cazurilor doar de majorare a limitei de creditare (dacă contraparta beneficiază la moment de un singur credit)</i>, respectând, cumulativ, următoarele condiții: a) pe durata vieții creditelor se admite doar o singură consolidare; b) scadența creditului nou acordat nu va depăși cea mai mare scadență a datoriei/datoriilor achitate/achitate din acest credit; c) cea mai mare datorie pe care o înregistrează debitorul - persoana fizică la data acordării noului credit nu depășește 50% din valoarea noului credit; d) debitorul - persoana fizică nu a întârziat plățile aferente datoriilor înregistrate mai mult de 30 de zile pe parcursul ultimelor 6 luni până la data acordării noului credit; e) suma noului credit va fi stabilită în conformitate cu capacitatea de rambursare curentă și viitoare a datoriei de către debitor, pornind de la politicile și procedurile băncii de administrare a riscurilor de credit.".	Comentariu: Propunerea nu este argumentată. În cazul excepțiilor normei propuse la pct.45, consolidarea nu reprezintă o nouă acordare a creditului, dar este o <i>metodă de cumulare a tuturor datoriilor contrapărții față de bancă</i> și o posibilitate de a majora limita de creditare care va fi calificată ca o <i>datorie unică</i>. Astfel, acest proces poate asigura o dobândă generală mai mică la întreaga datorie consolidată și oferă comoditatea de a gestiona o singură datorie. În același timp, această normă vizează și faptul că banca nu acordă mijloace bănești, inclusiv suplimentare, <i>în scopul achitării</i> de către contraparte a datoriilor sale față de bancă.
	Asociația Băncilor din Moldova	98	Menționăm că prima parte a dispoziției pct.45 se referă la 3 categorii de subiecți: (1) contraparte (adică debitor); (2) persoane afiliate debitorului; (3) persoane aflate în legătură cu contraparta.	Se acceptă

			Respectiv, pct.45 stabilește interdicția pentru bănci de a acorda credit (inclusiv mijloace suplimentare) <i>debitorului său</i> pentru ca acesta să-și achite datoriile sale față de bancă, iar în partea ce se referă la <i>datoriile persoanelor afiliate debitorului și persoanelor aflate în legătură cu contrapartea - nu este clară.</i> Nu este clar pentru stingerea față de cine a datoriilor persoanelor afiliate debitorului și persoanelor aflate în legătură cu contrapartea - banca nu va acorda mijloace bănești, după cum se specifică clar în privința debitorului, că nu se acordă mijloace bănești pentru achitarea datoriilor sale față de bancă.	
	BC ENERGBANK SA.	99	Propunem următoarea redacție: „45. Banca nu acordă mijloace bănești, inclusiv mijloace bănești suplimentare, în scopul achitării de către contraparte a datoriilor (suma de bază a activului și/sau angajamentului condițional, dobânzile, penalitățile și/sau alte plăți aferente acestuia) sale față de bancă sau a datoriilor persoanelor afiliate sau aflate în legătură cu contrapartea <i>față de bancă, cu excepția cazurilor de răscumpărare a datoriilor debitorului sau a datoriilor persoanelor afiliate sau aflate în legătură cu contrapartea, de la altă bancă, inclusiv cu posibilitatea majorării limitei de creditare.</i>”. Deoarece: 1. Nu este clar mecanismul/modul prin care se va stabili dacă creditul ce se preconizează a fi consolidat nu a mai fost supus consolidării, având în vedere că banca nu dispune de informație cu privire la numărul consolidărilor efectuate la creditele ce sunt răscumpărate de la alte bănci; 2. În cazul limitării sumei datoriilor care pot fi consolidate (50%), conform redacției propuse de BNM, vor fi afectați, în primul rând, debitorii, deoarece contravine principiilor dreptului civil, prin faptul că limitează	Comentariu: Acestea sunt prevederi <i>de reglementare a procesului de consolidare a datoriilor unui debitor</i>, dar nu a procesului de acordare a noilor credite în alte scopuri decât achitarea datoriilor de către debitor față de bancă sau a datoriilor persoanelor afiliate sau aflate în legătură cu contrapartea față de bancă. Mai mult ca atât, toată informația aferentă unui credit este reflectată în istoria de credit a debitorului și procesul de consolidare se aplică la nivelul băncii. În plus, redacția subpct. 2) pct. 45 a fost modificată. A se vedea comentariul de la pct. 94 din prezenta sinteză.

			potențialul debitor-consumator de a accesa resurse financiare în condiții avantajoase.	
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 30) „30) Punctul 45 va avea următorul cuprins: „45. Banca nu acordă mijloace bănești, inclusiv mijloace bănești suplimentare, în scopul achitării de către contraparte a datoriilor (suma de bază a activului și/sau angajamentului condițional, dobânzile, penalitățile și/sau alte plăți aferente acestuia) sale față de bancă sau a datoriilor față de bancă ale persoanelor afiliate sau aflate în legătură cu contrapartea, cu excepția: 1) cazurilor de răscumpărare a datoriei debitorului de la altă bancă; 2) cazurilor de consolidare a datoriilor debitorului băncii - persoanei fizice cu posibilitatea majorării limitei de creditare, respectând, cumulativ, următoarele condiții: a) pe durata vieții creditelor se admite doar o singură consolidare; b) scadența datoriei consolidate nu va depăși cea mai mare scadență a datoriilor consolidate; c) cea mai mare datorie pe care o înregistrează debitorul la data consolidării nu depășește 50% din valoarea datoriei consolidate; d) debitorul nu a reținut plățile aferente datoriilor înregistrate mai mult de 30 de	Asociația Băncilor din Moldova	100	Propunem expunerea pct. 45 în următoarea redacție: „45. Banca nu acordă mijloace bănești, inclusiv mijloace bănești suplimentare, în scopul achitării de către contraparte a datoriilor (suma de bază a activului și/sau angajamentului condițional, dobânzile, penalitățile și/sau alte plăți aferente acestuia) sale față de bancă sau a datoriilor față de bancă ale persoanelor afiliate sau aflate în legătură cu contrapartea, cu excepția: 1) cazurilor de răscumpărare a datoriei debitorului <i>sau a clienților ce fac parte dintr-un grup de clienți aflați în legătură (conform noțiunii „grup de clienți aflați în legătură” definite în Regulamentul nr.109/2019) de la altă bancă, Organizațiile de Creditare Nebancară și Asociațiile de Economii și Împrumut;</i> 2) cazurilor de consolidare a datoriilor debitorului băncii - persoanei fizice cu posibilitatea majorării limitei de creditare, respectând, cumulativ, următoarele condiții: a) debitorul nu a reținut plățile aferente datoriilor înregistrate mai mult de 60 de zile pe parcursul ultimelor 6 luni până la data consolidării, <i>iar la consolidare nu sunt înregistrate plăți restante;</i> b) limita datoriei consolidate va fi stabilită în conformitate cu capacitatea de rambursare curentă și viitoare a datoriei de către debitor, pornind de la politicile și procedurile băncii de administrare a riscurilor de credit.”; Se propune a completa cu subpct. 3): „3) comisioanele de deservire, tranzacționare, precum și alte comisioane/taxe aplicate conform tarifelor de deservire și utilizare a cardurilor de credit sau a instrumentelor de plată la care este atașată linia de credite de tip revolving și overdraft”. Cu referire la propunerea dată menționăm că limitarea numărului de consolidări nu este argumentată, iar prin	Se acceptă parțial Se acceptă răscumpărarea datoriei debitorului de la organizațiile de creditare nebankară și asociațiile de economii și împrumut, respectiv, pct. 45 subpct. 1) va avea următorul conținut: „1) cazurilor de răscumpărare a datoriei debitorului de la altă bancă, de la o organizație de creditare nebankară și de la asociația de economii și împrumut;”. Referitor la extinderea ariei de aplicare a prevederilor date, la nivel de „grup de clienți aflați în legătură” nu se acceptă. Pentru asemenea situații există alte mecanisme ce țin de cesionarea creditelor. Prevederile punctului respectiv determină reguli de aplicare la nivel individual, adică per debitor, dar nu la nivel de grup de persoane. Concomitent, referitor la subpct. 2) menționăm că modificarea normei a venit ca răspuns la cerințele pieței de creare a confortului în deservirea creditelor contractate de la mai mulți creditori. Relaxarea cerinței privind zilele restante de la 30 la 60 de zile nu servește acestui scop, ci din contra creează premise pentru clasificarea mai favorabilă a creditelor potențial problematice, formarea insuficientă a provizioanelor și acceptarea riscurilor excesive aferente acestor credite.

zile pe parcursul ultimelor 6 luni până la data consolidării;”.”.			aceasta debitorii băncii sunt impuși în asemenea cazuri să se adreseze la alte instituții financiare pentru acordarea unui nou credit și răscumpărarea datoriei sale, fiind interzisă expres refinanțarea propriului credit. Prin această normă continuă arbitrajul de reglementare existent la moment cu impact pe concurența în sectorul bancar. Limitarea scadenței la scadența maximă a datoriilor deja existente și a sumei celei mai mare datorii din valoarea datoriei consolidate nu este argumentată în cazul când limita datoriei consolidate este stabilită în conformitate cu capacitatea de rambursare curentă și viitoare a datoriei de către debitor.	Propunerea de completare cu subpct. 3) ce ține de posibilitatea refinanțării comisioanelor și taxelor aferente liniei de credite de tip revolving și overdraft, în opinia BNM, nu este oportună o astfel de fragmentare a Regulamentului nr. 231/2011. Acestea sunt cazuri particulare care trebuie gestionate la nivelul relației între bancă și debitor. Totodată, considerăm necesară menținerea normei în actuala redacție. Consolidarea este permisă maximum o dată pe durată vieții creditelor, iar limitarea scadenței urmează a fi stabilită conform scadenței maxime a datoriilor deja existente și a sumei celei mai mari datorii din valoarea datoriei consolidate. Reiterăm că, norma este menită pentru crearea confortului în deservire și nu pentru a genera credite potențial „problematic” a căror rambursare se tot amână.
La punctul 1 subpunctul 28) (<i>în proiectul actual subpunctul 31)</i>) „28) Se completează cu punctul 45¹ cu următorul cuprins: „45¹. Datoria contrapărții rezultată din consolidarea mai multor datorii ale acesteia urmează a fi clasificată, la data consolidării, nu mai sus de categoria cea mai dură în care a fost clasificată cel puțin una din datoriile contrapărții până la consolidare.” ”	BCR Chișinău S.A. BC „Moldindconbank” S.A.	101	Solicitam introducerea clarificărilor privind aplicarea prevederii doar în cazul consolidării datoriilor în cadrul aceleiași bănci, deoarece în cazul consolidării datoriei în legătura cu răscumpărarea de la altă bancă, banca care răscumpără creditul nu va dispune de informația privind clasificarea creditelor în altă bancă.	Comentariu: Consolidarea se va referi doar la creditele din cadrul aceleiași bănci, conform redacției modificate de la subpct. 2) pct. 45. A se vedea comentariul de la pct. 94 din prezenta sinteză.
	OTP Bank S.A. B.C.	102	Propunem să fie reformulat în felul următor: „Datoria contrapărții rezultată din consolidarea mai multor datorii ale acesteia și urmează a fi clasificată, la dată consolidării, nu mai sus de categoria în care au fost clasificate datoriile contrapărții până la consolidare”. În caz contrar, poate fi interpretat faptul că diverse datorii	Comentariu: Propunerea denaturează sensul normei expuse în proiectul hotărârii, astfel încât presupune excluderea cuvintelor „cea mai dură”.

			ale clientului pot fi clasificate în diferite categorii. Comentariul este corelat cu cel aferent modificării punctului 21 din regulament.	
	BC „Moldova Agroindbank” S.A.	103	Propunem expunerea în următoarea redacție: „ 45¹ . <i>Noul credit</i> acordat conform punctului 45 urmează a fi clasificat, <i>la data acordării</i> , nu mai sus de categoria cea mai dură în care a fost clasificată cel puțin una din datoriile contrapărții, <i>achitate din contul noului credit</i> , la data acordării noului credit.”.	Comentariu: A se vedea comentariul de la pct. 97 din prezenta sinteză.
	BC ENERGBANK SA. Asociația Bancilor din Moldova B.C. „VICTORIABANK” S.A.	104	Propunem excluderea acestui punct. Banca la examinarea <i>solicitării de credit</i> nu dispune de informații privind categoria de clasificare a activelor debitorului în cadrul altor instituții financiare. În cazul datoriilor refinanțate de la OMF-uri , clasificarea activelor diferă față de instituțiile bancare, totodată, OMF-urile care refinanțează creditele bancare pot stabili rezerve conform clasificării interne.	Comentariu: Consolidarea se va referi doar la creditele din cadrul aceiași bănci. Totodată, în cazul apariției situației de refinanțare a creditelor de la alte bănci sau societăți financiare, acordarea creditului se va califica de bancă ca un activ nou și va necesita clasificare în baza informațiilor obținute de la potențialul debitor.
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 1 subpunctul 31) „31) Se completează cu punctul 45 ¹ cu următorul cuprins: „ 45¹ . Datoria contrapărții rezultată din consolidarea mai multor datorii ale acesteia urmează a fi clasificată, la data consolidării, nu mai sus de categoria <i>cea mai dură</i> în care a fost clasificată cel puțin una din datoriile contrapărții până la consolidare.” ”	Asociația Bancilor din Moldova	105	Nu susținem completarea regulamentului cu pct. 45¹ . Considerăm că aplicarea corectă a pct. 45 lit. e) în redacția propusă din proiect presupune că acest credit e performant/stage 1 pe IFRS 9.	Nu se acceptă Redacția expres a normei este menită să excludă presupuneri și interpretări extensive.

La punctul 2 „2. Prezenta hotărâre intră în vigoare la expirarea termenului de o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.”.	OTP Bank S.A. B.C. Asociația Băncilor din Moldova B.C. „VICTORIABANK” S.A. BC ENERGBANK SA.	106	Se propune prelungirea termenului de intrare în vigoare a hotărârii respective de cel puțin 3 luni de la data publicării în Monitorul Oficial. Deoarece modificările din proiectul hotărârii presupun alocare de resurse semnificative în scopul ajustării fluxurilor și structurii datelor în sistemele informaționale ale băncilor, implică modificări/ajustări în reglementările băncilor, precum și eventuale modificări în baza contractuală încheiată cu debitorii.	Se acceptă
	BC „Moldindconbank” S.A.	107	Extinderea termenului intrării în vigoare a hotărârii la șase luni , deoarece pentru aplicarea noilor prevederi va fi necesară elaborarea sarcinilor tehnice și efectuarea modificărilor în softurile băncilor.	
	Ministerul Justiției al Republicii Moldova Ministerul Finanțelor	108	Punctul 2, în modul cum este formulat se consideră inutil, deoarece dublează prevederile art.56 alin.(1) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.	Se acceptă
Suplimentar la redacția proiectului în cadrul transparenței decizionale - punctul 2 „2. Prezenta hotărâre intră în vigoare la expirarea termenului de trei luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.”.	Asociația Băncilor din Moldova	109	În funcție de varianta finală a proiectului de hotărâre și, respectiv, de necesitatea de dezvoltări tehnice (inclusiv care urmează a fi efectuate de către dezvoltatori externi) pentru punerea în aplicare a unor reglementări specifice, se propune extinderea termenului de intrare în vigoare a reglementărilor respective la cel puțin 6 (șase) luni de la momentul publicării.	Comentariu În cadrul ședințelor cu ABM s-a propus intrarea în vigoare a prezentei hotărâri la data de 1 ianuarie 2025.
	Consiliul Concurenței	110	Lipsa propunerilor și obiecțiilor pe marginea proiectului.	
	Ministerul Economiei B.C. „COMERTBANK” S.A. BC EuroCreditBank SA	111	Nu au prezentat propuneri și obiecții	

	B.C. „EXIMBANK” S.A. „FinComBank” S.A.			
La Regulamentul nr.231/2011 cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționale în vigoare				
	BC „Moldova Agroindbank” S.A.	112	Considerăm necesar ca <i>evaluarea</i> prin prisma regulamentului să fie aplicată <i>la nivel de debitor</i> , iar <i>efectul de „contaminare”</i> să fie aplicat nu doar pentru categoriile neperformante, respectiv, <i>pentru toate categoriile de risc</i> . Este recomandabil ca BNM să stabilească un set de limite corelate între performanța financiară, structura expunerii per debitor (asigurate, neasigurate) și categoria de risc.	Comentariu: Propunerea nu este argumentată. Regulamentul 231/2011 nu se aplică față de debitor, dar se aplică activelor și angajamentelor condiționale la evaluarea, clasificarea și calcularea mărimii reducerilor pentru pierderi la activele băncii supuse riscului de credit. Totodată, prevederile regulamentului aferente categoriilor de clasificare includ factori ce se referă la performanța financiară, structura expunerii per debitor (asigurate, neasigurate) și categoria de risc cu aplicarea suplimentară a particularităților prevăzute de regulament, inclusiv cele stipulate la pct.21, care impun o clasificare specială în cazul în care unul din creditele debitorului este calificat ca neperformant. Aceasta denotă un nivel înalt al riscului de credit care este direct proporțional cu stabilitatea financiară a contrapărții, care, la rândul ei, urmează a fi evaluată de către bănci în baza propriilor politici.
	BC „Moldova Agroindbank” S.A.	113	Având în vedere relevanța tot mai sporită a corelațiilor statistice între capacitatea de plată și „caracteristicile” debitorului la momentul debursării creditului, considerăm necesar completarea regulamentului <i>cu criterii suplimentare aferente acceptanței spre creditare și, respectiv, clasificarea ulterioară prin prisma unor</i>	Nu se acceptă Procesul de acordare a creditelor (inclusiv de acceptanță spre creditare), precum și evaluarea debitorului până la debursarea creditului este un element

			<i>modele statistice dezvoltate</i> de către bănci validate de către BNM. Acest fapt va permite incluziunea socială și transparentizarea treptată a veniturilor și fluxurilor generate de către debitori, persoane fizice, care practică activități în nume propriu (liberi profesioniști) și, totodată, va asigura o abordare reglementată (validată și acceptată) în creditarea acestora.	important al politicii băncii, inclusiv al procedurii interne din cadrul băncii. Ținând cont de individualitatea fiecărui client-debitor, banca, de sine stătător, trebuie să stabilească criterii suplimentare aferente acceptării spre creditare cu utilizarea concomitentă a modelelor statistice corespunzătoare. Criteriile trebuie să fie dezvoltate, ținând cont de particularitățile de clasificare din regulament.
	Asociația Băncilor din Moldova	114	Considerăm oportună alinierea termenelor de prezentare a datelor financiare anuale, în scop de clasificare, cu cele stabilite în scop fiscal și statistic - respectiv, patru luni din data încheierii exercițiului financiar.	Se acceptă parțial Conform noțiunilor stabilite în regulament, „situațiile financiare” includ în sine nu numai bilanțurile anuale, dar și alți indicatori ai stabilității financiare a debitorului pe care banca îi monitorizează pe parcursul anului. Ca urmare, „situațiile financiare” ale debitorului sunt permanent în dinamică progresivă sau regresivă. Respectiv, băncile trebuie să solicite informația ce ține de capacitatea debitorului de a efectua plățile aferente creditului și de tendințele care ar putea afecta stabilitatea financiară a acestuia. Propunerea dată va limita capacitatea băncii de a evalua performanțele/înrautățirile privind situația debitorului în perioada de gestiune. Respectiv, acest fapt va afecta administrarea și monitorizarea adecvată a riscului de credit și acoperirea acestor riscuri cu capital.

				Redacția lit. a) de la pct. 9 din regulament a fost modificată.
La tot regulamentul	Persoană fizică Oleg Țvetcov	115	Propun examinarea posibilității abrogării Regulamentului nr.231/2011, bazându-mă pe următoarele considerente: a) Necesitatea respectării cerințelor regulamentului impune implicarea resurselor semnificative umane și tehnologiilor informaționale din partea băncilor, dar plus valoarea din aplicarea cerințelor regulamentului se reduce pe parcursul timpului. De exemplu, conform situației din 31.03.2022 raportul dintre suma reducerilor pentru pierderi din deprecieri formate la active și angajamente condiționale conform SIRF și suma reducerilor calculate pentru pierderi la active și angajamente condiționale este 67%. Totodată, în cazul neaplicării cerințelor regulamentului, se va majora cuantumul expunerii la riscul de credit (conform abordării standardizate) și, respectiv, cerințele față de capital pentru acoperirea riscului de credit; b) Băncile au modele dezvoltate în evaluarea riscului de credit pentru diferite produse de creditare și aplicarea acelorași coeficienți de risc pentru diferite produse de creditare în diferite etape ale ciclului economic, ceea ce nu este prea relevant din punctul de vedere al evaluării riscului și formării provizioanelor corecte; c) La data aprobării regulamentului (anul 2011) BNM nu avea aceleași instrumente de supraveghere pe care le are în prezent (de exemplu, stabilirea ratelor amortizorilor de capital, stabilirea cerințelor SREP). Ca urmare, abordarea prudențială față de suficiența capitalurilor băncii pentru acoperirea riscului de credit este efectuată prin alte metode (sus- menționate).	Nu se acceptă Regulamentul nr.231/2011 țineste riscul de credit și promovează regulile prudente de creditare care trebuie să fie îndeplinite. Lipsa informației despre activitățile economice (transparența pieței) face imposibilă realizarea adecvată a principiilor pe care se bazează SIRF. Astfel, ținând cont de specificul activității de creditare și de faptul că prevederile regulamentului sunt bazate pe reguli clare și explicite, dar nu pe principii care sunt prevăzute de SIRF, se consideră oportună păstrarea normelor de clasificare prudențială. Regulamentul nr.231/2011 reprezintă o <i>reglementare prudențială</i> a clasificării activelor și angajamentelor condiționale, inclusiv a calculării reducerilor pentru pierderi la acestea.

Suplimentar la regulament în cadrul transparenței decizionale	Asociația Băncilor din Moldova	116	Modificările la regulament ar trebui să fie minime - ex. abrogare art. 45, care creează arbitraj de reglementare și afectează concurența în sectorul bancar. Efectuarea unor intervenții minime la regulament, cu accent pe simplificare, apropierea de abordările IFRS 9 și eliminarea reglementărilor discriminatorii, ar avea un impact pozitiv asupra sectorului bancar din Moldova și asupra economiei per ansamblu.	Nu se acceptă Momentan se vor menține cerințele prudențiale în paralel cu cerințele contabile IFRS 9. Regulamentul nr. 231/2011 țințește riscul de credit și promovează regulile prudente de creditare care trebuie să fie îndeplinite. Deși cadrul contabil este și el un factor determinant al necesităților de provizioane ale unei bănci, provizioanele recunoscute de bănci pentru împrumuturile problematice pot să nu fie întotdeauna adecvate dintr-o perspectivă prudențială, care are un obiectiv diferit. Lipsa informației despre activitățile economice (transparența pieței) poate conduce la stabilirea unei limite inferioare pentru valoarea provizioanelor (așa cum este stipulat în reglementările prudențiale), iar backstops-urile prudențiale servesc la prevenirea apariției unor probleme de subprovizionare din punct de vedere contabil și a unor raportări de adecvare a capitalului exagerate. Din aceste considerente prioritare creșterii intermedierei financiare, scopul principal al modificărilor aferente clasificării prudențiale a activelor și angajamentelor condiționale este protecția intereselor deponenților, inclusiv prin identificarea și gestionarea adecvată a riscului de credit și limitarea îndatorării populației.
		117	Modificările propuse de BNM continuă și complică un sistem de clasificare de credite în paralel cu IFRS 9 , care duce la un CIR ridicat și investiții ne-necesare. Modificărilor propuse atrag după sine noi costuri de implementare, fapt ce reduce din eficiența sectorului bancar. În acest sens, nu considerăm oportun realizarea unor asemenea costuri având în vedere obiectivul de aplicare a unui singur sistem, cel bazat pe reglementările IFRS 9.	
		118	Prioritatea BNM trebuie să fie aplicarea reglementărilor IFRS 9 (inclusiv regulamentele EBA) pentru scopuri prudențiale. Dacă se constată abuzuri, există alte mijloace de control: ex. audit intern/extern, misiuni de supraveghere BNM. Reducerea complexității reglementării prin excluderea sistemului dual de previzionare va facilita implementarea și respectarea de către sectorul bancar a cadrului legal, reducând astfel sarcinile administrative și costurile de conformitate.	
		119	Având în vedere nivelul redus al intermedierei financiare în Republica Moldova considerăm oportun ca intervențiile efectuate în actele normative să fie realizate prin prisma obiectivului de a crește intermedierea financiară în limitele prudențiale, ceea ce ar asigura o contribuție mai sporită a sectorului financiar asupra creșterii economice.	

				Tranziția de la abordarea bazată pe reguli la cea bazată pe principii este mult mai interpretabilă. Din cauza că IFRS 9 e bazat pe principii pot apărea multe discuții și polemici cu privire la provizioane, inclusiv risc sporit de a apela la instanța de judecată, în cazul în care banca nu va fi de acord cu mărimea provizioanelor calculate. Astfel, ținând cont de specificul activității de creditare și de faptul că prevederile regulamentului sunt bazate pe reguli clare și explicite, dar nu pe principii, după cum este SIFR, se consideră oportună păstrarea normelor de clasificare prudentială pentru o perioadă în scopul verificării și monitorizării procesului de evaluare a nivelului riscului de credit aferent activelor și angajamentelor condiționale. Perioada va fi condiționată de acuratețea cu care băncile vor evalua nivelul riscului de credit și vor forma provizioanele necesare în acest sens.
La punctul 1 din regulament „1. Regulamentul cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționale (în continuare - Regulament) se aplică de către bănci în scopuri prudențiale la clasificarea și calcularea mărimii reducerilor pentru pierderi la active și la angajamentele condiționale ale băncii supuse riscului de credit și anume: 1) la următoarele active:....	B.C. „VICTORIABANK” S.A.	120	Propunem de inclus în punctul 1 o normă în care să fie indicat că <i>expunerile din credite se vor deduce cu partea de ajustare a valorii creditelor la cost amortizat înainte de a le supune clasificării.</i> Un exemplu: în cazul când pentru un credit care mai are sume în contra-contul „Ajustarea valorii creditelor la cost amortizat” sunt calculate în mărime de 100% și reducerile pentru pierderi, conform Regulamentului nr.231/2011 și conform IFRS, rezultă că încontinuu vom avea situații când suma reducerilor pentru pierderi la credite prevalează valoarea reducerilor pentru pierderi așteptate	Nu se acceptă Propunerea băncii nu este relevantă, deoarece pct.41 din regulament determină că rezervele generale pentru riscurile bancare este diferența dintre mărimea calculată a reducerilor pentru pierderile la active/angajamente condiționale din punct de vedere prudential și mărimea bilanțieră a reducerilor pentru pierderi din deprecierea acelorași active și a provizioanelor pentru pierderi la aceleași

2) la următoarele angajamente condiționale:...".			din deprecierea creditelor, dar de fapt diferența trebuie să fie egală cu „zero”.	active/angajamente condiționale formate conform SIRF. Mai mult ca atât, propunerea băncii contravine pct.5 din regulament care prevede că activele noi se clasifică la momentul constatării ca activ în bilanțul băncii, iar angajamentele condiționale noi - la momentul încheierii contractului, moment în care, conform SIRF, nu sunt create provizioane. Riscul se determină pentru limita (soldul) creditului acordat. Astfel, comisionul se amortizează pe perioada creditului și datoria debitorului este valoarea (mărimea) creditului obținut, dar nu valoarea ajustată a creditului la cost amortizat.
Suplimentar la regulament în cadrul transparenței decizionale - la punctul 2 „2. În sensul prezentului Regulament se utilizează următoarele noțiuni:...".	Asociația Băncilor din Moldova	121	Considerăm necesar suplinirea noțiunilor utilizate la pct. 2 din Regulament, cu: „ Prag de semnificație - pragul de semnificație prevăzut conform punctului 26 subpunctul 4 din Regulamentul nr.111/2018.”, astfel fiind urmărită și armonizarea prevederilor prudențiale aplicate în cadrul diverselor procese prudențiale realizate de către Bancă.	Se acceptă parțial Pentru a nu contamina clasificarea unui credit mai mare a aceluiași debitor, nu vor fi supuse clasificării overdrafturile neautorizate ce nu depășesc suma de 100 de lei, iar cele ce vor depăși această sumă se vor supune clasificării. Respectiv se vor completa normele de la pct. 12 și pct. 1 subpct. 1) lit. e) din regulament.
Suplimentar la regulament în cadrul transparenței decizionale - la punctul 2 litera a) a) activ expirat – activul, a cărui plată în vederea rambursării/stingerii n-a fost achitată mai mult de 30 zile de la data scadenței plăților prevăzute de contract. În cazul în care un activ devine expirat și soldul acestuia se consideră expirat;”.	Asociația Băncilor din Moldova	122	La lit.a) – propunem modificarea noțiunii de „ activ expirat ” prin adăugarea la sfârșitul primei propoziții a textului „ și depășește pragul de semnificație ”. Conform propunerilor precedente, considerăm necesară suplinirea punctelor ce fac referire la reținerea plăților cu mențiunea pragului de semnificație a acestor restanțe (conform Regulamentului - pct.14 lit. d), pct. 15 lit.d¹), pct.15 lit.e), pct. 16 b¹), pct.16 lit.c), pct.17 lit.c), pct.33 sub.1), pct.33¹) cu textul „ și depășește pragul de semnificație ”.	Regulamentul prevede cerințe de clasificare și de formare a reducerilor pentru pierderi la toate activele și angajamente condiționale, nu doar la expunerile neperformante/aflate în stare de nerambursare, la care se face referință în pct. 26 subpct. 4 din Regulamentul nr. 111/2018. Prevederile din Regulamentul nr.111/2018 specifică elementele care

				trebuie considerate ca indicii ale improbabilității de plată în vederea determinării dacă debitorul se află în stare de nerambursare (default). Respectiv, acest element nu poate fi utilizat pentru determinarea stării de expirare a activului/angajamentului condițional, stare care se determină din perspectiva scurgerii timpului din data la care urma să aibă loc plata conform contractului, dar nu din perspectiva stabilirii unui prag de semnificație.
La punctul 2 litera b) din regulament „2. În sensul prezentului Regulament se utilizează următoarele noțiuni: ...b) activ renegociat - activul nerambursat/nestins (activ inițial), la care ulterior, în baza unui acord, au fost modificate termenele de efectuare a <i>plăților expirate</i>. Pentru calificarea activului ca renegociat, în cadrul renegocierii oricărui activ, pot fi stabilite condiții preferențiale prin reducerea ratei dobânzii și/sau sumei activului inițial (sumei specificate în contract), ținând cont de înrăutățirea situației financiare a contrapărții;...”.	OTP Bank S.A. B.C.	123	Propunem: 1. Înlocuirea în tot documentul a noțiunilor de <i>activ renegociat/prelungit</i> și tratamentului acestora <i>cu noțiunea de activ restructurat</i> (performant/neperformant) în scopul alinierii cu practicile europene. 2. Includerea prevederilor aferente <i>restructurărilor comerciale</i>, care nu trebuie tratate similar cu cele cauzate de dificultățile financiare ale debitorului, ci ar trebui mai degrabă privite prin prisma menținerii sau dezvoltării relațiilor comerciale cu clienții. 3. În cazul în care aceste propuneri nu vor fi acceptate, propunem completarea primei propoziții cu textul „(care nu au fost achitate mai mult de 30 zile)”, pentru a aduce claritate în interpretarea prevederilor. Chiar dacă regulamentul definește noțiunea „<i>activ expirat</i>”, noțiunea „<i>plăți expirate</i>” ar putea fi interpretată diferit, având în vedere că o plată ce nu a fost achitată măcar o zi, deja poate fi considerată expirată.	Comentariu 1. Aceste noțiuni se utilizează în sensul Regulamentului nr.231/2011 și <i>au un scop bine definit și specific în contextul evaluării prudențiale a creditelor</i>. În practicile/documentele europene, inclusiv în standardele de contabilitate se utilizează <i>variantele acestor termeni</i> în funcție de caz și jurisdicții: activ renegociat, restructurat, reeșalonat, expuneri neperformante și restructurate, restructurare a datoriilor cu probleme. 2. Propunerea nu este argumentată. <i>Restructurarea</i>, în sens direct, deja presupune schimbarea structurii unui lucru/unei afaceri bine organizate în urma căreia vor fi dificultăți și/sau încălcări de angajamente. Respectiv, propunerea dată are menirea de a concretiza și nu de a asigura realizarea scopului principal al regulamentului. 3. Normele dintr-un act normativ se aplică ca un tot întreg și în mod consecutiv. Respectiv, regulamentul

				definește noțiunea „activ expirat” din care reiese expres că plata care n-a fost achitată <i>mai mult de 30 zile</i> se va considera expirată. Prin urmare, detaliierile propuse la un alt punct din regulament vor dubla prevederea. Restantele regulate de peste 30 de zile (inclusiv + 1 zi) indică deja existența unor probleme aferente capacității de plata a debitorului, care în multe cazuri se materializează mai târziu.
Suplimentar la regulament în cadrul transparenței decizionale - la punctele 4 și 5 „4. Banca clasifică activele și angajamentele condiționale cel puțin lunar la ultima dată a perioadei gestionare, în corespundere cu prezentul Regulament și cu politica și procedurile proprii, elaborate de fiecare bancă în corespundere cu acesta. 5. Activele noi se clasifică la momentul constatării ca activ (aparității activului) în bilanțul băncii, iar angajamentele condiționale noi – la momentul încheierii contractului în baza căruia apar sau vor apărea obligațiunile băncii înregistrate în evidența contabilă la conturile extrabilanțiere. În baza clasificării, mărimea calculată a reducerilor pentru pierderi la active/angajamentele condiționale se determină în conformitate cu capitolul IV.”.	Asociația Băncilor din Moldova	124	Solicităm să se concretizeze dacă prevederile din punctul 5 din regulament sunt obligatorii, ținând cont de prevederile punctului 4 din regulament.	Comentariu Pct. 4 reglementează perioada de timp în care banca este obligată să clasifice activele și angajamentele condiționale – și anume cel puțin lunar. Pct. 5 reglementează când banca începe clasificarea activului nou și angajamentului condițional nou – moment condiționat de apariția activului și încheierea contractului. Prin urmare, prevederile pct. 5 din regulament sunt obligatorii, având în vedere că acestea vin să completeze cele menționate la pct. 4, și anume cazuri particulare ce țin de momentul acordării creditelor.

La punctul 9 litera c) din regulament „9. La evaluarea activelor și angajamentelor condiționale banca va ține cont cel puțin de următoarele: ...c) capacitatea de plată a contrapărții bazată pe evoluția istorică financiară și estimările viitoare ale fluxului mijloacelor bănești;...”.	BC „Moldova Agroindbank” S.A. Asociația Băncilor din Moldova	125	La litera c) de la punctul 9, propunem substituirea textului „și estimările” cu „sau estimările”.	Comentariu: 1. Nu sunt expuse argumente în vederea determinării oportunității unei astfel de propuneri. 2. Pentru o evaluare calitativă a activelor și angajamentelor condiționale, banca trebuie să înțeleagă care este <i>capacitatea rambursării</i> acestora de către debitor, făcând obligatoriu prognoze în baza analizelor financiare, fapt care rezultă și din punctul 243 subpunctul 3) din Regulamentul 322/2018 privind cadrul de administrare a activității băncilor. Astfel, banca trebuie să fie interesată în monitorizarea continuă a stabilității financiare, inclusiv a estimărilor viitoare ale fluxului mijloacelor bănești ale debitorilor săi pentru a asigura evaluarea reală a activelor financiare în vederea determinării nivelului riscului de credit la care este supusă banca.
Suplimentar la regulament în cadrul transparenței decizionale - la punctul 9 litera c) „9. La evaluarea activelor și angajamentelor condiționale banca va ține cont cel puțin de următoarele: ...c) capacitatea de plată a contrapărții bazată pe evoluția istorică financiară și estimările viitoare ale fluxului mijloacelor bănești;...”.	Asociația Băncilor din Moldova	126	Punctul 9 lit. c) din Regulament – propunem substituirea textului „și estimările” cu textul „sau estimările”. În cazul creditării companiilor noi formate nu este relevantă evoluția istorică financiară.	Se acceptă parțial Se va completa cu textul „/sau”: „c) capacitatea de plată a contrapărții bazată pe evoluția istorică financiară și/sau estimările viitoare ale fluxului mijloacelor bănești;” Pentru o evaluare calitativă a activelor și angajamentelor condiționale, banca trebuie să înțeleagă care este capacitatea rambursării acestora de către debitor, făcând obligatoriu prognoze în baza analizelor financiare, fapt care rezultă și din pct. 243 subpct. 3) din Regulamentul nr. 322/2018 privind cadrul de administrare a activității băncilor.

				Astfel, banca trebuie să fie interesată în monitorizarea continuă a stabilității financiare, inclusiv a estimărilor viitoare ale fluxului mijloacelor bănești ale debitorilor săi pentru a asigura evaluarea reală a activelor financiare în vederea determinării nivelului riscului de credit la care este supusă banca. Pentru entitățile nou-formate se va specifica doar referința la estimările viitoare ale fluxului mijloacelor bănești.
La punctul 14 litera e) din regulamentul în vigoare „14. Activ/angajament condițional supravegheat. Activul/angajamentul condițional se va considera supravegheat, în cazul în care capacitatea de plată a contrapărții/persoanei care constituie o garanție personală (fidejusiune) este una bună, gradul de lichiditate a obiectului gajului (constituit) are caracteristici stabile, banca a primit toate informațiile și datele necesare evaluării situației financiare, dar persistă și, cel puțin, unul din următorii factori: ... e) a avut loc cel puțin o <i>modificare ale termenelor</i> de achitare a plăților prestabilite conform contractului;...”.	B.C. „VICTORIABANK” S.A.	127	Există loc de interpretări și nu avem o claritate privind noțiunea de „<i>modificare a termenelor</i>”. Chiar dacă debitorul în trecut a întâmpinat dificultăți financiare și a solicitat modificarea termenelor de plată, în timp situația financiară se poate redresa, iar creditul poate fi deservit calitativ, păstrarea clasificării în categoria menționată fiind neargumentată. Propunem următoarea redacție: „e) a avut loc cel puțin o modificare a termenelor de achitare a plăților prestabilite conform contractului, <i>cu excepția creditelor acordate persoanelor fizice pentru care a fost modificată data de plată în urma modificării datei de încasare a veniturilor sau a fost redusă scadența creditului în urma achitărilor anticipate.</i>” Considerăm necesar să fie prevăzută posibilitatea revizuirii categoriei de risc dacă situația financiară a clientului s-a redresat și clientul a achitat regulat plățile la credit cel puțin 6 luni din momentul modificării termenelor de plată.	Comentariu: Propunerile băncii nu vor conduce la clasificarea activului într-o categorie mai favorabilă. Pentru ca activul să fie clasificat într-o categorie mai favorabilă, în cazul dat în categoria „<i>standard</i>”, acesta trebuie să fie evaluat pornind de la multitudinea de factori specificați la punctul 13 din regulament. În același timp, banca, luând în considerare numeroasele situații individuale, trebuie să utilizeze raționamente calitative în fiecare caz aparte.
La punctul 15 din regulament cu modificările din proiect incorporate „15. Activ/angajament condițional substandard.	OTP Bank S.A. B.C.	128	Propunem completarea cu „<i>și dacă, în opinia rezonabilă a băncii, în urmă acestei înrăutățiri, capacitatea de rambursare a debitorului este afectată</i>”, din considerentul că formularea actuală este interpretabilă, nefiind clar <i>cum se determină această înrăutățire.</i>	Comentariu: Sintagma „situația financiară a contrapărții se înrăutățește” trebuie analizată în contextul regulamentului, pornind de la noțiunea „situație

Activul/angajamentul condițional se consideră substandard în cazul în care, banca are certitudinea privind deservirea și rambursarea activului, dar există riscul pierderilor mai înalt decât cel obișnuit și persistă provocat de, cel puțin, unul din următorii factori: a) situația financiară a contrapărții se înrăutățește;...”.		129	Propunem completarea cu „și se demonstrează că nu are capacitatea financiară pentru a-și onora obligațiunile de plata.”. Solicităm prezentarea <i>criteriilor/condițiilor concrete</i> privind identificarea înrăutățirii situației financiare a contrapărții.	financiară” expusă la pct.2 din regulament. Pentru identificarea îmbunătățirii sau înrăutățirii situației financiare a contrapărții se efectuează analiza și interpretarea situațiilor financiare în dinamică. De regulă, indicatorii de analiză financiară variază în funcție de <i>industria afacerii și activitățile</i> contrapărții. Astfel, pornind de la multitudinea de factori care stau la baza analizei situațiilor financiare și luând în considerare numeroasele situații individuale nu este posibilă specificarea exhaustivă a criteriilor privind identificarea înrăutățirii situației financiare.
Punctul 17 din regulament „17. Activ/angajament condițional compromis (pierderi). Activul/angajamentul condițional se consideră compromis (pierderi), în cazul în care la momentul clasificării nu pot fi satisfăcute creanțele actuale/viitoare ale băncii aferente acestuia, nu există argumente în favoarea faptului că activul poate fi recuperat și persistă, <i>cel puțin, unul din următorii factori</i>: a) contrapartea se află în proces de lichidare (cu excepția băncilor în proces de lichidare din Republica Moldova și a contrapărților a căror datorii sunt garantate cu imobil); b) obiectul gajului lipsește; c) recuperarea plăților se face cu întârziere <i>de 361 de zile și mai mult</i>;	B.C. „VICTORIABANK” S.A.	130	1. Sintagma „cel puțin persistă unul din următorii factori” numiți la literele a)-d) o citim în felul în care ar putea exista și unul, și doi, și trei factori din cei enumerați, dar pentru clasificare trebuie întrunit elementul-cheie că „<i>nu există argumente în favoarea faptului că activul poate fi recuperat</i>”. Propunem după primul alineat includerea propoziției: „Principalul factor utilizat la clasificare este existența/lipsa argumentelor de recuperabilitate a activului. În cazul în care activul este recuperabil - <i>ceilalți factori nu vor fi luați în considerare</i>.”. 2. De asemenea, trebuie clarificată grila de zile de restanță aplicabilă în mod obligatoriu la clasificarea în categoria „compromise (pierderi)”.	1. Nu se acceptă Prevederile pct. 17 specifică condițiile în care un activ/angajament condițional se clasifică în categoria „compromis”, adică banca recunoaște o pierdere. Odată ce un activ/angajament condițional a ajuns la etapa întrunirii unuia din factorii specificați la punctul respectiv, probabilitatea existenței argumentelor în favoarea recuperării activului este foarte mică. Mai mult ca atât, în procesul de evaluare a activului și clasificării acestuia se iau în considerare factorii care condiționează nesatisfacerea creanțelor la momentul clasificării acestuia. 2. Comentariu Propunerea nu este argumentată. În cazul în care plățile aferente activului întârzie cu un termen așa de mare (361 de zile și mai mult) demonstrează <i>persistenta unui</i>

d) alți factori similari care constituie motive pentru a considera ferm că recuperarea activului nu este posibilă.”.				<i>risc de credit sporit.</i> Astfel, deja există o înaltă probabilitate că debitorul băncii nu va avea posibilitatea să-și îndeplinească obligațiile în conformitate cu termenele stabilite. Respectiv, băncile urmează să folosească tehnici de evaluare care sunt adecvate complexității și nivelului riscurilor implicate.
Suplimentar la regulament în cadrul transparenței decizionale - completarea cu două punctele 18.1 și 18.2	Asociația Băncilor din Moldova	131	Propunem completarea regulamentului cu puncte adiționale în următoarea redacție: 1. „18.1 Activele/angajamentele condiționale care la data raportării conform Regulamentului sunt clasificate în „substandard” având ca motiv doar pct.15 lit. a), 15 lit. c), 15 lit.c¹) sau pct. 35¹ și pe parcursul a 6 luni anterior datei de raportare nu au înregistrat plăți expirate de peste 30 zile, sunt clasificate în categoria ”Supravegheat”.” 2. „18.2 Activele/angajamentele condiționale care sunt garantate de administrațiile centrale, organizațiile internaționale, băncile de dezvoltare multilaterală sau entități din sectorul public sunt clasificate cu o categorie mai sus decât conform Regulamentului în cauză. ”	Nu se acceptă. 1. Redacția actuală, dar și modificările propuse ale regulamentului nu interzic băncii să reclasifice activele și angajamentele condiționale în categorii performante după ce motivele invocate la punctele menționate din regulament au fost înlăturate. Excepție face doar utilizarea creditului în alte scopuri în sumă mai mare de 5%, pentru care considerăm că până la rambursare, creditul urmează a rămâne minim în categoria substandard. 2. Solicitarea este mai restrictivă decât modificarea propusă în regulament la pct. 12 care specifică că nu se supun clasificării elementele de active/angajamente condiționale menționate la pct. 6, 36 subpct. 1) - 6) și 8) - 10) din Regulamentul nr.109/2019.

Punctul 30 subpunctul 1) și 2) din regulament „30. ...1) În cazul prelungirii - nu mai sus de categoria „supravegheat” pentru activele care la data prelungirii sunt clasificate în categoria „standard” sau „supravegheat” și nu mai sus de categoria activului la data prelungirii pentru activele care la aceeași dată sunt clasificate în categoria „substandard” sau „dubios (îndoielnic)”, dacă plățile la data prelungirii au fost achitate băncii. În așa fel acesta se clasifică pentru o perioadă de 6 luni după prelungire, dacă dobânda și suma de bază a activului/angajamentului condițional vor fi <i>achitate regulat (cel puțin lunar)</i>. Ulterior, pentru activele care la data prelungirii sunt clasificate în categoria „supravegheat”, dacă dobânda și suma de bază a activului/angajamentului condițional vor fi <i>achitate regulat (cel puțin lunar)</i> și situația financiară atestă o înaltă capacitate de executare a angajamentelor de către debitor, acestea ar putea fi clasificate mai favorabil, iar pentru cele clasificate în categoria “substandard” sau “dubios	B.C. „VICTORIABAN K” S.A.	132	Nu exista o claritate cu privire la clasificarea în timp a activului care a fost prelungit cel puțin de 2 ori din cauza situației economice instabile. Chiar dacă debitorul în trecut a întâmpinat dificultăți financiare și a solicitat prelungirea creditului de 2 ori, în timp situația financiară se poate redresa, iar creditul poate fi deservit calitativ, <i>păstrarea clasificării</i> fiind neargumentată. Redacția propusă: „În cazul în care activul a fost prelungit de 2 ori și mai mult din cauza situației economice instabile, acesta se clasifică în „substandard” pe un termen de 12 luni de la ultima prelungire. Ulterior, categoria de clasificare poate fi revizuită în conformitate cu prezentul punct, dacă situația financiară a clientului s-a redresat și clientul a achitat regulat plățile la credit cel puțin 12 luni din cea de-a doua reeșalonare a creditului.”.	Se acceptă parțial 1. Ultima propoziție de la subpct.1 pct. 30 se va completa după cum urmează: „30. ... 1)...În cazul în care activul a fost prelungit de 2 ori și mai mult din cauza situației economice instabile, acesta se reclassifică în categoria „substandard”, <i>pe parcursul următoarelor 12 luni sau până la scadență activului, în cazul în care maturitatea reziduală este mai mică de 12 luni .”.</i> 2. Sintagma enunțată la punctul 30 din regulament „<i>regulat (cel puțin lunar)</i>” va fi interpretată în felul următor: - banca urmează să țină cont de noțiunea de la punctul 2 litera a) din regulament care <i>definește activul expirat</i>; - ca rezultat, în contextul definiției de „activ expirat”, toate plățile efectuate pentru dobândă și suma de bază a activului/angajamentului condițional, cu o întârziere de până la 30 de zile, pot fi considerate plăți efectuate „regulat (cel puțin lunar)”.
---	---	-------------------	---	--

(îndoielnic)”, dacă dobânda și suma de bază a activului/angajamentului condițional vor fi achitate regulat (cel puțin lunar), acesta ar putea fi clasificat mai favorabil în funcție de circumstanțe, dar nu mai sus de categoria „supravegheat”. În caz contrar, se face o clasificare mai dură. În cazul în care activul a fost prelungit de 2 ori și mai mult din cauza situației economice instabile, acesta se reclasifică în „substandard”. 2) În cazul renegocierii – nu mai sus de categoria „substandard” pentru activele care la data renegocierii sunt clasificate în categoria “standard” sau “supravegheat” și nu mai sus de categoria activului la data renegocierii pentru activele care la aceeași dată sunt clasificate în categoria “substandard” sau “dubios (îndoielnic)”, dacă dobânda calculată la data renegocierii a fost achitată băncii sau urmează a fi achitată în primele 3 luni după data renegocierii. În așa fel acesta se clasifică pentru o perioadă de 6 luni după renegociere, dacă dobânda și suma de bază a activului/angajamentului condițional vor fi achitate regulat (cel puțin lunar). Ulterior, pentru activele care la data renegocierii sunt clasificate în categoria „substandard” sau „dubios (îndoielnic)”, dacă dobânda și suma de bază a activului/angajamentului condițional vor fi achitate regulat(	OTP Bank S.A. B.C.	133	1. În cazul în care propunerile la pct.2 din regulament privind noțiunea de <i>activ renegociat</i> (pct.93 din prezenta sinteză) nu vor fi acceptate, solicităm prezentarea unor clarificări la subpct. 1) și 2) - privind interpretarea sintagmei „<i>vor fi achitate regulat (cel puțin lunar)</i>”, din considerentul ca nu este clar dacă această sintagma se referă la achitarea integrală a restanțelor sau achitarea parțială a restanțelor cu o periodicitate cel puțin lunară. 2. De asemenea, propunem: 1) completarea penultimei propoziții la subpct.1) și a ultimei propoziții la subpct.2) cu textul „<i>pe parcursul următoarelor 6 luni sau până la scadența activului, în cazul în care maturitatea reziduală este mai mică de 6 luni</i>”, din considerentul că din formularea actuala nu e clar termenul pe parcursul căruia urmează a fi aplicată clasificarea respectivă; 2) completarea ultimei propoziții la subpct.1) cu textul „<i>pe parcursul următoarelor 12 luni sau până la scadența activului, în cazul în care maturitatea reziduală este mai mică de 12 luni</i>”, din considerentul că din formularea actuala nu e clar termenul pe parcursul căruia urmează a fi aplicată clasificarea respectivă și, în plus, prevederile vor fi mai aproape de noțiunea de „default” conform abordărilor europene.	
--	----------------------------------	-------------------	---	--

puțin lunar), acesta ar putea fi clasificat mai favorabil, în funcție de circumstanțe dar nu mai sus de categoria „supravegheat”. În caz contrar, se face o clasificare mai dură.				
La punctul 33, 33¹, 35¹ litera a) din regulament „33. Creditul de consum, creditul acordat pentru necesități primordiale funcționarului Băncii (negarantat prin gaj sau alte mijloace de garantare) în <i>valoare</i> de până la 100 mii lei și creditul acordat persoanei juridice, persoanei fizice care practică activitate de întreprinzător, precum și persoanei care practică activitate profesională de avocat sau notar în valoare de până la	OTP Bank S.A. B.C.	134	La punctele 33, 33¹, 35¹ litera a) solicităm oferirea clarificărilor privind cuvântul „valoare”, din considerentul ca formulările actuale sunt interpretabile, prin „valoare” fiind posibil de înțeles că prevederile se refera la „<i>soldul creditului</i>”, „expunerea evaluată după luarea în considerare a efectului diminuării riscului de credit conform Regulamentului nr.109/2019”, „suma inițială a contractului semnat cu clientul”, „expunerea evaluată după aplicarea procentajului în conformitate cu cerințele pct.6 și 7 din Regulamentul nr.111/2018” etc.	Se acceptă Pct.33, 33¹, 35¹ lit. a), după cuvântul „<i>valoare</i>” se va completa cu textul „(<i>suma specificată în contract</i>)”.

500 mii lei care nu este garantat cu gaj sau prin alte mijloace de garantare, a căror rambursare se bazează numai pe obligația debitorului și pe procedurile asigurătorii interne ale băncii, precum și datoriile debitoare ale persoanelor fizice și juridice în valoarea respectivă se clasifică în felul următor:...”; „33¹. Creditele/datoriile debitoare în <i>valoare</i> de pînă la 100 mii lei, cu excepția celor de consum, care sunt total sau parțial asigurate cu garanții financiare acordate în cadrul proiectelor specializate de către organizațiile financiare internaționale și/sau de persoanele juridice al căror obiect de activitate îl constituie garantarea creditelor și al căror patrimoniu este constituit majoritar din participații ale băncilor licențiate sau ale statului:...”; „35¹. Creditele acordate și angajamentele condiționale de acordare pe viitor a mijloacelor bănești unui debitor (cu excepția băncilor), ale cărui datorii depășesc de 30 ori capitalul propriu al debitorului și nu există alte probleme potențiale sau reale legate de situația financiară a acestuia sau de garantarea creditului, se clasifică nu mai sus de categoria “substandard”. Prevederile respective nu se aplică următoarelor situații: a) pentru creditele și angajamentele condiționale a căror <i>valoare</i> cumulativă	OTP Bank S.A. B.C.	135	La punctul 35¹ solicităm oferirea clarificărilor privind tratamentul altor tipuri de angajamente condiționale, cum ar fi <i>garanțiile și cauțiunile emise, obligațiile de emite a garanțiilor și cauțiunilor, acreditivele</i> s.a., din considerentul ca din formularea actuală rezultă că doar o parte a expunerii debitorului trebuie clasificată nu mai sus de categoria „substandard”.	Comentariu Prevederea de la pct. 35¹ se aplică la obligații de acordare pe viitor a creditelor. Norma propusă de bancă se reglementează prin pct. 38 din regulament.
---	---	-------------------	---	--

este mai mică sau egală cu 1000000 lei;...”.				
Suplimentar la regulament în cadrul transparenței decizionale - completarea cu un punctul 35²	Asociația Băncilor din Moldova	136	În completarea pct. 35 din regulament propunem includerea subpunctului adițional 35² în următoarea redacție: <i>„35² . Pentru contrapărțile ce desfășoară activități cu caracter sezonier pct.35 si 35¹ se aplică doar la analiza situației financiare anuale.”</i> Considerăm necesară specificarea aspectelor ce țin de activitățile cu caracter sezonier pentru care datele financiare trimestriale sunt mai puțin relevante.	Nu se acceptă. Prevederile pct. 35 si 35¹ determină categoria de clasificate a creditelor în funcție de gradul de îndatorare a debitorului, indicator care este relevant pentru toți debitorii indiferent de domeniul de activitate. Totodată, analiza holistică a situației financiare a unui debitor nu ține doar de cifra de afaceri, care cu siguranță variază la debitorii ce practică activitate sezonieră, dar și de evoluția elementelor bilanțiere, astfel, mișcările considerabile ale acestora sunt menite să capteze din timp atenția băncii. În plus, au fost propuse modificări la pct. 9 lit. a) din regulament – din care rezultă că situațiile financiare a persoanelor juridice la care suma tuturor creditelor va fi mai mică de 1 milion de lei se vor evalua anual, la care suma va fi de la 1 milion până la 5 milioane de lei se vor evalua semestrial. În cazul în care suma tuturor creditelor este mai mare de 5 milioane de lei, situațiile financiare se vor evalua trimestrial. Acest principiu se va aplica și la agenții care practică activitate sezonieră.
La punctul 39 subpunctul 3) din regulament	BC „Moldova Agroindbank” S.A.	137	După textul „nu a dispus de informații”, propunem completarea cu textul <i>„actualizate (cu o vechime de maximum 60 zile)”</i> .	Nu se acceptă 1. Propunerea nu este argumentată.

„39. ... 3) Creditul nou-acordat se clasifică nu mai sus de categoria „substandard”, dacă anterior deciziei de acordare banca <i>nu a dispus de informații</i> ce țin de istoria de credit de la birourile istoriilor de credit licențiate în Republica Moldova în cazul <i>persoanelor rezidente</i>, raportul de la biroul de credit din țara de origine, dacă o astfel de instituție există în țara de origine, sau altă informație disponibilă privind istoria de credit a debitorului în cazul <i>persoanelor nerezidente</i>, și, după caz, de altă informație relevantă care se referă la respectarea de către debitor a obligațiilor sale contractuale în ultimii 3 ani (certificate de la alte bănci; extrase din conturile deschise la alte bănci și altă informație ce face posibilă evaluarea istoricului respectării obligațiilor contractuale), precum și în cazul în care debitorul a refuzat să dea acceptul de a prezenta informația la birourile istoriilor de credite.”.	Asociația Băncilor din Moldova			2. Actualizarea informației ce ține de istoria de credit <i>depinde de clauzele stipulate în contractele</i> de prestare a serviciilor între bancă și birourile istoriilor de credit. Conform Legii nr.122/2008 privind birourile istoriilor de credit (art.7 alin. (3), 9 alin. (2)), biroul istoriilor de credit <i>prezintă raportul de credit utilizatorului istoriei de credit în baza contractului</i> de prestare a serviciilor informaționale încheiat între utilizatorul istoriei de credit și biroul istoriilor de credit, care la rândul său „include: ...tipurile, structura, volumul, periodicitatea și modul de prezentare a rapoartelor de credit;...”. Astfel, banca trebuie să acceseze permanent informația aferentă debitorilor pentru a ține sub control procesul de creditare.
	Asociația Băncilor din Moldova B.C. „VICTORIABANK” S.A.	138	Propunem să fie menționată expres sursa definiției „<i>rezident/nerezident</i>”. Criteriile de atribuire a statutului de rezident/nerezident provin din 2 surse legale (reglementarea valutară și Codul fiscal) și ele sunt diferite. Pentru ca atribuirea statutului de rezident/nerezident clientului să fie uniformă, e necesar a fi menționată sursa definiției „<i>rezident/nerezident</i>”.	Comentariu: Noțiunea „<i>rezident/nerezident</i>” este una cunoscută și utilizată în mod frecvent în documentele de specialitate, fapt care denotă inoportunitatea precizării sursei de definiție a acesteia într-un act normativ. Pornind de la scopul utilizării, noțiunea are sensul definit în Legea 62/2008 privind reglementarea valutară.. Luând în considerare că Legea 62/2008 stabilește <i>principiile generale de reglementare</i> valutară în Republica Moldova și se utilizează de către bănci în cadrul procesului de creditare, Codul fiscal nu poate fi folosit în astfel de

				cazuri, deoarece stabilește <i>principiile generale ale impozitării</i> în Republica Moldova.
Suplimentar la regulament în cadrul transparenței decizionale - la punctul 39 subpunctul 3)	Asociația Băncilor din Moldova	139	La pct. 39 subpct. 3) din regulament – conform Legii nr. 122/2008 privind birourile istoriilor de credit a fost exclusă noțiunea „consimțământ”, astfel baza legală a interpelării subiectului istoriei de credit este persoana fizică, inclusiv întreprinzător individual sau persoană juridică care solicită un credit sau este parte a contractului de credit, precum și persoana care garantează executarea obligațiilor contractuale (fidejutorul, debitorul ipotecar/gajist, garantul ipotecar), în privința căreia se formează istoria de credit, după textul „nu a dispus de informații”. Propunem următoarea redacție: „39. ... 3) Creditul nou-acordat se clasifică nu mai sus de categoria “substandard”, dacă anterior deciziei de acordare (maximum 30 de zile) banca nu a dispus de informații ce țin de istoria de credit de la birourile istoriilor de credit licențiate în Republica Moldova în cazul persoanelor rezidente, raportul de la biroul de credit din țara de origine, dacă o astfel de instituție există în țara de origine, sau altă informație disponibilă privind istoria de credit a debitorului în cazul persoanelor nerezidente, și, după caz, de altă informație relevantă care se referă la respectarea de către debitor a obligațiilor sale contractuale în ultimii 3 ani (certificate de la alte bănci; extrase din conturile deschise la alte bănci și altă informație ce face posibilă evaluarea istoricului respectării obligațiilor contractuale), precum și în cazul în care debitorul a refuzat să prezinte alte informații relevante privind istoria sa de credit. O astfel de clasificare se efectuează de către bancă până la obținerea informațiilor respective, precum și în cazul în care banca nu dispune de informații actualizate (la modificarea	Se acceptă

			oricăror condiții contractuale sau cel puțin anual) ce țin de conținutul istoriei de credit privind respectarea de către debitor a obligațiilor asumate prin contractele anterioare de credit.”.	
La punctul 39 subpunctul 4) din regulament „39. ... 4) Creditul acordat și garantat doar cu fidejusiune se clasifică nu mai sus de categoria „substandard”, dacă persoana care a furnizat fidejusiunea nu dispune de bunuri suficiente (ex. mijloace bănești, active fixe, circulante) pentru a garanta obligația sau nu atestă capacitatea de rambursare a creditului.”.	OTP Bank S.A. B.C.	140	Propunem anularea acestei norme în baza argumentelor aferente modificărilor pct. 15 din Regulamentul nr.231/2011.	Nu se acceptă Asigurarea unui credit reprezintă sursa secundară de rambursare a datoriei aferente acestuia. Prin urmare, în cazul asigurării doar cu fidejusiune, <i>banca din start nu trebuie să admită ca fidejusalul să fie o persoană care nu dispune de bunuri suficiente</i> în acest sens și să fie sigură de acoperirea de către fidejusal a obligațiunii cu bunuri suficiente în orice moment pe perioada creditului până la scadența acestuia.